

4

**කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ
ආරම්භ කල
පැලෑටි වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ
මධ්‍යස්ථානය
සංවර්ධනයෙහි ලා කළමනාකරණයේ
දායකත්වය**

Department of Agriculture

ආචාර්ය ඊ. මානෙල් දසනායක

276

කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ
ආරම්භ කල
පැලෑටි වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ
මධ්‍යස්ථානය
සංවර්ධනයෙහි ලා කළමනාකරණයේ
දායකත්වය

ආචාර්ය ඊ. මානෙල් දසනායක
PhD - පැලෑටි වෛරස විද්‍යාව
ස්ථානභාර පර්යේෂණ නිලධාරී
පැලෑටි වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානය
කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව
හෝමාගම. 20෦෧

පටුන

* හැඳින්වීම	1 - 2
* පැලෑටි වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානය ගොඩ නගා ගත් අයුරු	3
* වෛරස හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානය බිහි කිරීමට හේතු වූ සාධක	4 - 6
* ආයතනය ගොඩ නැගීමේ පසුබිම	7 - 12
* ආයතනය බිහි කිරීමට තුඩු දුන් වැදගත් කරුණු	13 - 17
* අනෙකුත් යටිතල පහසුකම් වල දියුණුව ඇති කිරීම	18
* පැලෑටි වෛරස හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානය පිළිබඳ වැදගත් වන කරුණු	19 - 22
* තාක්ෂණික සොයා ගැනීම්	23 - 27
* කෘෂි විද්‍යාවේ පර්යේෂණ ප්‍රගතිය පදනම් කරගෙන සිදු කර ඇති විද්‍යාත්මක ලිපි	38 - 41
* පුවත්පත් වල පල කර ඇති ලිපි පිළිබඳ විස්තර	42 - 43
* ආයතනයේ පහසුකම් උපයෝගී කර ගෙන කරන ලද විශ්ව විද්‍යාල සිසුන්ගේ පර්යේෂණ ව්‍යාපෘති වල විස්තර	44 - 47
* මධ්‍යස්ථානයේ නිලධාරී මඩුල්ල	48 - 50
* ප්‍රණාමය	51 - 52
* කතුවරිය ගැන බිඳක්	53
* කෙටි යෙදුම්	54

පිටුම

ගරු එමල් රාජපක්ෂ මැතිතුමා

කෘෂිකර්ම සංවර්ධන අමාත්‍ය

අදට කල යුතු වැඩිය හෙටට කල් නොදැමීමෙන්
යහපත් ප්‍රතිඵල රාශියක්
අත්පත් කර ගත
හැකිවේ.

මෙම ක්‍රියාව සංවර්ධන කටයුත්තකදී
ඉමහත් ප්‍රයෝජනයක් වන
අතර අපේක්ෂිත
අරමුණු කරා
ඉලක්ක කල කාලය තුල ලගාවිය හැකි වේ.

ආයතනයේ සංවර්ධනය උදෙසා මූල්‍ය අනුග්‍රහය ලබා දුන් අනෙකුත් ආයතන

ස්තූතිය

ශ්‍රී ලංකා කෘෂිකාර්මික පර්යේෂණ ප්‍රතිපත්ති සභාව,

කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ ව්‍යාපෘතිය

සහ

II වන බහු වාර්ෂික හේඟ ව්‍යාපෘතිය

ආයතනය ගොඩ නගා ගැනීමට සහයෝගය ලබා දීම වෙනුවෙන්

විශේෂ ස්තූතිය

තිස්ස වර්ණසූරිය මහතා - ලේකම්, කෘෂිකර්ම සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය

ආචාර්ය. සී. කුඩාගමගේ මහතා - කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව

ආචාර්ය එස්. එස්. ඩී. ඩී. ජී. ජී. ජයවර්ධන මහතා - විශ්‍රාම ගිය කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්

ආචාර්ය සරත් විරසේන මහතා - විශ්‍රාම ගිය කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්

උපාලි අත්තනායක මහතා - අධ්‍යක්ෂ (මුදල්), කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව

කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයාගේ පත්විධිය

කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවට අයත් හෝමාගම පිහිටි පැලෑටි වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානය සංවර්ධනය කර එහි සේවාවන් පුළුල් ලෙස මහ ජනතාවට ලැබීමට සැලසීම ගැන සතුටට පත්වෙමි.

කෘෂිකාර්මික හෝග සඳහා පුළුල් ලෙස වෛරස පර්යේෂණ කටයුතු සිදු කිරීමට ඇති එකම ජාතික පර්යේෂණ ආයතනය වන පැලෑටි වෛරස හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානයේ සියළුම හෝග පිලිබඳව වෛරස පර්යේෂණ සිදු කිරීම සහ අධ්‍යයන කිරීම අප ලද විශාල ජයග්‍රහණයකි.

ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂිකර්මාන්තයට නව ජීවයක් හා නව මුහුණුවරක් ලබා දී ක්‍රියාත්මක වන මෙම අවධියේදී කෘෂිකාර්මික හෝග වගාවන්ට බලවත් තර්ජනයක් වන කෘෂි හානි හා රෝග පිලිබඳ සහ ඒවාට හේතු කාරක කඩිනමින් හඳුනා ගැනීමත්, ඒවාට විසදුම් ලබා දීමත් වඩාත් ප්‍රබලව අවශ්‍ය වී තිබේ. ප්‍රධාන රෝග කාරක තුන වන දිලීර, බැක්ටීරියා හා වෛරස් වලින් දිලීර සඳහා වහාම මර්ධන ක්‍රම අනුගමනය කළ හැකි වුවත් බැක්ටීරියා හා වෛරස් ආසාදන මර්ධනය කිරීමට බොහෝ විට අපහසුවේ.

එබැවින් හානිකර වෛරස් හඳුනා ගැනීම සුවිශේෂී කාර්යභාරයක් වන අතර විශේෂ සහ සංවේදී ක්‍රම අනුගමනය කළ යුතුය. දැනට මෙම මධ්‍යස්ථානය යටතේ වෛරස විද්‍යාව, වෛරස වසංගතවේදය, පටක රෝපණය, වෛරස ජෛව තාක්ෂණය, අනෙකුත් ව්‍යාධිජනකයින් හඳුනා ගැනීම හා ව්‍යාප්ති කටයුතු සඳහා වෙන වෙනම ඒකක ක්‍රියාත්මක කෙරේ. අනාගතයේදී මීට වඩා පුළුල් සේවාවක් ලබා දීමට පියවර රැසක් ගැනීමට බලාපොරොත්තු වෙමි.

වෛරස පර්යේෂණ කටයුතු වැඩි දියුණු කර එහි තාක්ෂණික දැනුම කෘෂිකාර්මික හෝග නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීම සඳහා යොදවා ගැනීමට පැලෑටි වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානය ඉටු කරන කාර්ය භාරය මෙහිලා ප්‍රශංසාවට ලක් විය යුතුය.

පසුගිය වසර හය වැනි කෙටි කලක් තුළ මෙම ආයතනය ඉටු කළ කාර්ය භාරය අති මහත් වන අතර එහි අනාගත කටයුතු සර්වප්‍රකාරයෙන් සාර්ථක වේවායි පතමි.

ආචාර්ය. සී. කුඩාගමගේ
කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්

උද්‍යාන හෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනයේ අධ්‍යක්ෂවරයාගේ පණිවිඩය

උද්‍යාන හෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනය යටතේ පවතින පැලෑටි වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානය භෞතික සහ මානව සම්පත් යන අංශ දෙකෙන්ම පසුගිය වසර කිහිපය තුළදී සැලකිය යුතු සංවර්ධනයක් ලැබීම් පිලිබඳව මම ඉමහත් සතුටට පත්වෙමි.

ශාක වෛරස් රෝග හඳුනා ගැනීම සඳහා ඉක්මන් සහ කාර්යක්ෂම ක්‍රම යොදා ගැනීම සඳහා විශේෂිත රසායනාගාර පහසුකම් දියුණු කිරීම මගින් ශ්‍රී ලාංකික ගොවි ජනතාවට පුළුල් සේවයක් ඉටු කිරීමට හැකි වෙතැයි මම උදෙසාම බලාපොරොත්තු වෙමි.

වෛරස් රෝග හඳුනා ගැනීම, මර්ධන ක්‍රම සහ පටක රෝපණය මගින් වෛරස් රෝග වලින් තොර කෙසෙල් පැල ගුණනය සහ ව්‍යාප්ති කටයුතු මෙම පර්යේෂණ ස්ථානයෙන් දැනට ඉටු කේරෙන කාර්යයන් වන අතර පලතුරු, එළවළු, මල් වර්ග සහ වෙනත් හෝග වලට ප්‍රමුඛතාව දී කටයුතු කරනු ලැබේ.

මෙම ආයතනය දියුණු කිරීමට ඔබ විසින් කරන ලද කැපවීම හා අප්‍රතිහත ධෛර්ය ඉතා විශාල ලෙස මා අගය කරන අතර අනාගතයේ දී මෙරට ජනතාවට මෙම මධ්‍යස්ථානයෙන් සුවිශේෂී සේවයක් ලබා දීමට ඔබට හැකි වේවායි පනමි.

ආචාර්ය ජිනාදර් ද සොයිසා

අධ්‍යක්ෂ (උ. හෝ. පර්. සහ සං. ආය.)

කතුවරියගෙන්

වසර 23ට වැඩි කාලයක් රාජ්‍යය සේවයේ නියැලුණු මා වැනි පර්යේෂණ නිලධාරිණියක් එම සේවයෙන් ලබා ගෙන ඇති අත්දැකීම් සමූදාය ඉමහත්ය. එයින් ඉතා වැදගත් දේ පිළිබඳව පමණක් සටහනක් තැබීම වඩා උචිත යැයි මම සිතමි.

කෘෂිකාර්මික හෝග වලට වැළඳෙන ප්‍රධාන රෝග අතුරින් වෛරස් රෝග වලට හෝග වර්ග ගණනාවක් පාත්‍ර වීම එම වගාවන් පවත්වා ගෙන යාමට ඉමහත් ගැටළුවක්ව පවතී. මෙම

කරුණු සැලකිල්ලට ගෙන වෛරස රෝග පිළිබඳව පුළුල් ලෙස පර්යේෂණ කටයුතු සිදු කිරීම සඳහා වෙනමම පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථානයක් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 1999 හෝමාගම දී ආරම්භ කරන ලදී. මෙවැනි පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථානයකට ඉතා උසස් තත්වයේ වූ අංග සම්පූර්ණ රසායනාගාර පහසුකම් තිබීම අවශ්‍යය. කෘෂිකාර්මික පර්යේෂණ සඳහා ඇතැම් ස්ථාන වල ඇති මෙම පහසුකම ඉතා අල්පය. මෙවැනි තත්වයකදී නිලධාරීන් ලබා ගත් දේශීය සහ විදේශීය දැනුම කෘෂිකර්මාන්තයේ උන්නතිය උදෙසා භාවිතා කිරීමට අපහසුවේ. එම නිසා නිලධාරීන් ඉතා ඉක්මනින් ආයතනය පිළිබඳව කලකිරීමකට පත්වේ. එබැවින් මෙම මධ්‍යස්ථානයට අවශ්‍ය එම පහසුකම් ලබා දීම වෙනුවෙන් ස්ථානභාර නිලධාරිණිය ලෙස මා ඇප කැප වී කටයුතු කලෙමි. කොළඹ දී උපත ලද මා වැනි පුරවැසියෙක් හට තමා උගත් ක්ෂේත්‍රයෙන් උපන් ප්‍රදේශයට කල හැකි මහගු සේවාවක් ලෙස මෙය මා සලකමි. එලෙසම මෙම ආයතනය මුළු රටටම සේවයක් කිරීමට හැකි වන ජාතික ආයතනයක් ලෙස ද වැඩිදුරටත් පෙන්වා දෙමි.

මෙවැනි සංවර්ධන කටයුත්තක් සඳහා මා හට කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවෙන් මෙම කාල වකවානුවේ දී ලබා දී ඇති " ස්ථානභාර පර්යේෂණ නිලධාරි " නාමය එතරම් බලවත් එකක් නොවේ. එලෙසම කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවෙන් 1999 දී පිහිට වූ මෙම ආයතනය සංවර්ධනය කිරීමට මා හට පූර්ණ ඉඩ ප්‍රස්තාව සැලසුනේ 2004 වර්ෂයේ සිටය. ඒ කෙසේ වෙතත් පැමිණි සියලු බාධක වලට මුහුණ දෙමින් දැරිය යුතු සියළු වගකීම් දරමින් 1999 වර්ෂයේ ස්ථාපනය කල මෙම ආයතනය බොහෝ දුරට සංවර්ධනය කිරීමට මා සතු කලමනාකරණ කුසලතාවය හා උපාය මාර්ගයන් භාවිතා කරන ලදී. තවද මෙම ආයතනය ගොඩ නගා ගැනීම ආරම්භයේ සිට ගත් කල වසර 15 වැනි දීර්ඝ කාලයක්. වෛරස් රෝග පර්යේෂණ පිළිබඳව අඛණ්ඩ කටයුතු කර දැඩි උත්සාහයෙන් ලබා ගත් ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අවධාරණය කරමි.

වෛරස විද්‍යාව පිළිබඳ ව මා ලැබූ ආචාර්ය උපාධියේ දැනුම උපයෝගී කර ගෙන මෙම ආයතනයේ සිදු කල යුතු ප්‍රධාන පර්යේෂණ ක්ෂේත්‍ර පලමුවෙන්ම හඳුනා ගනිමි. ලැබුණු සීමිත සම්පත් උපයෝගී කර ගෙන ඒ ඔස්සේ එක් එක් ක්ෂේත්‍රයන් සඳහා රසායනාගාර පහසුකම් ඇති කිරීමට මා හට විශාල ප්‍රයත්නයක් දැරීමට සිදු විය. මෙම ආයතනයට මාගේ ඉල්ලීමෙන් අනුයුක්ත කෙරුණු තවක නිලධාරී මඩුල්ලට විෂය පිළිබඳ නිසි පුහුණුවක් ලබා දීම හා ඔවුන්හට තාක්ෂණික උපදෙස් ලබා දෙමින් මෙම මධ්‍යස්ථානයේ පර්යේෂණ වැඩසටහන ශක්තිමත් කිරීම මා තබා ඇති තවත් පියවරකි. මෙම ආයතනයේ පැවැත්ම උදෙසා, වෛරස විද්‍යාව සහ එයට අදාල ක්ෂේත්‍ර පිළිබඳව පශ්චාත් හෝ ආචාර්ය උපාධි සුදුසුකම් ඇති නිලධාරීන් පිරිසක් බිහිකරවා ගැනීමට මා සෑම විටම උත්සාහ කරමි.

විශේෂයෙන් වෛරස් රෝග ප්‍රමුඛ අනෙකුත් ව්‍යාධි ජනකයින් සම්බන්ධව කටයුතු කිරීමට පහසුකම් ඇති මෙම ආයතනය කෘෂිකාර්මික හෝග වල රෝගී තත්වයන් විනිශ්චය සඳහා ඉතා වැදගත් සම්පතකි. එයින් නිසි ඵල ප්‍රයෝජන නෙලා ගැනීම, කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශයේ සහ එම දෙපාර්තමේන්තුවෙහි නිලධාරීන්ගේ වගකීම වේ.

මෙලෙස තම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පවරන ලද රාජකාරිය සාර්ථකව ඉටු කිරීමට පුර්ණ ශක්තිය හා උපරිම සේවාව ලබා දෙන නිලධාරීන් රාජ්‍යය සේවයේ ද ඇත. ඔවුන්ගේ අනාගත සුභ සිද්ධිය සඳහා අප්‍රමාදව කටයුතු කිරීම කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවෙන් එම අමාත්‍යාංශයේත් පරම යුතුකමක් වේ යැයි මම උදක්ම සිතමි.

ආචාර්ය ඊ. මානෙල් දසනායක

නො. 25/10.
තලපත්පිටිය පාර,
නුගේගොඩ

හැඳින්වීම

කෘෂිකාර්මික ගෝග වගාවලට බලවත් තර්ජනයක්ව පවතින්නේ ඒවා කෘෂි සහ රෝග උවදුරු වලට පාත්‍රී වීමයි. මේ මගින් අස්වැන්න සහ එහි ගුණාත්මය පහත වැටීමට අමතරව ඒවා මර්ධනය සඳහා භාවිතා කරන කෘෂි රසායනික ද්‍රව්‍ය මගින් පරිසරය දූෂණය ද නිරාසයෙන්ම ඇතිවේ. වගාවට වැළඳෙන රෝග අතරින් ප්‍රධාන රෝග කාරක 3ක් වැදගත්වේ. ඒවා නම් දිලීර, බැක්ටීරියා සහ වෛරස් නිසා ඇතිවන රෝගී තත්වයන්ය. මෙම රෝග කාරක 3 අතුරින් දිලීර රෝගයක් වැළඳුන කල බොහෝ විට සුදුසු මර්ධන ක්‍රම යොදා වගාවන් ආරක්ෂා කර ගත හැකිය. කෙසේ නමුත් බැක්ටීරියා හෝ වෛරස් රෝග වැළඳුන කල මෙලෙස වගාවන් එම රෝග වලින් සුව කිරීමට නොහැකි තත්වයකට පත්වේ.

වෛරස් වනාහි ප්‍රධාන වශයෙන් නියුක්ලික් අම්ල (DNA හෝ RNA) සහ ප්‍රෝටීන් වලින් සැදුණු ඉතා ක්ෂුද්‍ර ජීවී කොට්ඨාශයකි. මෙම ක්ෂුද්‍ර ජීවීන්, පියවි ඇසට නොපෙනෙන අතර එම ජීවීන් බලා ගැනීමට ඉලෙක්ට්‍රෝන අන්වීක්ෂයක් භාවිතා කිරීමට සිදුවේ. අප වැනි දියුණුවෙමින් පවතින රටක මෙවැනි පහසුකම් ලබා ගැනීම ඉතා අපහසු වන අතර, වෛරස රෝග හඳුනා ගැනීමට වෙනත් රසායනාගාර ජර්ජේෂණ ක්‍රම භාවිතා කිරීමට සිදුවේ.

වෛරස අනිවාර්යයෙන්ම ධාරක සෛල තුළ ජීවත් වන පරපෝෂිතයන්ය. මෙම ජීවීන්ගේ කිසිදු පරිවෘත්තීය ක්‍රියාවලියක් ධාරක සෛල වලින් පිටතදී සිදු නොවේ. මිනිසාට පවා රෝග ඇති කිරීමට හේතු වන වෛරස ශාක හා සතුන්ගේ රෝග රාශියකට වගකිව යුතුවේ. ප්‍රමාණය අතින් ගත් කල මයික්‍රොමීටර 0.02 සිට 0.30 දක්වා වෙනස් වන වෛරස් හැඩය අතින් විවිධාකාර වේ.

ආලෝක අන්වීක්ෂයක් තුලින් ද නොපෙනෙන මෙම වෛරස මූලිකම සොයා ගනු ලැබුවේ කෙසේ ද යන්න කුතුහලයට පාත්‍ර වන කරුණකි. එය සිදු වූයේ දැනට ගත වර්ෂයකට පමණ පෙරය. වර්ෂ 1890 ට පෙර පැරිස් තහරයේ ජීවත් වූ ලුවී පාස්චර් (Louis Pasteur) විසින් ඔහුගේ ඉතා වැදගත් සොයා ගැනීම් වලට අමතරව, බැක්ටීරියා ද්‍රව මාධ්‍ය වලින් වෙන් කර ගැනීම ගැන පරීක්ෂණ පැවැත්වීය. එහි දී ඔප නොදැමූ පිඟන් මැටි පෙරහනක් තුලින් පෙරීමෙන් බැක්ටීරියා සියල්ල පෙරහනේ රැඳෙන බව ඔහු සොයා ගත්තේය.

ලුවී පාස්චර්ගේ ඉහත සොයා ගැනීම් භාවිතා කරමින් 1892 දී අයිවනෝස්කි (Iwanowasky) නම් රුසියානු විද්‍යාඥයා විසින් පරීක්ෂණයක් කරන ලදී. ආසාදිත ශාක පත්‍ර පොඩි කිරීමෙන් ලබා ගත් යුෂ බැක්ටීරියා පෙරහනක් මගින් පෙරා ගන්නා ලදී. මෙයින් ලබා ගත් බැක්ටීරියා රහිත පෙරනයට ශාක පත්‍ර ආසාදනය කිරීමේ හැකියාව ඇති බව ඔහු විසින් නිරීක්ෂණය කරන ලදී. බැක්ටීරියා පෙරහන් තුලින් ද ගමන් කල හැකි මෙම රෝග කාරක පසු කලෙකදී වෛරස ලෙස නම් කෙරිණි.

මූලික ලෙස වෛරසයක් සෑදී තිබෙන්නේ නියුක්ලික් අම්ලයකින් සහ එය වටා වූ ප්‍රෝටීන කොපුවකින්ය. බොහෝ පැලෑටි වෛරස් වල මෙම නියුක්ලික් අම්ලය රයිබො නියුක්ලික් අම්ලය (RNA) වන අතර ඩයිඔක්සි රයිබො නියුක්ලික් අම්ලය (DNA) ඇති වෛරස ද ඇත. කෙසේ නමුත්

මෙම නියුක්තීන් අම්ල දෙකම එකම වෛරසයක පිහිටන්නේ නැත. වෛරස වල හැඩයන් ගත් කල ප්‍රධාන වශයෙන් තුන් ආකාරයක් වේ. ඒවා නම් ගෝලාකාර හැඩති (spherical) බැසිලාකාර හැඩති (bacilliform) සහ දඬු හැඩති (rod shaped) ආකාරයන්ය. මෙම දඬු හැඩති ආකාරය කෙටි අතරමය දඬු හැඩති ආකාරය (short rigid rod) හා දිග කෙදි හැඩති ආකාරය (long flexuous rod) ලෙස නවදුරටත් බෙදා වෙන් කල හැකිය. (1 රූපය)

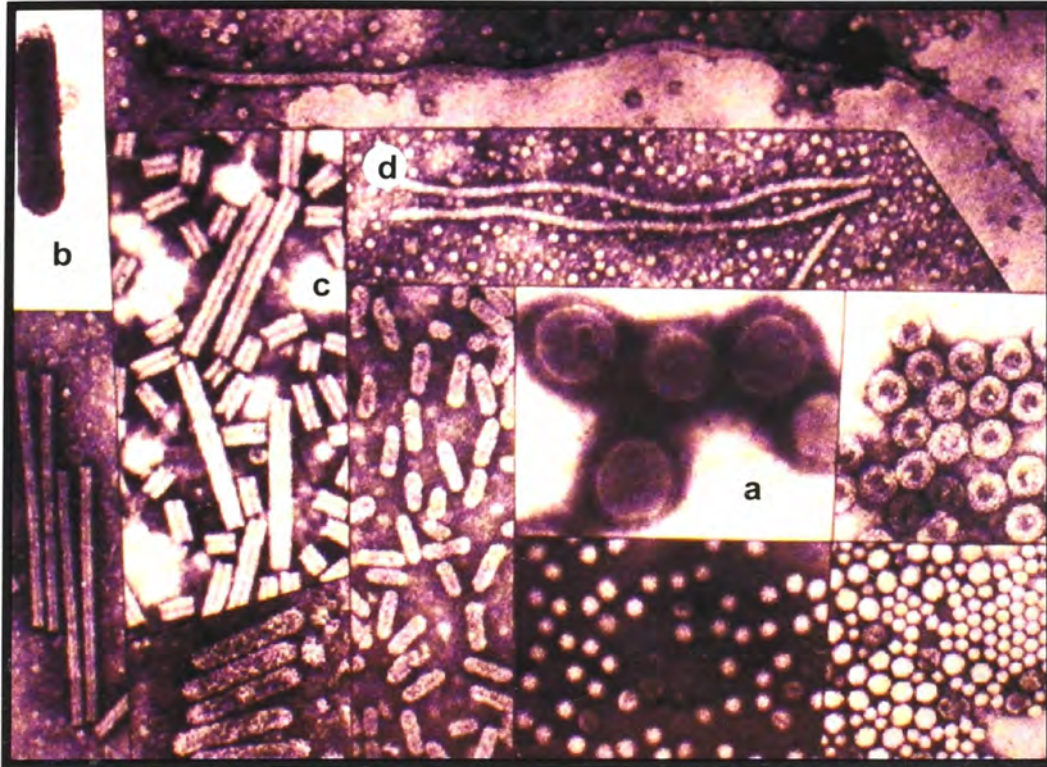
අප රටේ වගා කරන කෘෂිකාර්මික හෝග සහ වැවිලි හෝග වලට වෛරස වලින් බලවත් තර්ජනයක් එල්ල වී ඇත. වෛසර රෝග වැළඳුන කළ බොහෝ විට රෝග ලක්ෂණ පෙන්නන අතර සමහර හෝග වලට වෛරස් රෝග ඇති වුවද රෝග ලක්ෂණ නැතිවද (Latent infection) පැවතිය හැක. වෛරසයක් ශාකයකට වැළඳුන විට ශාක පත්‍ර වල කදේ ගෙඩි වල සහ මුල් වල රෝග ලක්ෂණ ඇති කෙරේ. සමහර අවස්ථා වලදී රෝග ලක්ෂණ එකකට පමණක් සීමා වන අතර බොහෝ අවස්ථා වලදී රෝග ලක්ෂණ එකකට වැඩි ගණනක් පෙන්නන නිසා එය සංකීර්ණ තත්වයකි. කහ ලප, දුඹුරු ලප, මුදු ආකාර පුල්ලි, තාරටි බේටීම, තාරටි කහ වීම, විවිත්‍රය, කුරු වීම, මැරුණු කොටස් ඇතිවීම, පත්‍ර ඇඹරීම හා විකෘති වීම සහ මැලවීම ඇති විය හැකි රෝග ලක්ෂණ සමහරකි. (2 රූපය)

අවාසනාවකට මෙන් වෛරස් රෝග වැළඳුන විට, එය මර්ධනය සඳහා සාර්ථක ක්‍රම නොමැත. රෝගය වැළඳුන ශාක වගාවෙන් ඉවත් කර පුළුස්සා දැමීමෙන් රෝගය වගාවේ පැතිරීම අඩු කර ගැනීම බහුලව භාවිතා වන ක්‍රමයයි. මෙයට අමතරව රෝගය වගාවට වැළදීම පමා කිරීමෙන් ද යම් ආර්ථික අස්වැන්නක් ලබා ගත හැකිවේ.

මල්, එළවළු, පලතුරු, රනිල කුලයේ බෝග, පොල්, උක්, වගාවන්ට බහුලව වෛරස් රෝග වැළඳේ. මෙම රෝගී තත්වයන් නිවැරදිව හඳුනා ගෙන අවශ්‍ය ප්‍රතිකර්ම යෙදීම ඉතා වැදගත්ය. පැලෑටි වලට වැළඳෙන වෛරස් රෝග වර්ධක ප්‍රචාරණ ක්‍රම වලින්, කෘමීන්, යුෂ මගින්, බීජ සහ පරාග මගින් මෙන්ම වට පණුවන් මගින් ද බෝවේ. මෙයට අමතරව සමහර වෛරස පැතිරීම වාහකයින්ගෙන් තොරව ද සිදුවේ.

වෛරස් රෝග වගා කරන හෝග වලට අමතරව වෙනත් වල් පැලෑටි ද ආසාදනය කරයි. එම වල් පැලෑටි නිසි ලෙස ක්ෂේත්‍රයෙන් ඉවත් කිරීමක් නොමැතිව, එවැනි ස්ථානයක නව වගා ස්ථාපනය කිරීමෙන් නිරායාසයෙන්ම එම වගාවනට ද වෛරස් රෝග බෝවේ.

මෙවැනි සුවිශේෂි විෂයක් හැදෑරීම සඳහා ඒ වෙනුවෙන්ම කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ හෝමාගම ගබඩාවත්තේ, පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථානයක් බිහි වී ඇත. ඒ පිලිබඳව වැදගත් කරුණු කිහිපයක් මත හමුවෙහි තැබීම මෙම මධ්‍යස්ථානය බිහි කල නිර්මාතෘවරියගේ අභිලාෂය වන අතර එය අත් විද්‍යාඥයන් හටද මුදුන්ගේ කටයුතු වලදී දීර්ඝ ගැන්වීමට මහත් පිටුවහලක් වනු ඇත. යම් ආයතනයක් අළුතින් ආරම්භ කරන අවස්ථාවෙහි එය කලමනාකරණය කරන්නා හට එම ආයතනය සම්බන්ධ මූලික විෂය පිලිබඳව හසල බුද්ධියක් හා ශූන්‍යයක් තිබීම ඉතා වැදගත් වේ. දැනට ලංකාවේ වෛරස විද්‍යාව පිලිබඳ ආචාර්ය උපාධියක් ලබා ගත් විද්‍යාඥයන් ඇත්තේ අතලොස්සක් පමණි. දිනෙන් දිනම මුදුන්ගේ සංඛ්‍යාව ද අඩු වීම කණගාටුවට කරුණකි. කෙසේ නමුත් මෙවැනි ආයතනයක් පිහිටුවා ගැනීමෙන්, එම විෂය පිලිබඳව දැනුමැති නිලධාරීන් සමූහයක් බිහි කරවා ගැනීමට අඩිතාලමක් වනු නොඅනුමානය.

රූපය 1

විවිධ හැඩැති වෛරස ආකාර ඉලෙක්ට්‍රෝන අන්වීක්ෂයකින් පෙනෙන අන්දම.

- a. ගෝලාකාර හැඩය b. බැසිලාකාර හැඩය c. කෙටි අනම්‍ය දඬු හැඩය
 d. දිගු කෙඳි හැඩය

රූපය 2

බන්ඩක්කා නාරටි කහ ජීමේ වෛරස් රෝග ලක්ෂණය

පැලෑටි වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානය

ගොඩ නගා ගත් අයුරු

පැලෑටි වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානය ගොඩනැගීම 1999 වර්ෂයේ ඔක්තෝම්බර් මස 10 වන දින හෝමාගමදී ආරම්භ කරන ලද අතර එය බොහෝ දුරට සංවර්ධනය කිරීමට 2006 වසර ජන විට හැකියාවක් ලැබී ඇත.

කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ කෘෂිකාර්මික පර්යේෂණ කටයුතු සිදු කිරීම සඳහා උපයෝගිතා පර්යේෂණ ඒකකයක් හෝමාගම ගබඩාවත්තේ ආරම්භ කෙරිණි. කෙසේ නමුත් 1985 සිට 1999 දක්වා වූ වසර 14 ක කාලය තුළ එම ඒකකයේ එතරම් ප්‍රගතියක් දක්නට නොලැබිණි. එවකට උද්‍යාන බෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනයේ අධ්‍යක්ෂව සිටි ආචාර්ය ජයවර්ධන මහතා හෝමාගම උපයෝගිතා පර්යේෂණ ඒකකයේ වූ ස්ථානයේ කොටසක වෛරස හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානය ආරම්භ කිරීමට 1998 දී යෝජනා කරන ලදී. මෙයට අමතරව එහි කටයුතු කිරීම සම්බන්ධව මා වැනි නිලධාරියකු හට පැවරීම කොතරම් උචිත දැයි සිතීම ඔබ හට භාර කෙරෙනු ඇත. එලෙසම, පසුව උද්‍යාන හෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනයේ අධ්‍යක්ෂ ලෙස පත්වූ ආචාර්ය සී. කුඩාගමගේ මහතාගෙන් සහ එම වකවානුවේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් ව සිටි ආචාර්ය සරත් විරසේන මහතා ගෙන් ද මෙම ආයතනය බොහෝ දුරට සංවර්ධනය කිරීමට විශාල අනුබලයක් ලැබිණි.

කෘෂිකාර්මික බෝග සඳහා පුළුල් ලෙස වෛරස පර්යේෂණ කටයුතු සිදු කිරීමට ඇති එකම පර්යේෂණ ආයතනය වන පැලෑටි වෛරස හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානයේ සියලුම බෝග පිලිබඳව වෛරස පර්යේෂණ කටයුතු අධ්‍යයනය කෙරේ. එවැනි මධ්‍යස්ථානයක් ලංකාවේ අගනුවර වන කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ පිහිටුවා ගැනීම අතිශයින් වැදගත්වේ. මෙම මධ්‍යස්ථානයේ කටයුතු නිසි පරිදි අඛණ්ඩව පවත්වා ගෙන යාමට අවශ්‍ය පුහුණු නිලධාරී මුදල්ලක් සෑදීම ද මාගේ යුතුකමක් යැයි සිතමි.

අපමණ බාධක මැද්දේ ආරම්භ වූ මෙම මධ්‍යස්ථානය බොහෝ දුරට අංග සම්පූර්ණ මධ්‍යස්ථානයක් බවට පත් කිරීමට මා සැලසුම් කල අතර සම්පත් කලමණාකරනය ද උපරිම අත්දැමින් සිදු කෙරිණි. එබැවින් මෙම මධ්‍යස්ථානයට සම්බන්ධ වී කටයුතු කල කිසිම නිලධාරියකු හට සම්පත් නොමැතිව තම වටිනා කාලය අපතේ යැවීමට කටයුතු සිදු වී නොමැත. මෙයට අමතරව නිලධාරීන් මෙම ආයතනයට අනුයුක්ත කර ගැනීම ආයතනයේ සම්පත් වල දියුණුවත් සමග කල නිසා මෙම මධ්‍යස්ථානයට අනුයුක්ත කල නිලධාරීන් හට කිසි ආසාදාරණයක් මා අතින් සිදු නොවූ බවට මම විශ්වාස කරමි. මෙලෙස ඉතා පරිශ්‍රමයක් යොදා තනන ලද මෙවැනි ආයතනයක් නිසි ලෙස නඩත්තු කටයුතු සිදු කර පවත්වා ගෙන යාමට, සහයෝගය ලබා දීම කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව සතු වගකීමකි.

මෙම ආයතනය වැඩිදුරටත් සංවර්ධනය කර එයින් කෘෂිකාර්මික උත්තතිය සඳහා පුර්ණ ප්‍රතිඵල ලබා ගැනීම කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ බලධාරීන් සතු වගකීමක් වන බවද වැඩි දුරටත් පෙන්වා දෙමි.

වෛරස හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානයක් බිහි කිරීමට හේතු වූ සාධක

මා 1982 වර්ෂයේ කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ බෝඹුවල ප්‍රාදේශීය කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථානයට පර්යේෂණ නිලධාරීන්යක් ලෙස බැඳුණු අතර එහි නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂව සිටි ජී. ඒ. ගුණතිලක මහතාගේ උපදෙස් පරිදි පහතරට තෙත් කලාපයේ පලතුරු සම්බන්ධව ප්‍රථම පර්යේෂණ වැඩ සටහන ආරම්භ කරන ලදී. එම කාල වකවානුවේ වැල් දොඩම් වගාව, කඵතර දිස්ත්‍රික්කයේ ප්‍රචලිතව පැවතිණි. මෙම වගාවට බහුලව වෛරස් රෝග වැළඳීම එකල ගොවීන්හට ඉමහත් ගැටළුවක්ව පැවතුණි. හෙයින් පලතුරු බෝග පර්යේෂණ වැඩ සටහනේ වෛරස් රෝග අධ්‍යයනය පිළිබඳව ප්‍රමුඛ ස්ථානයක් ලබා දුනි. එබැවින් බෝඹුවල ආරම්භ කල පලතුරු පර්යේෂණ වැඩ සටහනේ වෛරස් රෝග පිළිබඳ පර්යේෂණ කටයුතුත්, පලතුරු බෝග පිළිබඳ පර්යේෂණ කටයුතුත් යන අංශ දෙකම පැවතුණි.

1987 වර්ෂයේ මා වැඩිදුර අධ්‍යයනය සඳහා වෛරස් රෝග විෂය තෝරා ගනු ලැබුවෙමි. එය ඉතා වැදගත් ක්ෂේත්‍රයක් වන බැවින් කෘෂිකාර්මික පර්යේෂණ ව්‍යාපෘතිය (Agricultural research project) යටතේ එම විෂයෙන් දර්ශනපති උපාධිය ලබා ගැනීම සඳහා මා හට එංගලන්තයේ "බාත්" විශ්ව විද්‍යාලයට යාමට අවස්ථාවක් සැලසිණි. කෙසේ නමුත් මා එම අධ්‍යයන කාලය තුළ පර්යේෂණ කටයුතු බොහෝමයක් නිම කල බැවින් එම විශ්ව විද්‍යාලය මගින් ආචාර්ය උපාධියක් ලබා ගැනීමට උසස් කරන ලදී. මම වසර 2 1/2 වැනි කෙටි කාලයකදී එම ආචාර්ය උපාධිය ලබා ගෙන 1989 වර්ෂයේ අග භාගයේදී දිවයිනට පැමිණියෙමි.

වෛරස් විද්‍යාව පිළිබඳව ආචාර්ය උපාධිය ලබා ගත් මා හට නැවතත් බෝඹුවල ප්‍රාදේශීය කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථානයේ පර්යේෂණ කටයුතු සිදු කර ගෙන යාමට අවසර ලැබිණි. කෙසේ නමුත් මෙම විෂය පිළිබඳව මා හට හැදෑරීමට කිසිම රසායනාගාර පහසුකමක් නොතිබීම ඉතා බාධාවක් ලෙස පැවතිණි. වෛරස විද්‍යාව පිළිබඳ හැදෑරීමට ඉතා උසස් ගණයේ රසායනාගාර පහසුකම් තිබීම ඉතා අවශ්‍ය නිසාත් ක්ෂණිකවම එවැනි රසායනාගාරයක් තනා ගැනීමට නොහැකි වූ නිසාත් අගලවන්න රබර් පර්යේෂණ ආයතනය, බතලගොඩ වි පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනය, කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලයේ රසායනික විද්‍යා අංශය, කොළඹ වෛද්‍ය විද්‍යාලයේ ජීව රසායන විද්‍යා අංශය සමග සහයෝගිතා වැඩ සටහන් 1989 සිටම දියත් කලෙමි.

1990 සිට 1999 කාලය තුළ බෝඹුවල ප්‍රාදේශීය කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථානයේ පැලෑටි වෛරස පර්යේෂණ කටයුතු සිදු කිරීමට රසායනාගාර පහසුකම් ගොඩනගා ගැනීම සිදු කෙරුණි. මෙම කාලය තුළ ශ්‍රී ලංකා කෘෂිකාර්මික පර්යේෂණ ප්‍රතිපත්ති සභාවෙන් (CARP) සහ විවිධාංගීකරණ කෘෂිකාර්මික පර්යේෂණ ව්‍යාපෘතිය (DARP) වැනි තරගකාරී ව්‍යාපෘති මගින් පර්යේෂණ කටයුතු සඳහා ප්‍රතිපාදන ලබා ගනිමි. කෘෂිකාර්ම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පලමුවෙන්ම එම ප්‍රතිපත්ති සභාව වෙත ඉදිරිපත් කෙරුණ ව්‍යාපෘතිය වෛරස විද්‍යාව පිළිබඳව මා විසින් ඉදිරිපත් කල අතර එම කාල වකවානුවෙහි උපකරණ මිලදී ගැනීමට ව්‍යාපෘතිය සඳහා වෙන් කරන ලද මුදලෙන් 30% ලබා දීම සුවිශේෂී කරුණක් විය.

පලමු CARP ව්‍යාපෘතිය (CARP /12/20/14 (1900- 1994) මගින් රැස්කර ගන්නා ලද ප්‍රධාන උපකරණ ලෙස ELISA micro plate reader EL 307, Blender (National), Aspirater bottle,

Magnetic stirrer (Fisher Scientific) , Micropipette 1000ul (Socorex fixed volume),
Micropipette 200ul (Socorex fixed volume), Motars and Pestles (75mm- 12 ක් ද s, 60mm- 10
ක් ද , 100mm-5 ක් ද) දැක්විය හැක.

එම වකවානුවෙහි ARP ව්‍යාපෘතියෙහි විධායක අධ්‍යක්ෂ ලෙස ආචාර්ය දයාන් කීර්තිසිංහ
මහතා ක්‍රියාත්මක කළේය. මෙම ව්‍යාපෘතිය මගින් මා ආචාර්ය උපාධිය ලබා ගෙන වර්ෂ 2 1/2 වැනි
කෙටි කාලයකදී දිවයිනට පැමිණීම නිසා රසායනාගාරයක් ගොඩ නගා ගැනීමට කටයුතු ආරම්භ
කළ අවස්ථාවේ දී ඔහු විසින් විශේෂ සැලකිල්ලක් දක්වන ලදී.

මා පශ්චාත් උපාධිය හැදෑරීමට ගිය අවස්ථාවේදී පර්යේෂණ අංශය භාරව අධ්‍යක්ෂ ලෙස
කටයුතු කළේ ආචාර්ය එස්. එල්. අමරසිරි මහතාය. මාගේ පර්යේෂණ කටයුතු සඳහා මෙතුමාගෙන්
Laminar floor hood, Wrist shaker, Sterilizer (Hot/ Wet), Stirrer hot plate, Bench top centrifuge
ආදී උපකරණ DARP ව්‍යාපෘතියෙන් ලබා දුන් අතර එම ව්‍යාපෘතියෙන් වෛරස රෝග පිළිබඳව
වැඩිදුර අධ්‍යයනයට කෙටි ශිෂ්‍යත්වයක් සඳහා ඕස්ට්‍රේලියාවට යාමට 1992 වර්ෂයේ මා හට
සලස්වන ලදී. මා කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවෙන් මේ දක්වා ලද එකම කෙටි විදේශ වාටිකාව එය
විම ඉතා සුවිශේෂී කරුණකි. DARP ව්‍යාපෘතිය වෙනුවෙන් ගෙන්වූ, නිලධාරීන් විසින් ප්‍රතික්ෂේප
කරන ලද උපකරණ කිහිපයක් ද (Bench top centrifuge, speedy mixers, Magnetic stirrer) මා
නාරාහේන්පිට ප්‍රධාන ගබඩාවෙන් 1995 වර්ෂයේ දී ලබා ගත් අතර එම උපකරණ රසායනාගාර
කටයුතු සඳහා මේ දක්වා උපයෝගී කර ගනිමි.

1994 සිට 1999 දක්වා කාල වකවානුවෙහි සෙසු ව්‍යාපෘති වලින් මිලදී ගන්නා ලද
උපකරණ වල විස්තර මෙලෙස දැක්විය හැක. CARP 12/264/10(1995-97) ව්‍යාපෘතියෙන් ELISA
Plate washer එකක් ද, Motar and Pestles දහයක් ද, pH meter (model CSD) උපකරණ ද CARP
12/371/288 (1998- 99) ව්‍යාපෘතිය මගින් Micropipette 0.1 - 2μl එකක් ද, Micropipette 2-20 μl
එකක් ද, Micropipette 10-100 μl එකක් ද, Thermal cycler (Techno progene) එකක් ද, slab gel
apparatus එකක් ද, UV protected visor එකක් ද වේ.

මෙයට අමතරව කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ ව්‍යාපෘතියෙන් (ARP) මා Ultra Centrifuge
(Refrigerated) Sorvall Ultra 80 උපකරණය 1994 දී ලබා ගත්තෙමි.

ARP ව්‍යාපෘතිය යටතේ විදේශ ශිෂ්‍යත්ව ලබා ගත් නිලධාරීන් බොහෝමයක් දිවයිනට
ආපසු පැමිණියේ නැත. ඇතැම් නිලධාරීන් වසර ගණනාවකට පසු ලංකාවට පැමිණියේය. මා වසර
2 1/2 දී ආචාර්ය උපාධිය අවසන් කර දිවයිනට පැමිණීම නිසා Ultra Centrifuge උපකරණය එම
ව්‍යාපෘතියෙන් මාගේ රසායනාගාරයට ලබා ගැනීමට හැකි විය. ආයතනයේ වූ ඉතාම වටිනා
උපකරණය මෙය වන අතර එවැනි උපකරණයක් දැන් මිලදී ගන්නේ නම් රු. මිලියන 15ක පමණ
වියදමක් දැරීමට සිදුවේ.

1998 වර්ෂයේ අගභාගයේ මා හට විශේෂ රාජකාරියක් එවකට උද්‍යාන බෝග
පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනයේ අධ්‍යක්ෂව සිටි ආචාර්ය ජයවර්ධන මහතාගෙන්
පැවරිණි. එම රාජකාරිය නම් මූලික සඳහන් කළ ආකාරයට හෝමාගම උපයෝගීතා පර්යේෂණ
ඒකකයේ කොටසක වෛරස හඳුනා ගැනීමේ පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථානයක් බිහි කිරීමයි. මේ සඳහා
බහු වාර්ෂික බෝග ව්‍යාපෘතියෙන් මූලිකව රු. මිලියන 1.5 ක මුදලක් ලැබිණි. මෙම මුදලින් මිලියන
1.1 ක් අවශ්‍ය උපකරණ මිලයට ගැනීමටත් මිලියන 0.4 ක් උපයෝගීතා පර්යේෂණ ගොඩනැගිල්ල
අඵන්වැඩියාවටත් තෙකලා විදුලිය ලබා ගැනීමටත් හුමිය වටා ඇති වැට සකස් කර ගැනීමටත්
යොදා ගැනිණි. ඉන් පසු රසායනික ද්‍රව්‍ය මිලයට ගැනීම සඳහා තවත් මිලියන 0.5 ක් ලබා දෙන ලදී.

1999 වර්ෂයේ මුල් වකවානුවෙහිදී බෝහුවල පලතුරු අංශයේ මා ගොඩ නැගූ වෛරස විද්‍යාල පිළිබඳව වූ රසයනාගාරය හෝමාගම ස්ථාපනය කළේ වෛරස විද්‍යාල සඳහා මධ්‍යස්ථානයක් ආරම්භ කිරීම සඳහාය. මෙයට අමතරව මාගේ විශේෂ ඉල්ලීමක් මත බෝහුවල පැවතුණු පලතුරු අංශය 2000 වසරේ දී කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් හොරණ ගොවිපලෙහි ස්ථාපනය කර පලතුරු පර්යේෂණ ඒකකය පිහිටුවන ලදී. මේ සම්බන්ධයෙන් බෝහුවල පර්යේෂණ ආයතනයේ නිලධාරීන් දැඩි විරුද්ධතාවයක් දක්වන ලදී. මේ නිසා මා හට ඉතා අමිහිරි සංසිද්ධීන් ගණනාවකටම මුහුණ දීමට සිදු විය. ඉහත කටයුතු සඳහා එවකට කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්ව සිටි ආචාර්ය ජෙට්ටි ජයවර්ධන මහතාගෙන් ද උද්‍යාන ගෝල පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනයේ අධ්‍යක්ෂ ආචාර්ය සී. කුඩාගමගේ මහතාගෙන් ද බෝහුවල ප්‍රාදේශීය කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථානයෙහි නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂව සිටි ඩාල්මි වික්‍රමසිංහ මහතාගෙන් සහ වී පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනයේ අධ්‍යක්ෂව සිටි ආචාර්ය එම්. පී. ධනපාල මහතාගෙන් පූර්ණ සහයෝගය ලැබිණි. වර්තමානයේ හොරණ වූ පලතුරු පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන මධ්‍යස්ථානය ලෙස එම ඒකකය කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වැඩිදුරට සංවර්ධනය කරන ලදී.

බහුවාර්ෂික බෝග ව්‍යාපෘතියෙන් 1999 දී මිලයට ගන්නා ලද උපකරණ ලෙස Horizontal Gel - Electrophoresis unit, Polaroid Camera Mp - 4 system, Liquid nitrogen dewars 10 LD volume, Power Generator, Face visor- UV protected, Auto still for water distillations, pH meter (digital reading bench model), Micropipettes- variable volumes (50- 200 ul එකක් ද, 200-100ul එකක් ද), Filter for Biotek EL 307 Manual Microplate reader, Oven - General purpose, Refrigerator, Autoclaver, Tissue grinder දැක්විය හැක.

ඉන්පසුව වෙනත් ව්‍යාපෘති වලින් මා ලබා ගත් උපකරණ වල විස්තර පහත සඳහන් වේ.

CARP 12/442/326 (2000- 2001) ව්‍යාපෘතිය මගින් Thermal cycler - එකක් ද (Techno progene) ජාතික කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ වැඩ සටහන මගින් 2002 දී ELISA Plate reader (ANTHOSE) ද ලබා ගනිමි. මස්තු තාක්ෂණය පිළිබඳව හැදෑරීමට 2000 වර්ෂයේ මිලයට ගත් උපකරණ අළුත්වැඩියාවට අවශ්‍ය කොටස් නොමැති නිසා අළුතින් මෙම උපකරණය ගැනීමට සිදුවිය. මාගේ ඉල්ලීම පරිදි බීජ සහතික කිරීමේ සහ පැලෑටි සංරක්ෂණ අංශයේ අධ්‍යක්ෂ ආචාර්ය සරත් වීරසේන මහතා විසින් මෙම උපකරණය මිලදී ගැනීමට ප්‍රතිපාදන ලබා දෙන ලදී.

CARP 12/467/348 (2002- 2003) ව්‍යාපෘතිය මගින් Micropipette 100ul එකක් ද (fixed volume), Micropipette 200ul එකක් ද (Tifer pipette) and Microwave 15L (LG Abans) ද යළි පුනරුදවමු ශ්‍රී ලංකා වැඩසටහන (RSL) මගින් 2003 දී Digital Camera වන්ද කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවෙහි ප්‍රතිපාදන (General) වලින් 2004 දී Orbitel shaker, Heating block, Fridge, Blender (National) සහ Magnifier ද බහු වාර්ෂික ගෝල ව්‍යාපෘතිය මගින් Shaker එකක් ද, Incubator එකක් ද, Micropipette 05ක් ද ජාතික කෘෂිකර්ම නිෂ්පාදන වැඩ සටහන (NAPP 2004) යටතේ Autoclaver, Analytical balance, Steri bead sterilizer, pipetting aid, Hot air oven ද කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවෙහි ප්‍රතිපාදන (General) යටතේ 2005 දී Mini cooler, UV Spectacle, 4 - channel timer, Micropipette 10 -100ul එකක් ද බහු වාර්ෂික ගෝල ව්‍යාපෘතිය (PECRODEP) යටතේ 2005 දී Aspirater bottle, Refrigerator ද CARP 12/618/465 ව්‍යාපෘතිය යටතේ Mini gel Apparatus , pH meter (Hanna) ද CARP 12/593/444 ව්‍යාපෘතිය යටතේ Anaylitical balance (OHAUS) ද ලබා ගත්තෙමි.

ආයතනය ගොඩ නැගීමේ පසුබිම

1999 වර්ෂයේ සිට 2006 වර්ෂය දක්වා කාල වකවානුව තුළ අංග සම්පූර්ණ පැලෑටි වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානයක් බිහි කිරීමට මා ක්‍රියා කළ අන්දම පහත සඳහන් ලෙසට පැහැදිලි කිරීමට කැමැත්තෙමි. මෙලෙස මූලිකවම මෙම ආයතනය ගොඩනගා ගැනීමට මා කරුණු 05 ක් ඉතා වැදගත් ලෙස සැලකිල්ලට ගන්නා ලදී.

නිදහස (Freedom) - මිනුම කටයුත්තක් නිලධාරියාට රිසි ලෙස කටයුතු කිරීමට නිදහස ලැබීම ඉතා වැදගත්වේ.

මෙම ආයතනය 1999 සිට 2000 දක්වා කාල වකවානුව තුළ බෝවුමල ප්‍රාදේශීය කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන මධ්‍යස්ථානය යටතේ පැවතුණ අතර වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ ආයතනය වැඩි දියුණු කිරීමට කිසිම පිටිවහලක් එහි පරිපාලනයෙන් නොලැබිණ.

2001 - 2005 වර්ෂයේ අග භාගය දක්වා මෙම ආයතනය උද්‍යාන බෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනයෙහි අධ්‍යක්ෂ ආචාර්ය සී. කුඩාගමගේ මහතා යටතේ පැවතිණ. එම කාල වකවානුව තුළ මාගේ පර්යේෂණ කටයුතු සහ ආයතනය දියුණු කිරීම සම්බන්ධයෙන් පූර්ණ නිදහස ලැබිණ.

කෙසේ නමුත් මා ලද අසීමිත නිදහස කිසිම අන්දමකින් වැරදි ලෙස භාවිත කර නොමැත. මෙම මධ්‍යස්ථානයේ සිසු දියුණුවට එලෙස ලද නිදහස බොහෝ දුරට දායකවේ. තවද 2005 අප්‍රියෙල් මාසයේ සිට උද්‍යාන බෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනයට පත්වූ ආචාර්ය ජිනාදර් සොයිසා අධ්‍යක්ෂතුමියගෙන් ද ආයතනයේ කටයුතු කර ගෙන යාමට මා හට පූර්ණ නිදහසක් ලැබී ඇත.

සහයෝගය (Support)-

මිනුම කටයුත්තක් කිරීමට ඉහල නිලධාරීන්ගේ සහයෝගය අවශ්‍යය. පසුගිය කාල වකවානුව තුළ මා හට අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරුන්ගේ සහ අනෙක් අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ සහයෝගය ලැබිණ. කෙසේ නමුත් සමහර අවස්ථාවලදී මා හට කිසිම සහයෝගයක් ලබා ගැනීමට නොහැකි අවස්ථා ද විය. ලබා ගත හැකි සහයෝගයන් විවිධාකාර වන අතර මෙම මධ්‍යස්ථානයේ පර්යේෂණ කටයුතු සඳහා පසුගිය වසර කිහිපය තුළ ලද මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන සම්බන්ධයෙන් ලද සහයෝගය පහත සඳහන්වේ.

1999 සිට 2003 දක්වා වූ වසර 05 වැනි දීර්ඝ කාලයක් තුළ වෛරස් පර්යේෂණ වැඩ සටහනට වෙනම ප්‍රතිපාදන කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවෙන් නොලැබිණ. එම කාල වකවානුවෙන් පර්යේෂණ කටයුතු කරගෙන යාමට CARP සහ වෙනත් ව්‍යාපෘති වලින් ලබා ගත් ප්‍රතිපාදන

උපයෝගී කරගන්නා ලදී. එය පහත පරිදි වේ. කෙසේ නමුත් මුල් වසර 05 තුළ පර්යේෂණ වැඩ සටහන සඳහා මා තරගකාරී ව්‍යාපෘති වලින් ලබා ගත් ප්‍රතිපාදන වලින් ඉදිරියට ගෙන යන ලදී. එසේ වුවද වෛරස පර්යේෂණ කටයුතු සඳහා ගොඩනැගිලි කිහිපයක් තනා ගැනීමට කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ වෙන් ව්‍යාපෘති වලින් ප්‍රතිපාදන ලබා ගැනීමට මා සමත් විය. 2003 වර්ෂයේ අග භාගයේ මා හට 1 වන පංතියට උසස් වීමක් 2000 වර්ෂයේ සිට ලැබිණි. ඉන් අනතුරුව 2004 වර්ෂයේ සිට මෙම වෛරස පර්යේෂණ වැඩ සටහනට උද්‍යාන හෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනයෙන් ප්‍රතිපාදන වෙන් කර ගැනීමට මා හට හැකි විය. කෙසේ නමුත් 1999 වර්ෂයේ සිට ම මා විසින් ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීම්, ආයතන සහ භූමිය තිසි ලෙස තබාගත් කිරීම් කළ නිසා මෙම ආයතන භූමිය පාලි විශ්ව විද්‍යාලයට අත්පත් කර ගැනීමෙන් වලක්වා ගැනීමට හැකිවිය.

වගුව 1 - 1999 - 2006 කාලය තුළ ආයතනයට ලැබුණු ප්‍රතිපාදන

වර්ෂය	ව්‍යාපෘතිය	ප්‍රතිපාදන
1999	CARP/12/371/288	Rs. 246,000.00
	NAPP	Rs. 50,000.00
2000	CARP 12/442/326	Rs. 772,600.00
2001	CARP 12/442/326	Rs. 442,600.00
	NAPP	Rs. 150,000.00
2002	CARP/12/467/345	Rs. 380,000.00
2003	CARP12/467/345	Rs. 325,000.00
	CARP 12/473/354	Rs. 390,000.00
2004	දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රතිපාදන (General)	
	ප්‍රාග්ධන	Rs. 345,000.00
	සුනරාවර්තන	Rs. 528,946.00
	CARP 12/593/444	Rs. 385,000.00
	CARP12/473/354	Rs. 267,962.00
	බහු වාර්ෂික හෝග ව්‍යාපෘතිය (PECRODEP)	
	ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීම්	Rs. 350,000.00
	රසායන ද්‍රව්‍ය	Rs. 1 million
	ජාතික කෘෂිකර්ම නිෂ්පාදන වැඩ සටහන(NAPP)	Rs. 1 million
	යලි පුනරුත්ථාපනයේ ලංකා වැඩ සටහන (RSL)	Rs. 600,000.00

2005	දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රතිපාදන (General) ප්‍රාග්ධන පුනරාවර්තන CARP 12/593/444 CARP12/473/354 බහු වාර්ෂික හෝග ව්‍යාපෘතිය (PECRODEP) ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීම් රසායන ද්‍රව්‍ය දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රතිපාදන (General) ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීම් රසායනාගාර උපකරණ	Rs. 430,000.00 Rs. 694,000.00 Rs. 351,000.00 Rs. 665,000.00 Rs. 300,000.00 Rs. 600,000.00 Rs. 2.2 million Rs. 2.5 million
2006	දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රතිපාදන (General) ප්‍රාග්ධන පුනරාවර්තන CARP 12/593/444 CARP12/672/503 CARP12/618/465 දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රතිපාදන (General) නව ඉදි කිරීම්	Rs. 360,000.00 Rs. 1.1 million Rs. 140,000.00 Rs. 700,000.00 Rs. 400,000.00 Rs. 7 million

උත්සාහය සහ ධෛර්ය (Effort & Courage) -

මෙම ගතිගුණයන් යම් සංවර්ධන කටයුත්තක් කිරීමට ඉතා අත්‍යාවශ්‍යය. උත්සාහවන්ත වීම බොහෝ දේ ජය ගැනීමට හේතු පාදක වේ. පවතින පරිපාලන රටාව ඉතා ඇල් මැරුණු එකක් නිසා යම් කටයුත්තක් කිරීමට මහත් වැයමක් දැරීමට සිදුවේ. ඒ කෙසේ වෙතත් කරන ලද වැයමෙන් නිසි මල් එල ගැන්වීමට ධෛර්යය ද ඉතා අත්‍යාවශ්‍යය. ඒ මන්ද යත් ඇතැම් උසස් නිලධාරීන්ගෙන් යම් කටයුත්තක් කිරීමට ඇති බාධාවන් මග හරවා ගැනීමටය. නිලධාරීන් හට හොඳ වැඩක් කිරීමට බාධා පැමිණවීම සමහර නිලධාරීන්ගේ පුරුද්දක් වීම ඉතා අහායගයකි. එබැවින් උත්සාහය සහ ධෛර්ය යන ගතිගුණයන් සංවර්ධකයා තුළ පැවතීම ඉතා අත්‍යාවශ්‍ය බව මම තරයේ විශ්වාස කරමි. මෙම ආයතනය ගොඩනගා ගැනීමේ දී මා හට බොහෝ බාධක වලට මුහුණ පෑමට සිදුවිණි. තවද මා උනන්දු කිරීමට ලද ලිපි අල්ප වුවත් බොහෝ විට මා සතුව ඇත්තේ අධෛර්යයමත් කරන ලිපි බව අනිවාර්යයෙන්ම කිව යුතුය. සමහර අවස්ථාවලදී පැණ නැගුණු බාධක මග හරවා ගැනීමට මා හට උපකාරී වූ එකම ලිපිය වනුයේ කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් විසින් 1999. 06. 23 දින මා පැලෑටි වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානයේ ස්ථානගාර පර්යේෂණ නිලධාරීන්ගේ ලෙස පත් කල ලිපියයි. එම ලිපිය මෙම ආයතනයේ සංවර්ධනයට මහත් උපකාරයක් විය.

සැලසුම (Planning)-

මිනුම සංවර්ධන කටයුත්තක් සැලැස්මකට අනුකූලව සිදු විය යුතුය. මෙහිදී වැදගත් වනුයේ සැලැස්ම ඉතා කෙටි කාලයකට සීමා කර සම්පූර්ණ කිරීමය. මන්ද යත් කාලයත් සමග තොයෙක් වෙනස් වීම් ඇතිවිය හැකි බැවින් එම අවිනිශ්චිතතාවයන් මග හරවා ගැනීමටය. සැලසුම නිසි ලෙස කරන අවස්ථාවේදී අන් අය හට කිසිම අනිසි ප්‍රතිඵලයක් අත් නොවනු ඇත. සැලසුමේ සාර්ථක භාවය සහ සඵලතාවය යම් නිශ්චිත කාලයක ඇගයීමකට භාජනය කර කරුණු පැහැදිලි කර ගත හැකිය. සැලසුම කරන අවස්ථා වලදී ආයතනයට ඉතා අත්‍යාවශ්‍ය දේ කෙරෙහි මුල් වකවානුවෙහිම අවධානය යොමු කිරීම ඉතා වැදගත්ය. මෙලෙස කිරීමෙන් ආයතනයේ ගුණාත්මය කාලයක් සමග තවදුරටත් දියුණු කල හැකිවේ.

කළමනාකරණය (Management)

මෙය ඉතා වැදගත්වේ. ආරම්භක අවස්ථාවේදී බොහෝ ලෙස වැදගත් වන්නේ පවතින සම්පත් කළමනාකරණයයි. කෙසේ නමුත් මා මෙම ආයතනයේ ස්ථානගාර පර්යේෂණ නිලධාරීන්ගේ යන නිල නාමයෙන් කටයුතු කරන නිසා මා හට පිටින් ලබා ගත හැකි සම්පත් සහ මූල්‍ය කළමනාකරණය සීමාසහිතය. එබැවින් මෙම සංවර්ධන ක්‍රියාදාමයේ දී පවතින සම්පත් වලින් පූර්ණ ප්‍රතිඵල ලබා ගැනීම හා වෙනත් ආදේශකයන් යොදා ගැනීම පිලිබඳ වැඩි අවධානයක් යෙමු කිරීමට සිදු විය. කෙටි කාලයකදී බොහෝ දුරට සම්පූර්ණ ආයතනයක් ගොඩනගා ගැනීමට සියළු කටයුතු සිදු කරන ලදී. මෙම සංවර්ධනයේදී මූලික ලෙස වැදගත් වන්නේ ඉතා අත්‍යාවශ්‍ය දේ කොටස් වශයෙන් සංවර්ධනයයි.

ආයතනය ගොඩ නගා ගැනීමේදී අලුතින් කෘෂිකාර්මික කටයුතු උදෙසා සහ රසායනාගාර පර්යේෂණ සඳහා බිහිවී ඇති ආයතන පිලිබදව මනා අවබෝධයක් ලබා ගනිමි. මෙලෙස ලද අත්දැකීම් අනුව මා වඩා අගය කරන ආයතන 02 ක් ලෙස පුද්ගලික අංශයේ ආයතන 02ක් නම් කලී හැකිය. CIC ආයතනය මගින් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවට අයත් පැල්වෙහෙර ගොවිපල. එම ආයතනය විසින් සංවර්ධනය කර ඇති ආකාරය කෙටියෙන් පැවසීම වැදගත්වේ. ඔවුන් සපයා ගෙන ඇති රසායනාගාර සහ අනෙකුත් ගොඩනැගිලි පහසුකම් බොහෝමයක්ම කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව සතුව තිබුණා වූ පැරණි ගොඩනැගිලි නවීකරණය කිරීමෙන් ගොඩ නගා ගන්නා ලද ඒවා වේ.

එලෙසම ලංකාවේ වෛද්‍ය විද්‍යා අංශයට සහ අපරාධ මර්ධන අංශයට බෙහෙවින් වැදගත් වන තොරතුරු සපයන බොරැල්ලේ Genetech ආයතනය ගැන ද මා සැලකිල්ලට ගන්නා ලදී. මෙය පුද්ගලික ආයතනයක් වන අතර එහි රසායනාගාර පහසුකම් කුඩා පරිමාණයේ ගොඩනැගිලි වලට සීමා කර තිබීම සුවිශේෂී කරුණකි. අනවශ්‍ය ලෙස ආයතනය පුළුල් කර ගැනීම කරදරයක් වන අතර එයින් දැරීමට සිදුවන අතිරේක වියදම අපමණය. විශේෂයෙන් රසායනාගාර කටයුතු පවත්වා ගෙන යාමේදී අධික වීදුලි බිලක් ගෙවීමට සිදු වීම සමහර අවස්ථා වලදී අප හට දරා ගැනීමට නොහැකිවේ. ආයතනය සියළු පහසුකම වලින් හෙබි කුඩා පරිමාණයේ එකක් වීමෙන් තවත්තු කටයුතු පහසු වන අතර දැරීමට සිදු වන වියදම ද අවම කර ගත හැකිවේ.

පැලැටි වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානය ගොඩ නගා ගැනීමේ දී විශේෂයෙන් ඉහත සඳහන් උදාහරණ සැලකිල්ලට ගන්නා ලදී. එලෙස සිදු කිරීමෙන් තවත් වාසියක් වන්නේ කෙටි කාලයකදී මෙම ආයතනය බොහෝ දුරට සංවර්ධනය කර ගැනීමට හැකි වීමයි.

කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ සමහර ආයතන වල භාවිතා නොකරන උපකරණ පිලිබදව මා දැනුවත් වී ඇත. එම උපකරණ අප ආයතනයට ලබා ගැනීමට ද මා කටයුතු කරන ලදී.

එලෙස ආයතනයේ කටයුතු සඳහා වෙනත් ආයතන වලින් ලබා ගත් උපකරණ

UV spectrophotometer and Trans illuminator	අභේපුස්ස, දිස්ත්‍රික් පුහුණු කිරීමේ මධ්‍යස්ථානය
Sap Extractor	බතලගොඩ, වී පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ආයතනය

මෙයට අමතරව මෙම ආයතනය ගොඩනගා ගැනීමේ මුල් අවස්ථාවේ දී කාර්යාලීය ලී බඩු ද මෙම ආයතනයට නොතිබිණ. කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවෙහි මුදල් අංශයේ අධ්‍යක්ෂ යටතේ පාලනය වූ නාරාහේන්පිට ප්‍රධාන ගබඩාව 2002 වසරේදී වැසීමට සැලසුම් කර ඇති බව මා දැනුවත් විය. එහි වූ කාර්යාලීය ලී බඩු අවශ්‍ය නිලධාරීන් හට ලබා ගැනීමට හැකි බව මා හට, මුදල් අංශයේ අධ්‍යක්ෂ උපාලි අත්තනායක මහතාගෙන් දැන ගන්නට ලැබිණ. ඒ අනුව පහත සඳහන් කාර්යාලීය ගෘහ භාණ්ඩ මෙම ආයතනය වෙත ලබා ගන්නා ලදී.

තාරාභෝජිට වසන ලද ප්‍රධාන බඩු ගබඩාවෙන් ලබා ගත් ද්‍රව්‍ය

අත්පුටු	12	සාමාන්‍ය පුටු	01
DGM රාක්ක	01	වෘත්ත කැබිනට්	01
ස්ටුල්	03	ලී රාක්ක (තට්ටු 05)	01
කාර්යාල මේස	05	පංතා තබනය	01
සාමාන්‍ය මේස	03	හිල්ටර් ස්ටෑන්ඩ්	01
ටයිපින් ස්ටුල්	02	යෝල්ටර් ඇන්ගල් දික් අඩි	605

වෙනත් ආයතන වලින් සම්පත් ලබා ගැනීම ඉතා සඳාචාරාත්මක ලෙස කල බව මෙම අවස්ථාවේ දී විශේෂයෙන් සිහිපත් කර දිය යුතු කරුණකි.

රජයේ දේපල තාක්ෂණික සහ නිකරුණේ අභාවයට යෑම සියළු දෙනා දන්නා කරුණකි. එනමුත් මා මෙහිදී පෙන්වා දෙන්නේ වෙනත් ආයතන භාවිතයට නොගන්නා ද්‍රව්‍ය මෙම ආයතනය ගොඩනගා ගැනීමේ දී උපකාරී වූ ආකාරයයි. ආයතනය ගොඩනගා ගැනීමේ දී මුල් වකවානුවේ අදාල අංශ වලින් ලැබුණු සහයෝගය ඉතා දුර්වල වුවත් පවතින සම්පත් කලමානාකරණය නිසි අන්දමට සිදු කර ගැනීමට හැකි වූ නිසා ආයතනික ව්‍යුහය මුල් වකවානුවෙහි තරමක් දුරට ගොඩ නගා ගැනීමට හැකි විය.

සැලසුම් සහ කලමණාකරණ කුසලතාවය යන කරුණු දෙකම සංවර්ධනය සඳහා යෙදවූ. යෙදවුම් සහ එහි ප්‍රතිඵල අනුසාරයෙන් ඇගයීමකට භාජනය කල හැකිය.

ආයතනය ගොඩ නැගීමේ පසුබිම

1999 වර්ෂයේ සිට 2006 වර්ෂය දක්වා කාල වකවානුව තුළ අංග සම්පූර්ණ පැලෑටි වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානයක් බිහි කිරීමට මා ක්‍රියා කළ අන්දම පහත සඳහන් ලෙසට පැහැදිලි කිරීමට කැමැත්තෙමි. මෙලෙස මූලිකවම මෙම ආයතනය ගොඩනගා ගැනීමට මා කරුණු 05 ක් ඉතා වැදගත් ලෙස සැලකිල්ලට ගන්නා ලදී.

නිදහස (Freedom) - මිනුම කටයුත්තක් නිලධාරියාට රිසි ලෙස කටයුතු කිරීමට නිදහස ලැබීම ඉතා වැදගත්වේ.

මෙම ආයතනය 1999 සිට 2000 දක්වා කාල වකවානුව තුළ බෝවුමල ප්‍රාදේශීය කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන මධ්‍යස්ථානය යටතේ පැවතුණ අතර වෛරස හඳුනා ගැනීමේ ආයතනය වැඩි දියුණු කිරීමට කිසිම පිටවහලක් එහි පරිපාලනයෙන් නොලැබිණ.

2001 - 2005 වර්ෂයේ අග භාගය දක්වා මෙම ආයතනය උද්‍යාන බෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනයෙහි අධ්‍යක්ෂ ආචාර්ය සී. කුඩාගමගේ මහතා යටතේ පැවතිණ. එම කාල වකවානුව තුළ මාගේ පර්යේෂණ කටයුතු සහ ආයතනය දියුණු කිරීම සම්බන්ධයෙන් පූර්ණ නිදහස ලැබිණ.

කෙසේ නමුත් මා ලද අසීමිත නිදහස කිසිම අන්දමකින් වැරදි ලෙස භාවිත කර නොමැත. මෙම මධ්‍යස්ථානයේ සිසු දියුණුවට එලෙස ලද නිදහස බොහෝ දුරට දායකවේ. තවද 2005 අප්‍රියෙල් මාසයේ සිට උද්‍යාන බෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනයට පත්වූ ආචාර්ය ජිනාදර් සොයිසා අධ්‍යක්ෂතුමියගෙන් ද ආයතනයේ කටයුතු කර ගෙන යාමට මා හට පූර්ණ නිදහසක් ලැබී ඇත.

සහයෝගය (Support)-

මිනුම කටයුත්තක් කිරීමට ඉහල නිලධාරීන්ගේ සහයෝගය අවශ්‍යය. පසුගිය කාල වකවානුව තුළ මා හට අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරුන්ගේ සහ අනෙක් අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ සහයෝගය ලැබිණ. කෙසේ නමුත් සමහර අවස්ථාවලදී මා හට කිසිම සහයෝගයක් ලබා ගැනීමට නොහැකි අවස්ථා ද විය. ලබා ගත හැකි සහයෝගයන් විවිධාකාර වන අතර මෙම මධ්‍යස්ථානයේ පර්යේෂණ කටයුතු සඳහා පසුගිය වසර කිහිපය තුළ ලද මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන සම්බන්ධයෙන් ලද සහයෝගය පහත සඳහන්වේ.

1999 සිට 2003 දක්වා වූ වසර 05 වැනි දීර්ඝ කාලයක් තුළ වෛරස පර්යේෂණ වැඩ සටහනට වෙනම ප්‍රතිපාදන කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවෙන් නොලැබිණ. එම කාල වකවානුවෙන් පර්යේෂණ කටයුතු කරගෙන යාමට CARP සහ වෙනත් ව්‍යාපෘති වලින් ලබා ගත් ප්‍රතිපාදන

උපයෝගී කරගන්නා ලදී. එය පහත පරිදි වේ. කෙසේ නමුත් මුල් වසර 05 තුළ පර්යේෂණ වැඩ සටහන සඳහා මා තරගකාරී ව්‍යාපෘති වලින් ලබා ගත් ප්‍රතිපාදන වලින් ඉදිරියට ගෙන යන ලදී. එසේ වුවද වෛරස පර්යේෂණ කටයුතු සඳහා ගොඩනැගිලි කිහිපයක් තනා ගැනීමට කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ වෙන් ව්‍යාපෘති වලින් ප්‍රතිපාදන ලබා ගැනීමට මා සමත් විය. 2003 වර්ෂයේ අග භාගයේ මා හට 1 වන පංතියට උසස් වීමක් 2000 වර්ෂයේ සිට ලැබිණි. ඉන් අනතුරුව 2004 වර්ෂයේ සිට මෙම වෛරස පර්යේෂණ වැඩ සටහනට උද්‍යාන හෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනයෙන් ප්‍රතිපාදන වෙන් කර ගැනීමට මා හට හැකි විය. කෙසේ නමුත් 1999 වර්ෂයේ සිට ම මා විසින් ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීම්, ආයතන සහ භූමිය තිසි ලෙස තබාගත් කිරීම් කළ නිසා මෙම ආයතන භූමිය පාලි විශ්ව විද්‍යාලයට අත්පත් කර ගැනීමෙන් වලක්වා ගැනීමට හැකිවිය.

වගුව 1 - 1999 - 2006 කාලය තුළ ආයතනයට ලැබුණු ප්‍රතිපාදන

වර්ෂය	ව්‍යාපෘතිය	ප්‍රතිපාදන
1999	CARP/12/371/288	Rs. 246,000.00
	NAPP	Rs. 50,000.00
2000	CARP 12/442/326	Rs. 772,600.00
2001	CARP 12/442/326	Rs. 442,600.00
	NAPP	Rs. 150,000.00
2002	CARP/12/467/345	Rs. 380,000.00
2003	CARP12/467/345	Rs. 325,000.00
	CARP 12/473/354	Rs. 390,000.00
2004	දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රතිපාදන (General)	
	ප්‍රාග්ධන	Rs. 345,000.00
	සුනරාවර්තන	Rs. 528,946.00
	CARP 12/593/444	Rs. 385,000.00
	CARP12/473/354	Rs. 267,962.00
	බහු වාර්ෂික හෝග ව්‍යාපෘතිය (PECRODEP)	
	ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීම්	Rs. 350,000.00
	රසායන ද්‍රව්‍ය	Rs. 1 million
	ජාතික කෘෂිකර්ම නිෂ්පාදන වැඩ සටහන(NAPP)	Rs. 1 million
	යලි පුනරුද්ධ ශ්‍රී ලංකා වැඩ සටහන (RSL)	Rs. 600,000.00

2005	දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රතිපාදන (General) ප්‍රාග්ධන පුනරාවර්තන CARP 12/593/444 CARP12/473/354 බහු වාර්ෂික භෞග ව්‍යාපෘතිය (PECRODEP) ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීම් රසායන ද්‍රව්‍ය දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රතිපාදන (General) ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීම් රසායනාගාර උපකරණ	Rs. 430,000.00 Rs. 694,000.00 Rs. 351,000.00 Rs. 665,000.00 Rs. 300,000.00 Rs. 600,000.00 Rs. 2.2 million Rs. 2.5 million
2006	දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රතිපාදන (General) ප්‍රාග්ධන පුනරාවර්තන CARP 12/593/444 CARP12/672/503 CARP12/618/465 දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රතිපාදන (General) නව ඉදි කිරීම්	Rs. 360,000.00 Rs. 1.1 million Rs. 140,000.00 Rs. 700,000.00 Rs. 400,000.00 Rs. 7 million

උත්සාහය සහ ධෛර්ය (Effort & Courage) -

මෙම ගතිගුණයන් යම් සංවර්ධන කටයුත්තක් කිරීමට ඉතා අත්‍යාවශ්‍යය. උත්සාහවන්ත වීම බොහෝ දේ ජය ගැනීමට හේතු පාදක වේ. පවතින පරිපාලන රටාව ඉතා ඇල් මැරුණු එකක් නිසා යම් කටයුත්තක් කිරීමට මහත් වැයමක් දැරීමට සිදුවේ. ඒ කෙසේ වෙතත් කරන ලද වැයමෙන් නිසි මල් එල ගැන්වීමට ධෛර්යය ද ඉතා අත්‍යාවශ්‍යය. ඒ මන්ද යත් ඇතැම් උසස් නිලධාරීන්ගෙන් යම් කටයුත්තක් කිරීමට ඇති බාධාවන් මග හරවා ගැනීමටය. නිලධාරීන් හට හොඳ වැඩක් කිරීමට බාධා පැමිණවීම සමහර නිලධාරීන්ගේ පුරුද්දක් වීම ඉතා අහායගයකි. එබැවින් උත්සාහය සහ ධෛර්ය යන ගතිගුණයන් සංවර්ධනයා තුළ පැවතීම ඉතා අත්‍යාවශ්‍ය බව මම තරයේ විශ්වාස කරමි. මෙම ආයතනය ගොඩනගා ගැනීමේ දී මා හට බොහෝ බාධක වලට මුහුණ පෑමට සිදුවිණි. තවද මා උනන්දු කිරීමට ලද ලිපි අල්ප වුවත් බොහෝ විට මා සතුව ඇත්තේ අධෛර්යයමත් කරන ලිපි බව අනිවාර්යයෙන්ම කිව යුතුය. සමහර අවස්ථාවලදී පැණ නැගුණු බාධක මග හරවා ගැනීමට මා හට උපකාරී වූ එකම ලිපිය වනුයේ කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් විසින් 1999. 06. 23 දින මා පැලෑටි වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානයේ ස්ථානගාර පර්යේෂණ නිලධාරීන්ගේ ලෙස පත් කල ලිපියයි. එම ලිපිය මෙම ආයතනයේ සංවර්ධනයට මහත් උපකාරයක් විය.

සැලසුම (Planning)-

මිනුම් සංවර්ධන කටයුත්තක් සැලැස්මකට අනුකූලව සිදු විය යුතුය. මෙහිදී වැදගත් වනුයේ සැලැස්ම ඉතා කෙටි කාලයකට සීමා කර සම්පූර්ණ කිරීමය. මන්ද යත් කාලයත් සමග තොයෙක් වෙනස් වීම් ඇතිවිය හැකි බැවින් එම අවිනිශ්චිතතාවයන් මග හරවා ගැනීමටය. සැලසුම නිසි ලෙස කරන අවස්ථාවේදී අන් අය හට කිසිම අනිසි ප්‍රතිඵලයක් අත් නොවනු ඇත. සැලසුමේ සාර්ථක භාවය සහ සඵලතාවය යම් නිශ්චිත කාලයක ඇගයීමකට භාජනය කර කරුණු පැහැදිලි කර ගත හැකිය. සැලසුම කරන අවස්ථා වලදී ආයතනයට ඉතා අත්‍යාවශ්‍ය දේ කෙරෙහි මුල් වකවානුවෙහිම අවධානය යොමු කිරීම ඉතා වැදගත්ය. මෙලෙස කිරීමෙන් ආයතනයේ ගුණාත්මය කාලයක් සමග තවදුරටත් දියුණු කල හැකිවේ.

කළමනාකරණය (Management)

මෙය ඉතා වැදගත්වේ. ආරම්භක අවස්ථාවේදී බොහෝ ලෙස වැදගත් වන්නේ පවතින සම්පත් කළමනාකරණයයි. කෙසේ නමුත් මා මෙම ආයතනයේ ස්ථානගාර පර්යේෂණ නිලධාරීන්ගේ යන නිල නාමයෙන් කටයුතු කරන නිසා මා හට පිටින් ලබා ගත හැකි සම්පත් සහ මූල්‍ය කළමනාකරණය සීමාසහිතය. එබැවින් මෙම සංවර්ධන ක්‍රියාදාමයේ දී පවතින සම්පත් වලින් පූර්ණ ප්‍රතිඵල ලබා ගැනීම හා වෙනත් ආදේශකයන් යොදා ගැනීම පිලිබඳ වැඩි අවධානයක් යෙමු කිරීමට සිදු විය. කෙටි කාලයකදී බොහෝ දුරට සම්පූර්ණ ආයතනයක් ගොඩනගා ගැනීමට සියළු කටයුතු සිදු කරන ලදී. මෙම සංවර්ධනයේදී මූලික ලෙස වැදගත් වන්නේ ඉතා අත්‍යාවශ්‍ය දේ කොටස් වශයෙන් සංවර්ධනයයි.

ආයතනය ගොඩ නගා ගැනීමේදී අලුතින් කෘෂිකාර්මික කටයුතු උදෙසා සහ රසායනාගාර පර්යේෂණ සඳහා බිහිවී ඇති ආයතන පිලිබදව මනා අවබෝධයක් ලබා ගනිමි. මෙලෙස ලද අත්දැකීම් අනුව මා වඩා අගය කරන ආයතන 02 ක් ලෙස පුද්ගලික අංශයේ ආයතන 02ක් නම් කලී හැකිය. CIC ආයතනය මගින් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවට අයත් පැල්වෙහෙර ගොවිපල. එම ආයතනය විසින් සංවර්ධනය කර ඇති ආකාරය කෙටියෙන් පැවසීම වැදගත්වේ. ඔවුන් සපයා ගෙන ඇති රසායනාගාර සහ අනෙකුත් ගොඩනැගිලි පහසුකම් බොහෝමයක්ම කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව සතුව තිබුණා වූ පැරණි ගොඩනැගිලි නවීකරණය කිරීමෙන් ගොඩ නගා ගන්නා ලද ඒවා වේ.

එලෙසම ලංකාවේ වෛද්‍ය විද්‍යා අංශයට සහ අපරාධ මර්ධන අංශයට බෙහෙවින් වැදගත් වන තොරතුරු සපයන බොරැල්ලේ Genetech ආයතනය ගැන ද මා සැලකිල්ලට ගන්නා ලදී. මෙය පුද්ගලික ආයතනයක් වන අතර එහි රසායනාගාර පහසුකම් කුඩා පරිමාණයේ ගොඩනැගිලි වලට සීමා කර තිබීම සුවිශේෂී කරුණකි. අනවශ්‍ය ලෙස ආයතනය පුළුල් කර ගැනීම කරදරයක් වන අතර එයින් දැරීමට සිදුවන අතිරේක වියදම අපමණය. විශේෂයෙන් රසායනාගාර කටයුතු පවත්වා ගෙන යාමේදී අධික වීදුලි බිලක් ගෙවීමට සිදු වීම සමහර අවස්ථා වලදී අප හට දරා ගැනීමට නොහැකිවේ. ආයතනය සියළු පහසුකම වලින් හෙබි කුඩා පරිමාණයේ එකක් වීමෙන් තවත්ත කටයුතු පහසු වන අතර දැරීමට සිදු වන වියදම ද අවම කර ගත හැකිවේ.

පැලැටි වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානය ගොඩ නගා ගැනීමේ දී විශේෂයෙන් ඉහත සඳහන් උදාහරණ සැලකිල්ලට ගන්නා ලදී. එලෙස සිදු කිරීමෙන් තවත් වාසියක් වන්නේ කෙටි කාලයකදී මෙම ආයතනය බොහෝ දුරට සංවර්ධනය කර ගැනීමට හැකි වීමයි.

කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ සමහර ආයතන වල භාවිතා නොකරන උපකරණ පිලිබදව මා දැනුවත් වී ඇත. එම උපකරණ අප ආයතනයට ලබා ගැනීමට ද මා කටයුතු කරන ලදී.

එලෙස ආයතනයේ කටයුතු සඳහා වෙනත් ආයතන වලින් ලබා ගත් උපකරණ

UV spectrophotometer and Trans illuminator	අභේපුස්ස, දිස්ත්‍රික් පුහුණු කිරීමේ මධ්‍යස්ථානය
Sap Extractor	බතලගොඩ, වී පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ආයතනය

මෙයට අමතරව මෙම ආයතනය ගොඩනගා ගැනීමේ මුල් අවස්ථාවේ දී කාර්යාලීය ලී බඩු ද මෙම ආයතනයට නොතිබිණ. කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවෙහි මුදල් අංශයේ අධ්‍යක්ෂ යටතේ පාලනය වූ නාරාහේන්පිට ප්‍රධාන ගබඩාව 2002 වසරේදී වැසීමට සැලසුම් කර ඇති බව මා දැනුවත් විය. එහි වූ කාර්යාලීය ලී බඩු අවශ්‍ය නිලධාරීන් හට ලබා ගැනීමට හැකි බව මා හට, මුදල් අංශයේ අධ්‍යක්ෂ උපාලි අත්තනායක මහතාගෙන් දැන ගන්නට ලැබිණ. ඒ අනුව පහත සඳහන් කාර්යාලීය ගෘහ භාණ්ඩ මෙම ආයතනය වෙත ලබා ගන්නා ලදී.

තාරාභෝජිට වසන ලද ප්‍රධාන බඩු ගබඩාවෙන් ලබා ගත් ද්‍රව්‍ය

අත්පුටු	12	සාමාන්‍ය පුටු	01
DGM රාක්ක	01	වෘත්ත කැබිනට්	01
ස්ටුල්	03	ලී රාක්ක (තට්ටු 05)	01
කාර්යාල මේස	05	පංකා තබනය	01
සාමාන්‍ය මේස	03	හිල්ටර් ස්ටෑන්ඩ්	01
ටයිපින් ස්ටුල්	02	යෝල්ටර් ඇන්ගල් දික් අඩි	605

වෙනත් ආයතන වලින් සම්පත් ලබා ගැනීම ඉතා සඳාචාරාත්මක ලෙස කල බව මෙම අවස්ථාවේ දී විශේෂයෙන් සිහිපත් කර දිය යුතු කරුණකි.

රජයේ දේපල තාක්ෂණික සහ නිකරුණේ අභාවයට යෑම සියළු දෙනා දන්නා කරුණකි. එනමුත් මා මෙහිදී පෙන්වා දෙන්නේ වෙනත් ආයතන භාවිතයට නොගන්නා ද්‍රව්‍ය මෙම ආයතනය ගොඩනගා ගැනීමේ දී උපකාරී වූ ආකාරයයි. ආයතනය ගොඩනගා ගැනීමේ දී මුල් වකවානුවේ අදාල අංශ වලින් ලැබුණු සහයෝගය ඉතා දුර්වල වුවත් පවතින සම්පත් කලමනාකරණය නිසි අන්දමට සිදු කර ගැනීමට හැකි වූ නිසා ආයතනික ව්‍යුහය මුල් වකවානුවෙහි තරමක් දුරට ගොඩ නගා ගැනීමට හැකි විය.

සැලසුම් සහ කලමනාකරණ කුසලතාවය යන කරුණු දෙකම සංවර්ධනය සඳහා යෙදවූ. යෙදවුම් සහ එහි ප්‍රතිඵල අනුසාරයෙන් ඇගයීමකට භාජනය කල හැකිය.

ආයතනය බිහි කිරීමේ දී තුඩු දුන් වැදගත් කරුණු

පහත සඳහන් කරුණු 05 එනම් නිදහස, සහයෝගය, උත්සාහය සහ ධෛර්ය, සැලසුම සහ කලමනාකරණය ආදී කරුණු මා මුල් කර ගනුයේ ආයතනයක් ලෙස මෙම මධ්‍යස්ථානයට ශක්තිමත් ව්‍යුහයක් ගොඩ නගා දීමටයි. යම්කිසි ආයතනයකට ශක්තිමත් ව්‍යුහයක් පවතින්නේ නම් එයින් නිසි ප්‍රයෝජන ලබා ගත හැකිය. මෙලෙස ගොඩ නගන ලද ආයතනයේ ව්‍යුහයේ ශක්තිමත්භාවය පෙන්වා දීමට පහත සඳහන් සාධක මා උපයෝගී කර ගන්නා ලදී.

01. මානව සම්පත
02. ගොඩනැගිලි සම්පත
03. පර්යේෂණ කිරීමට ඇති පහසුකම්
04. අනෙකුත් යටිතල පහසුකම්

ඉහත සඳහන් සාධක 4 න් ඉතා වැදගත් සාධකය ලෙස මා දකින්නේ පර්යේෂණ කිරීමට ඇති රසායනාගාර පහසුකමයි. මන්ද යත් මෙම මධ්‍යස්ථානය විද්‍යාත්මක පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථානයක් වීමය. එනම් 3 වන සාධකය ආයතනයේ, "හඳවන" ලෙස පවතින අතර ශක්තිමත් හඳවනක් ඇති ඒට පමණක් ආයතනයේ ගුණාත්මක ප්‍රතිඵල ලබා දීමට හැකියාවක් ලැබේ. මෙහිදී ඉතා වැදගත් කරුණු ලෙස අවධාරණය කළ යුතුව ඇත්තේ පර්යේෂණ කටයුතු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ආයතනයක් ගොඩනගා ගැනීමේ වගකීම ද ස්ථානභාර නිලධාරීන්ගේ මත පැවරී ඇති බවය. මෙම තත්වය නිසා ආයතනය නතර ගැනීමේ භාරදුර කටයුත්ත මා හට පැවරුණු අතිරේක වගකීමකි. පර්යේෂණ කලමනාකරණයේ දී එම කලමනාකරුවන් හට බොහෝ දුරට සම්පූර්ණ ආයතනයක් භාර කරනු ඇත. කෙසේ නමුත් මෙම අවස්ථාවේ ආයතනය ගොඩ නගා ගැනීම ද කලමනාකරණයේදී මා ලද අතිරේක පලපුරුද්දක් ලෙස සඳහන් කළ හැකිය.

මානව සම්පතේ දියුණුව

මෙම මධ්‍යස්ථානය දියුණුව සඳහා 1999 වර්ෂයේ යොදවන ලද්දේ ස්ථානභාර පර්යේෂණ නිලධාරීන්ගේ පමණි. ආයතනයේ දියුණුවත් සමග මානව සම්පත දියුණු වී ඇති අන්දම පහත සටහනින් දැක්වේ.

වගුව 2- ආයතනයේ මානව සම්පත දියුණු වූ අන්දම

තනතුර	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ස්ථානභාර පර්යේෂණ නිලධාරීන්	01	01	01	01	01	01	01	01
පර්යේෂණ නිලධාරී	-	01	01	02	02	02	02	02
මෙහෙයුම් නිලධාරී	-	-	-	-	02	03	04	05
වැඩ සටහන් සහකාර	-	-	-	-	-	-	07	09
කෘෂිකර්ම උපදේශක	-	01	01	01	03	04	04	06
ලිපිකරු	-	-	-	-	-	-	-	01
ගබඩාකරු	-	-	-	-	-	01	01	01
රියදුරු	-	-	01	01	01	01	02	02
මුරකරු	-	-	-	-	-	-	-	02
ස්ථිර කම්කරු	-	-	-	-	-	-	-	03
කොන්ත්‍රාත් කම්කරු	02	03	03	03	04	05	05	08
මුළු එකතුව	03	06	07	08	13	17	26	40

මානව සම්පත් දියුණුව පිළිබඳව වචන කිහිපයක් මතක් කර දීමට කැමැත්තෙමි. මෙම ආයතනය පිහිටා ඇත්තේ හයිලෙවල් පාරට ඉතා නුදුරින්ය. කොළඹට ඉක්මනින් ලගා වීමට ඉතා හොඳ ප්‍රවාහන පද්ධතියක් තිබීම සුවිශේෂී කරුණකි. අන් අයුරකින් සඳහන් කරන්නේ නම් මෙම ආයතනයේ පිහිටීම නිලධාරීන් හට ඉතා පහසුය. එබැවින් මෙම ආයතනයේ රාජකාරි කිරීමට නිලධාරීන් ඉතා රුචි තමුන් මවුන් අනුයුක්ත කර ඇත්තේ සම්පත් වල දියුණුවත් සමගය. බොහෝ දුරට සාර්ථකව කටයුතු කර ගෙන යනු ලබන වෙනත් පුද්ගලික ආයතන වල කාර්ය මණ්ඩලය කිසි විටකත් "හමුදාවක්" විය යුතු යැයි මා අපේක්ෂා නොකරන අතර අවශ්‍ය නිලධාරීන් සංඛ්‍යාවක් පමණක් අනුයුක්ත කර ගැනීමෙන් ගුණාත්මක ප්‍රතිඵල ලබා දීමට එය මහත් සේ ඉවහල් වනු ඇත.

ආයතනයේ කාර්යාලීය කටයුතු සඳහා 2006 මුල් අවධිය දක්වා කාර්යාලීය නිලධාරී මවුල්ලක් සපයා දී නොමැත. සංවර්ධනය වෙමින් පවතින මෙවැනි ආයතනයකට කාර්යාලීය කාර්ය මණ්ඩලයක් විශේෂයෙන් සපයා දිය යුතුයි. කෙසේ නමුත් මේ සම්බන්ධයෙන් විකල්ප මාර්ගයක් යොදවා ගෙන කටයුතු කළ නිසා මා හට මෙම ආයතනය සංවර්ධනය කර ගැනීමට හැකි විය. දිගු කලක් සිට කාර්යාල කටයුතු ඉටු කිරීමට කාර්ය මණ්ඩලයක අවශ්‍යතාවය මා පෙන්වා දුන්නත් ලිපිකරු මහතකු ලබා ගැනීමට හැකි වූයේ 2006 අප්‍රියෙල් මාසයේ දීය.

ගොඩනැගිලි පහසුකම් ලබා ගැනීම

1. වෛරස හඳුනා ගැනීමේ රසායනාගාරය

1999 බහු වාර්ෂික ගෝග ව්‍යාපෘතියෙන් ලද මූල්‍යමය අනුග්‍රහයෙන් උපයෝගීතා පර්යේෂණ ඒකක ගොඩනැගිල්ල අඵත්වැඩියා කර මෙම ඒකකය පිහිටුවීමට කටයුතු සලස්වන ලදී. මේ සඳහා වැය වූ මුදල රු. මිලියන 0.4 වන අතර මෙම මුදල ලබා ගත්තේ එවකට උද්‍යාන ගෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනයේ අධ්‍යක්ෂ ලෙස කටයුතු කල ආචාර්ය ජෙට්ටි ජයවර්ධන මහතාගෙනි.

2. කෘමි රෝධක ගෘහය

2000/2001 වර්ෂයේ ජාතික කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන වැඩ සටහනෙන් ලද මූල්‍යමය අනුග්‍රහයෙන් මෙය ඉදි කරන ලදී. වැය වූ මුදල රු. මිලියන 01 වන අතර මෙම මුදල මා ලබා ගත්තේ එවකට අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් ව සිටි ආචාර්ය ජෙට්ටි ජයවර්ධන මහතාගෙනි.

3. ගරාජය සහ කෑම ශාලාව

මෙම ගොඩනැගිලි පහසුකම ලබා ගත්තේ 1993 DARF ව්‍යාපෘතියෙන් ඉදි කෙරුණු පැලෑටි ගෘහය නැවත ජාතික කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන වැඩ සටහනෙන් ලද මූල්‍යමය අනුග්‍රහයෙන් අඵත්වැඩියා කිරීමෙනි. මේ සඳහා වැය වූ මුදල රු. 375000.00 කි. මුදල් ලබා ගත්තේ එවකට උද්‍යාන ගෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනයේ අධ්‍යක්ෂව සිටි ආචාර්ය සී. කුඩාගමගේ මහතාගෙනි.

4. 2003 - පැලෑටි ගෘහය 02

දෙවන බහු වාර්ෂික ගෝග ව්‍යාපෘතියෙන් ලද මූල්‍යමය අනුග්‍රහයෙන් ඉදි කරන ලදී. මේ සඳහා වැය වූ මුදල රු. මිලියන 01 වූ අතර මෙම මුදල ලබා ගත්තේ එවකට උද්‍යාන ගෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනයේ අධ්‍යක්ෂව සිටි ආචාර්ය සී. කුඩාගමගේ මහතාගෙනි.

5. 2005 වර්ෂයේ කාර්යාල සංකීර්ණය සහ ජෛව තාක්ෂණ රසායනාගාරය ඉදි කිරීම

වැය වූ මුදල රු. මිලියන 07කි. මේ ඉදිකිරීම් කටයුතු ආරම්භ කිරීම සඳහා මා හට ධෛර්යය සහ වැඩිම සහයෝගයක් ලැබුණේ කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් ව සිටි ආචාර්ය සරත් වීරසේන මහතා සහ ආචාර්ය සී. කුඩාගමගේ මහත්වරුන්ගෙනි. (අධ්‍යක්ෂ උද්‍යාන හෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනය) මෙයට අමතරව මෙම සංවර්ධන කටයුතු සඳහා සහයෝගය ලබා දුන් අධ්‍යක්ෂවරයකු වනුයේ උපාලි අත්තනායක මහතාය. කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශයේ ව්‍යාපෘති ප්‍රගති අංශයේ නිලධාරීන් මෙම ඉදි කිරීම් කටයුත්ත වෙනුවෙන් ප්‍රතිපාදන අප ආයතනයට ලබා දීමට ඉමහත් පරිශ්‍රමයක් දැරූහ. ප්‍රතිපාදන ලබා ගැනීම සඳහා මෙම ආයතනය වෙනුවෙන් ඔවුන් වෙතමම මුදල් අමාත්‍යාංශය වෙත ලිඛිතව කරුණු පැහැදිලි කිරීම් සිදු කරන ලදී.

මෙම ලද මුදලින් රු. මිලියන 7 ක් පමණක් ගොඩනැගිල්ල ඉදි කිරීම සඳහා ද ඉතිරි රු. මිලියන 03 රසායනාගාර උපකරණ සහ අනෙකුත් ගෘහ භාණ්ඩ ගැනීම සඳහා ද වෙන් කර ගන්නා ලදී. මෙසේ කරන ලද්දේ ඉදි කිරීම් කටයුතු තිම වූ වහාම මෙම ගොඩනැගිලි පහසුකම උපයෝගී කරගෙන පර්යේෂණ කටයුතු සහ අනෙකුත් කාර්යාල කටයුතු විධිමත්ව ආරම්භ කර ගැනීම සඳහාය.

ඉදි කිරීම් කටයුතු සඳහා ප්‍රතිපාදන වෙන් කෙරුණත්, බස්නාහිර පලාතට වැඩ පරික්ෂක මහතකු නොමැති කමින් මෙම කටයුතු ආරම්භ කිරීමට නොහැකි තත්වයක පැවතුණි. කෙසේ නමුත් තෙල් හා මාෂ හෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනයේ අතිරේක අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් ඒ. වීරසේන මහතා මාගේ ඉල්ලීම පරිදි එම ආයතනයට අනුයුක්තව කටයුතු කල ඒ. එස්. පී. එල්. ද සිල්වා වැඩ පරික්ෂක මහතා ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීම් පරික්ෂා කටයුතු වෙනුවෙන් මුදා හැරීමට කැමැත්ත ලබා දෙන ලදී. එලෙසම කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්ව සිටි ආචාර්ය සරත් වීරසේන මහතාට තවදුරටත් කරුණු පැහැදිලි කර වැඩ පරික්ෂක මහතා 2005 වසරේ අප ආයතනයට ස්ථාන මාරු කර ගන්නා ලදී.

රසායනාගාර පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම

1) වෛරස විද්‍යා රසායනාගාරය

1990 - 1999 දී බෝඉවල් ප්‍රාදේශීය කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථානයේ මා විසින් සංවර්ධනය කරන ලද වෛරස විද්‍යා රසායනාගාරය පැලෑටි වෛරස හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානය ආරම්භයේ දී හෝමාගම ස්ථාපනය කරන ලදී. මෙම ඒකකය 1999 අගෝස්තු 10 වන දින ආචාර්ය ජෙට්ටි ජයවර්ධන මහතා (අධ්‍යක්ෂ උද්‍යාන හෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනය) විසින් විවෘත කරන ලදී.

2) පටක රෝපණ රසායනාගාරය

මෙය 2000/2001 වර්ෂයේ ඉදි කෙරුණු පැලෑටි ගෘහයේ කොටසක 2004 වර්ෂයේදී ස්ථාපනය කරන ලදී. මේ සඳහා රු. මිලියන 1 මුදලක් කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් සරත් වීරසේන මහතා විසින් ලබා දෙන ලදී. එයට අමතරව මා 1990 - 1995 කාලය තුළ එකතු කර ගන්නා ලද සමහර උපකරණ ද මෙම ඒකකය ස්ථාපනය සඳහා යෙදා ගන්නා ලදී. විශේෂයෙන් එම කාල වකවානුවෙහි පර්යේෂණ අංශයේ අධ්‍යක්ෂව සිටි ආචාර්ය සරත් අමරසිටි මහතා මා හට ලබා දුන්

Laminar floor hood උපකරණය ඉතා ප්‍රයෝජනවත් විය. පටක රෝපණාගාරයේ සියළුම රාක්ක තනන ලද්දේ වසා දමන ලද නාරාහේන්පිට ප්‍රධාන ගබඩාවෙහි පොත් රාක්ක වලට යෙදූ "L" අයරින් වලින්ය. මෙම පටක රෝපණ රසායනාගාරය 2004 වර්ෂයේ අධ්‍යක්ෂ (උද්‍යාන හෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනය) ආචාර්ය සී. කුඩාගමගේ මහතා අතින් 2004.08.27 දින විවෘත කරන ලදී. එහි වර්ධක කාමරයෙහි (growth room) සම්පූර්ණ ධාරිතාව සකසන ලද්දේ 2005 වර්ෂයේ මුල් භාගයේදීය.

3) වෛරස වසංගත රෝග අධ්‍යයනය සඳහා වූ රසායනාගාරය

ශාක වෛරස, රෝගී ගසක සිට තිරෝගී ගසකට බෝවීමට පරිසරයේ සිටින්නා වූ කෘමීන් සහ වෙනත් වාහකයන් ඉවහල්වේ. මෙම කටයුත්ත සඳහා පාරිසරික තත්ව ද, වගාවේ වූ වෙනත් අන්තර් ධාරක සහ වල් පැලෑටි ද ඉවහල්වේ. යම් රෝගයක් නිවැරදි ලෙස වෛරසයක්ම බව තහවුරු කර ගැනීමෙන් අනතුරුව එය මර්ධනය සඳහා එම වෛරසය පැතිරෙන ආකාරය පිළිබඳව අධ්‍යයනය වැදගත්වේ. එබැවින් ඒ කටයුත්ත සඳහා මෙම මධ්‍යස්ථානයේ වෙනමම අංශයක් පිහිටුවිය යුතු බවට මා අවබෝධ කර ගත් අතර ඒ සඳහා වෙනමම රසායනාගාර පහසුකම් සහ හරිතාගාර පහසුකම් සකසා ගන්නා ලදී. මෙම පහසුකම සපයා ගැනීමට මූල්‍යමය අනුග්‍රහය II වන බහු වාර්ෂික හෝග ව්‍යාපෘතියෙන් ලැබීණි. 2004 වර්ෂයේ මෙම ඒකකය විවෘත කරන ලද්දේ කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් ව සීටී ආචාර්ය සරත් විරසේන මහතා විසිනි.

4) ජෛව තාක්ෂණ රසායනාගාරය

වෛරසයක් නිවැරදිව හඳුනා ගැනීමට අප මධ්‍යස්ථානයෙන් ප්‍රධාන ලෙස තාක්ෂණික ක්‍රම වේදයයන් 2ක් අනුගමනය කරනු ලැබේ. එනම් මස්තු තාක්ෂණය සහ නියුක්ලෙයික් අම්ලය පදනම් කරගෙන සිදු කෙරෙන හඳුනා ගැනීම් වේ. DNA තාක්ෂණය පදනම් කර ගෙන වෛරස හඳුනා ගැනීම වෙනුවෙන් විදේශ පුහුණුවක් කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලයේ උද්භිද විද්‍යා අංශයේ මහාචාර්ය ශානිකා හිටිඹුරගමගේ මහත්මියගේ අනුග්‍රහයෙන් 1996 දී මා හට ලැබීණි. ඕස්ට්‍රේලියාවේ Queensland University of Technology ආයතනයෙන් මෙම පුහුණු වීම් මම ලබා ගතිමි. ඉන් පසුව දිවයිනට පැමිණීමෙන් අනතුරුව මෙම අංශය දියුණු කර ගැනීමට මා CARP ව්‍යාපෘති මගින් ප්‍රතිපාදන ලබා ගතිමි. අවශ්‍ය උපකරණ සහ රසායනික ද්‍රව්‍ය තරගකාරී CARP ව්‍යාපෘති මගින් සහ දෙවන බහු වාර්ෂික හෝග ව්‍යාපෘති මගින් ලබා ගත් අතර ඒ වෙනුවෙන් වෙනමම රසායනාගාරයක් ගොඩනගා ගැනීමට ද සැලසුම් කරන ලදී. අලුතින් මෙම ආයතනයට ඉදි කෙරෙන ගොඩනැගිල්ලේ කොටසක මෙම රසායනාගාරය පිහිටුවීමට කටයුතු කරන ලදී.

එයට අමතරව ගොඩනැගිල්ල ඉදි කිරීමට ලබා දුන් රු. මිලියන 10ක් රු. මිලියන 03ක් ද වෙන් කර ගනු ලැබුවේ මෙම රසායනාගාරයේ පහසුකම් වෙනුවෙනි. ඒ වෙනුවෙන් ඉදි කෙරෙන රසායනාගාර ගොඩනැගිල්ලේ කටයුතු තිමවු වහාම ජෛව තාක්ෂණ කටයුතු සඳහා වෙනමම රසායනාගාරයක් මෙම මධ්‍යස්ථානයට ලැබෙනු ඇත. මෙම රු. මිලියන 03 උපයෝගී කර ගෙන රසායනාගාරයට ගන්නා ලද උපකරණ වනුයේ -80 Deep freezer , ELISA plate reader, Laminar floor hood සහ fume hood වේ.

5) ව්‍යාප්ති කටයුතු සඳහා පහසුකම්

වෛරස රෝග පාලනය සඳහා ව්‍යාප්ති කටයුතු කිරීම අවශ්‍යය. වෛරසයක් නිවැරදිව හඳුනා ගැනීමෙන් පසු එය තවදුරටත් ක්ෂේත්‍රයේ පැතිරීම වැළැක්වීමට ගොවි මහතන් නිසි ලෙස දැනුවත් කළ යුතු වේ. එම කටයුතු සඳහා ඉතා අත්‍යාවශ්‍යව ඇති දේශන ශාලාවක පහසුකම් තව ගොඩනැගිල්ල ඇති වූ වහාම ලැබෙනු ඇත. ව්‍යාප්ති කටයුතු සඳහා දැනට හෝමාගම ගොවි ජන සේවා මධ්‍යස්ථානයේ කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ සහ නිෂ්පාදන සහකාර නිලධාරීන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් සතිපතා පංතියක් පැවැත්වෙනු ඇත. මෙයට අමතරව කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයට අයත් අනෙකුත් ගොවිජන සේවා මධ්‍යස්ථාන වන කෝට්ටේ, උඩහමුල්ල, මාලඹේ, පාදුක්ක, කොස්ගම සහ කහතුඩුව යන ආයතන වල එවැනි නිලධාරීන් කණ්ඩායම් ද පුහුණු කිරීම් සඳහා සහභාගි කරවා ගැනීමට අපේක්ෂා කරමි.

6) පුස්තකාල පහසුකම්

ලංකාවේ වෛරස විද්‍යාව පිළිබඳව හැදෑරීමට, කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තු වූ ප්‍රධාන පුස්තකාලයේ හෝ වෙනත් විශ්ව විද්‍යාල වල පුස්තකාල වල වූ පහ පොත ඉතා සීමිත සහිතය. කෙසේ නමුත් මා අධ්‍යාපන කටයුතු සඳහා විදේශ ගතව සිටි සීමිත කාල වකවානු තුළදී මිලයට ගත් පොත පත සහ ජායා පිටපත් ලබා ගෙන සකසන ලද පොත් සියල්ලම අත් නිලධාරීන්ගේ දැනුම වර්ධනය කිරීම සඳහා පුස්තකාලයේ තැන්පත් කර ඇත. මෙයට අමතරව කෘෂිකර්මාන්තය සම්බන්ධව ලියවුණු පොත් පත්, සගරා සහ අනෙකුත් පොත් පත් ද පුස්තකාලය ආරම්භ කිරීමට ම විසින් සපයා දී ඇත. 2004 වර්ෂයේ, උද්‍යාන හෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනයේ අධ්‍යක්ෂව සිටි ආචාර්ය සී. කුඩාගමගේ මහතා ද මෙම පුස්තකාලයට පොත් කිහිපයක් පරිත්‍යාග කර ඇත.

අනෙකුත් යටිතල පහසුකම්වල දියුණුව ඇති කිරීම

දුරකථන පහසුකම - උපයෝගීතා පර්යේෂණ ඒකකය 1985 සිට ආරම්භ වී තිබුණත් දුරකථන පහසුකම ලබා නොතිබිණි. මාගේ මැදිහත් වීමෙන් දුරකථන පහසුකම ලබා ගනු ලැබුවේ 2001 වසරේදීය.

Fax සහ E - mail පහසුකම් ලබා ගැනීම 2003 වසරේ සිදු විය.

ප්‍රවාහන පහසුකම - 2001 වසරේ පෙට්‍රල් කාරයක් ආයතනයේ කටයුතු සඳහා උද්‍යාන ගෝඨ පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනයේ අධ්‍යක්ෂ ආචාර්ය සී. කුඩාගමගේ මහතාගෙන් ලැබිණි. ස්ථිර කම්කරුවකු අදේශ රියදුරකු ලෙස යොදවා ගෙන කටයුතු ආරම්භ කෙරුණි.

මෙම ආයතනයේ පර්යේෂණ කටයුතු සඳහා වාහන පහසුකමක් සපයා ගත්තේ ඉතා අපහසුවෙනි. වාහන පහසුකම ලබා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ලද සහයෝගය ඉතා අල්ප වීම කණගාටුවට කරුණකි. 2004 වර්ෂයේ දෙසැම්බර් මස ඩිසල් වාහනයක් කෘෂිකර්ම සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් නිශ්ප වර්ණසූරිය මහතාගෙන් ලබා ගනිමි. එය ලබා ගන්නා අවස්ථාවේ එම වාහනය ධාවන තත්වයේ නොතිබුණ අතර හදිසි අනතුරකින් එය අබලන් තත්වයේ පැවතිණි. එය රු. 100000.00 මුදලක් වියදම් කර අලුත්වැඩියා කර දැනට පර්යේෂණ කටයුතු සඳහා යොදවා ගෙන තිබේ. 2005 වර්ෂයේ මෙම ආයතනයට රියදුරකු අනුයුක්ත කරන ලදී. ප්‍රවාහන පහසුකම මෙම ආයතනයට සපයා ගනු ලැබුවේ මෙලෙසය.

විදේශ ශිෂ්‍යත්ව - මා කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ලබා ගෙන ඇති විදේශ ශිෂ්‍යත්ව ඉතාම සීමා සහිතය. මාගේ පශ්චාත් උපාධිය සඳහා විදේශ ශිෂ්‍යත්වයක් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ලැබුණු අතර එය ආචාර්ය උපාධියක් ලබා ගැනීම සඳහා වියදම දරන ලද්දේ මාගේ පුද්ගලික වියදමෙනි. මෙයට අමතරව මා එක් කෙටි විදේශ ශිෂ්‍යත්වයක් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ලබා ගෙන ඇත.

ඒ කෙසේ වෙතත් මා හට අවධාරණය කල යුතු විශේෂ කරුණක් ඇත. එනම් මෙම ලබා ගත් විදේශ ශිෂ්‍යත්ව වෛරස විද්‍යාව සම්බන්ධයෙන් බවය. එලෙස ලබා ගත් දැනුම පාදක කර ගෙන වෛරස විද්‍යාව පිළිබඳව පර්යේෂණ කටයුතු කිරීම සඳහා මා හට වෙනමම මධ්‍යස්ථානයක් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවට ගොඩ නගා දීමට හැකි වීම ඉතා භාග්‍යයක් ලෙස මම සලකමි.

පසුගිය වසර 05 තුළ කිසිම විදේශ ශිෂ්‍යත්වයක් මෙම ආයතනයේ නිලධාරීන් හට ලබා දී නොමැත. තවක නිලධාරීන් සමග පර්යේෂණ වැඩ සටහන ආරම්භ කිරීම සඳහා බොහෝ අංශ වල පුහුණු කිරීම් මා අතින් සිදු කරන ලදී.

පැලෑටි වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානය පිළිබඳ වැදගත් වන කරුණු

ජාතික කෘෂිකර්ම සංවර්ධනයට වන දායකත්වය -

මෙලෙස ගොඩනගා ගන්නා ලද මධ්‍යස්ථානයේ දර්ශනය, මෙහෙවර, කාර්යභාරය, අරමුණු සහ සපයනු ලබන සේවාවන් පිළිබඳව දැනුවත් කිරීම වැදගත් යැයි මම අදහස් කරමි. එබැවින් ඒ පිළිබඳව පහත සඳහන් ලෙස සැකවිත් කරුණු ඉදිරිපත් කර ඇත.

දර්ශනය

වෛරස පර්යේෂණ කටයුතු වැඩි දියුණු කර එහි තාක්ෂණික දැනුම කෘෂිකාර්මික හෝග නිෂ්පාදනය සඳහා යොදවා ගැනීම.

මෙහෙවර

පැලෑටි වෛරස පර්යේෂණ කටයුතු සඳහා ජාතික ආයතනයක් ලෙස ක්‍රියා කරමින් කෘෂිකාර්මික හෝග වල නිරෝගී භාවය රැක ගැනීමට එම තාක්ෂණය යොදා ගැනීම.

කාර්යභාරය

වෛරස රෝග නිවැරදි ලෙස හඳුනා ගෙන වෛරස රෝග පාලනය සඳහා ක්‍රම වේදයන් සොයා ගැනීම.

අරමුණු

- 1) පැලෑටි වෛරස හඳුනා ගැනීම සඳහා නූතන ක්‍රම වේදයන් උපයෝගී කර ගැනීම.
- 2) ප්‍රතිමස්තු නිපදවා, වෛරස හඳුනා ගැනීමට පරීක්ෂණ කට්ටල නිපදවීම.
- 3) පැලෑටි නිරෝධායන කටයුතු වැඩි දුරටත් ශක්තිමත් කිරීම.
- 4) වෛරස රෝග වාහක, කාරකයන් සහ පරිසරය ගැන අධ්‍යයනයෙන් සුදුසු මර්ධන ක්‍රම සොයා ගැනීම.
- 5) වෛරස වලින් තොර නිරෝගී මව් පැල, පටක රෝපණ ක්‍රම වලින් බිහි කරවා ගැනීම.

සපයනු ලබන සේවාවන්

- 1) වෛරස රෝග නිවැරදිව හඳුනා ගැනීම.
- 2) වෛරස රෝග වලින් තොර නිරෝගී මව් පැල පටක රෝපණ කටයුතු වලට ලබා දීම.
- 3) තෝරා ගන්නා ලද වෛරස සඳහා දේශීයව නිෂ්පාදිත වෛරස හඳුනා ගැනීමේ කට්ටල ලබා දීම.
- 4) වෛරස මර්ධන ක්‍රම වේදයන් පිළිබඳව තාක්ෂණික දැනුම ලබා දීම.
- 5) පැලෑටි නිරෝධායන කටයුතු වලට දායකත්වය
- 6) වෛරස විද්‍යාව පිළිබඳව පුහුණු වීම් ලබා දීම.

පැලෑටි වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානයේ ප්‍රධාන පර්යේෂණ අංශයක්

වෛරස විද්‍යාව සඳහා වූ ඒකකය (Virology Unit)

1999 වර්ෂයේ මෙම ඒකකයේ පහසුකම් මෙම මධ්‍යස්ථානයේ කටයුතු ආරම්භ කරන ලදී. තරගකාරී විශේෂ ව්‍යාපෘති ගණනාවකින් සහ වෙනත් ව්‍යාපෘති වලින් මා රැස් කර ගන්නා ලද උපකරණ වලින් සමන්විත මෙම රසායනාගාරය, පර්යේෂණ කටයුතු සඳහා ඉතා අංග සම්පූර්ණ පහසුකම් ඇති රසායනාගාරයකි.

මෙම ඒකකයේ සිදු වන ප්‍රධාන කටයුතු වනුයේ,

- * සාමාන්‍ය වෛරස, හඳුනා ගැනීමේ ක්‍රමවේදයන් භාවිතය.
- * මස්තු තාක්ෂණයෙන් වෛරස හඳුනා ගැනීම
- * වෛරස, පිටිසිදු කිරීමේ ක්‍රියාදාමයට භාජනය කර ප්‍රතිමස්තු නිපදවීමේ වැඩ සටහන
- * එදිනෙදා වෛරස හඳුනා ගැනීමේ කටයුතු

මෙම ඒකකයේ සියලු කටයුතු මාගේ අධීක්ෂණය යටතේ සිදු කෙරේ. දැනට මෙහි එක් පර්යේෂණ නිලධාරියකු සහ අලුතින් බඳවා ගන්නා ලද උපාධිධාරීන් දෙදෙනකු යොදවා ගෙන ඇත. මවුත් ඉහත සඳහන් අංශ වල කටයුතු සිදු කිරීමට පුහුණු වීම් ලබා දීමට මා වැඩ සටහන් ආරම්භ කර ඇත. මෙම ඒකකයට අනුයුක්ත එකම පර්යේෂණ නිලධාරියාත් තව තොබෝ දිනකින් ස්ථාන මාරුවක් ලැබ වෙනත් ස්ථානයකට යාමට සැලසුම් කර ඇත. එබැවින් පසුගිය වර්ෂයේ අගභාගයේ මෙම අංශයට අනුයුක්ත කර ඇති තවක උපාධිධාරී දෙදෙනාට විෂය පිළිබඳ සහ ප්‍රයෝගික අත්දැකීම් පිළිබඳව දැනුම ලබා දීම ඉතා අත්‍යාවශ්‍ය කටයුත්තකි. මෙම ඒකකයේ වැඩ කටයුතු ඉදිරියට පවත්වා ගෙන යාමට මෙය අතිවාර්ෂයෙන්ම කල යුතුව ඇත.

වෛරස වසංගතවේදී අංශය (Virus Epidemiology unit)

පැලෑටි වෛරස්, කෘමීන් මගින් සහ වල් පැලෑටි මගින් බෝවීම පුළුල් ලෙස අධ්‍යයනය සඳහා 2005 වර්ෂයේ මුල් කාලයේ දී මෙම රසායනාගාර පහසුකම සකසන ලදී. එම රසායනාගාරයේ බොහෝමයක් ගෘහ භාණ්ඩ නාරාහේන්පිට වසන ලද බඩු ගබඩාවෙන් ලබා ගත් ඒවාය. මෙම ගෘහ භාණ්ඩ නිසි ලෙස අළුත්වැඩියා කිරීමෙන් අනතුරුව එම පහසුකම මා සපුරා ගන්නා ලදී. මෙයට අමතරව කෘමීන් පිළිබඳව පුළුල් අධ්‍යයනය සඳහා අවශ්‍ය වන සියළුම රසායනාගාර පහසුකම් මෙම රසායනාගාරයේ සපයා දී ඇත.

මෙම අංශයේ කටයුතු සඳහා ප්‍රධාන නිලධාරීන්ගේ ලෙස මෙහෙයුම් නිලධාරීන්ගේ යොදවා ඇත. ඇය හට කිට විද්‍යාව පිළිබඳ පශ්චාත් උපාධි සුදුසුකමක් ද තිබීම අතිරේක වාසියකි. මෙයට අමතරව තවක උපාධිධාරී දෙදෙනකු ද මෙම අංශයට අනුයුක්ත කර ඇත.

මෙම අංශයේම වෛරස රෝග පාලනය සම්බන්ධව ක්‍රම වේදයන් හැදෑරීමට තවත් මෙහෙයුම් නිලධාරීන්ගේ අනුයුක්ත කර ඇත. වෛරස වසංගතවේදය ලංකාවට අලුත් විෂයකි. එම අංශය පිළිබඳව පුළුල් දැනුමක් ඇති නිලධාරී පිරිසක් ඇති කිරීම මාගේ මූලික පරමාර්ථයයි.

- මෙම ඒකකය මගින් සිදු කරන ප්‍රධාන පර්යේෂණ වැඩ සටහන වනුයේ
- * වෛරස සහ කෘමි වාහකයන් අතර අන්තර් සබඳතා ගැන අධ්‍යයනය
- * වෛරස / වල් පැළෑටි සහ වෙනත් අන්තර් -ධාරක අතර සබඳතා ගැන අධ්‍යයනය
- * කෘමි ගහනය පරිසරය සමග වෙනස් වන ස්වරූපය පිළිබඳ අධ්‍යයනය (Population - dynamics)
- * කෘමි පාලනය මගින් වෛරස පාලනය සඳහා ක්‍රම වේදයන් සොයා ගැනීමට පර්යේෂණ කටයුතු සිදු කිරීම.

පටක රෝපණය සඳහා වූ ඒකකය (Tissue culture unit)

මෙහි රසායනාගාර කටයුතු සම්පූර්ණ කරන ලද්දේ 2005 වසරේ මුල් භාගයේය. පටක රෝපණය සඳහා අවශ්‍ය සියළුම පහසුකම් සහ උපකරණ මෙම අංශයට සපයා දී ඇත. එහි කටයුතු වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා CARP ව්‍යාපෘතියෙන් ප්‍රතිපාදන ලබා ගැනීමට මා කටයුතු සිදු කර ඇත.

මෙම ඒකකයේ පර්යේෂණ කටයුතු සඳහා මෙහෙයුම් නිලධාරීන් දෙදෙනෙකු සහ එක් නවක උපාධිධාරිණියක් යොදවා ඇත. මෙම නිලධාරීන් සියළු දෙනාම පටක රෝපණ විෂය පිළිබඳ නුපුහුණු නිලධාරීන්ය. ඔවුන් හට මෙම ක්‍රියා වලිය ආරම්භය සඳහා පුහුණු වීම් කිහිපයක් ලබා දීමට මා කටයුතු සලස්වන ලදී. පුද්ගලික අංශයේ (CIC සහ Serandib) ආයතන සහ කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ පටක රෝපණාගාර කිහිපයකින්ම මෙම නිලධාරීන් හට පුහුණු වීම් ලබා දී ඇත.

මෙවැනි ඒකකයක් මා මෙම ආයතනයේ ආරම්භ කිරීමට මූලික හේතු වූයේ ජාතික වෙනස් කිරීමෙන් පැල නිපදවීමේ ක්‍රමයක් (Genetically Modified Plants) ආරම්භ කල හොත් පටක රෝපණ පහසුකම මෙම ආයතනයට තිබිය යුතු බැවිණි. කෙසේ නමුත් වර්තමානයේ මෙම කටයුතු සම්බන්ධව නිපුණතාවයක් ඇති නිලධාරියකු නොමැත. එබැවින් පහත සඳහන් වැඩ සටහන දැනට තිබෙන පහසුකම් පදනම් කර ගෙන ආරම්භ කර ඇත.

- * වෛරස රෝග වලින් තොර කෙසෙල් පැල පටක රෝපණයෙන් නිපදවීමට අවශ්‍ය ප්‍රශස්ත තත්ව සොයා ගැනීම.
- * සීමා සහිතව තෝරා ගන්නා ලද පැල වර්ග බෝ කිරීමේ වැඩ සටහන නිෂ්පාදිත පැල තබා ගැනීමට කෘමි රෝධිත එක් ගෘහයක් ඇති නමුත් නුදුරු අනාගතයේ එම පහසුකම වැඩි දුරටත් පුළුල් කල යුතු බව මාගේ අදහසයි.

ජෛව තාක්ෂණ ඒකකය (Molecular Virology unit)

මෙම ඒකකයට එක් පර්යේෂණ නිලධාරිණියක් සහ නවක උපාධිධාරී දෙදෙනෙකු අනුයුක්ත කර ඇත. මෙම විෂය පිළිබඳව මා ලබා ගත් දැනුම නිලධාරීන් හට ලබා දී ඔවුන් එම විෂය සම්බන්ධව වැඩිදුර අධ්‍යයනය කටයුතු සඳහා යෙදවීමට අදහස් කර ඇත. දැනට පර්යේෂණ කටයුතු සිදු කෙරෙන්නේ DNA සහ RNA නියුක්ලික් අම්ල පදනම් කර ගෙන වෛරස් රෝග හඳුනා ගැනීමයි. මෙයට අමතරව මෙම ඒකකයේ පහත සඳහන් පර්යේෂණ වැඩ සටහන අනාගතයේ ආරම්භ කිරීමට අදහස් කර ඇත.

- * ජාතික වෙනස් කිරීමෙන් නිපදවන ලද ද්‍රව්‍යයන් GMO හඳුනා ගැනීමට ක්‍රම වේදයන් ඇති කිරීම
- * රාජ්‍ය අනුමැතිය ලැබෙන්නේ නම් ක්ලෝනිකරණ ආර්ථිකයෙන් අවශ්‍ය වෛරස ප්‍රතිරෝධී ප්‍රභේද නිපදවා ගැනීම.

2006 වර්ෂයේ ලබා ගන්නා ලද නව රසායනාගාර පහසුකම් උපයෝගී කර ගෙන මෙම ඒකකය නැවත ප්‍රතිස්ථාපනය (Re- location) කලෙමි.

අනෙකුත් ව්‍යාධිජනකයන් හඳුනා ගැනීම

මෙම ආයතනයෙන් බොහෝ පුද්ගලික අංශ සහ ගොවි මහතන් අසන ලද ප්‍රශ්නයක් වනුයේ දිලීර, බැක්ටීරියා රෝග සහ වට පණුවන් හඳුනා ගැනීමට පහසුකම් ඇති/ නැති බවය. මේ නිසා එවැනි පහසුකමක් ද මෙම ආයතනයේ ගොඩ නගා ගැනීම 2006 වර්ෂයේ සිට ආරම්භ කර ඇත. මෙම අංශයේ පර්යේෂණ කටයුතු වෙනුවෙන් නවක උපාධිධාරීන් දෙදෙනකු අනුයුක්ත කර ඇත. විෂය සම්බන්ධ මූලික පුහුණු වීම් කටයුතු කැලණිය විශ්ව විද්‍යාලයේ කපුද පීචි විද්‍යා අංශයෙන් සහ උද්ගිද විද්‍යා අංශයෙන් මෙම නිලධාරීන් හට ලබා දීමට මා ක්‍රියා කර ඇත.

ව්‍යාප්ති ඒකකය

නිලධාරීන් ලබා ගෙන ඇති කෘෂිකර්මාන්තය පිළිබඳ දැනුම සහ ක්ෂේත්‍ර සහ රසායනාගාර පර්යේෂණ තොරතුරු වල දැනුම ගොවි මහතන් කරා ගෙන යාමට මෙම අංශය ආරම්භ කරන ලදී. සමපත් දායකයන් ලෙස සියළුම නිලධාරීන් යොදවා ගැනීමට සැලසුම් කර ඇති අතර සම්පත්ලාභීන් හට කෘෂිකර්මාන්තය පිළිබඳ පුළුල් අවබෝධයක් ලබා දීමට කටයුතු ආරම්භ කර ඇත. එළවළු, පලතුරු වෙන් වගාවන් මල් වර්ග පිළිබඳ දැනුමත් රෝග පලිබෝධ පාලනය පිළිබඳ දැනුමත් ලබා දීමට මෙම අංශයෙන් වැඩ සටහන් දියත් කර ඇත. මෙයට අමතරව මසකට වරක් ක්ෂේත්‍ර වාරිකා සිදු කර ලබාදුන් දැනුම තවදුරටත් වර්ධනය කෙරේ. සම්පත් ලාභීන් ලෙස දැනට තෝරා ගෙන ඇත්තේ හෝමාගම ගොවිජන සේවා මධ්‍යස්ථානයට අනුයුක්ත කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ නිප්පාදන සහකාර නිලධාරීන්ය. එදිනෙදා මෙම ආයතනයට රෝගී සාම්පල රැගෙන එන ගොවි මහතන් ද අදාල රෝග පිළිබඳ දැනුමත් කිරීම් ද ව්‍යාප්ති අංශය මගින් සිදුවේ.

පැලෑටි වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානයේ කලමනාකරණය

මෙම මධ්‍යස්ථානය 2001 වසරේ සිට උද්‍යාන හෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනය, ගන්නෝරුව අධ්‍යක්ෂ යටතේ පවතින ආයතනයකි. ආයතනයේ සියළු ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීම් කටයුතු රසායනාගාර පහසුකම් සපයා ගැනීම නිලධාරීන් මුදල්ල අනුයුක්ත කර ගැනීම පර්යේෂණ ක්ෂේත්‍ර සහ පර්යේෂණ වැඩ සටහන සැකසීම නිලධාරී මුදල්ල පුහුණු කිරීම පරිපාලනය සහ මූල්‍යමය කටයුතු එහි ස්ථානභාර පර්යේෂණ නිලධාරීන් ලෙස කටයුතු කරන ම විසින් සිදු කෙරුණි. 2004 වර්ෂයේ මුල් භාගයේ සිට මෙම ආයතනයේ පරිපාලනය කටයුතු, නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ නිල නාමය, යටතේ සිදු කල යුතු බවට අධ්‍යක්ෂ උද්‍යාන හෝග මගින් නිර්දේශ කර ඇත. ඒ සම්බන්ධව මේ වන විටත් කටයුතු සිදු වෙමින් පවතින අතර එම නිල නාමය පරිපාලන අංශයේ කටයුතු වල පමා වීම නිසා මේ වන තුරුත් නොලැබුනත් ස්ථානභාර නිලධාරීන් ලෙස ආයතනය ගොඩ නගා ගැනීමට සහ අනෙකුත් සියළුම කලමනාකරණ කටයුතු සහ වගකීම් ම විසින් සිදු කරන ලදී.

තාක්ෂණික සොයා ගැනීම්

පසුගිය කාල වකවානුවේ වෛරස පර්යේෂණ කටයුතු වලින් ලබා ගත් ප්‍රතිඵල සංක්ෂිප්ත ලෙස මෙලෙස දැක්විය හැක.

1) නව වෛරස හඳුනා ගැනීම

* කෙසෙල් Mild Mosaic වෛරස රෝගය හඳුනා ගැනීම

ලංකාවේ කෙසෙල් වගාවට ප්‍රධාන වෛරස රෝග හතරක් ඇති බව හඳුනා ගෙන ඇත. ඒවා නම් වද පිදීමේ වෛරසය, කෙසෙල් කහ ඉටි වෛරසය, මුව විවිත්‍ර වෛරසය සහ පිපිඤ්ඤා විවිත්‍ර වෛරසයයි. ඔස්ට්‍රේලියාවේ QDPI ආයතනය සමග කල පර්යේෂණ වලින් පෙන්නුම් කරනුයේ ඉහත සඳහන් වෛරස රෝග හතරට අමතරව කෙසෙල් mild mosaic වෛරසය ද ලංකාවේ ඇති බවය. මෙම වෛරස රෝග ලක්ෂණ පැහැදිලිව දැකිය හැක්කේ කෙසෙල් කොළයේ යටි පැත්තෙනි. හිරු එළිය ඇති දෙසට කෙසෙල් කොළය අල්ලා බැලූ විට ලා විවිත්‍රයක් දක්නට ලැබේ. මෙම රෝගය නිසා කෙසෙල් ගසේ වර්ධනයට සහ එහි ඵලදාවට ඇති බලපෑම් ගැන එතරම් පැහැදිලි අවබෝධයක් නැත.

* Strawberry mild yellow edge වෛරස හඳුනා ගැනීම

මෙම වෛරස රෝගය ද ස්ට්‍රොබෙරි පැළ වලට වැළඳුන විට රෝග ලක්ෂණ ඇති නෙකරයි. එසේ නමුත් වෙනත් වෛරස සමග මිශ්‍රව පවතින විට ස්ට්‍රොබෙරි වගාවේ වර්ධනය සහ අස්වැන්න බොහෝ දුරට අඩුවේ. පැහැදිලි ලෙස රෝග ලක්ෂණ දැක ගැනීමට වල් ස්ට්‍රොබෙරි ක්ලෝන වන UC වර්ගයේ ස්ට්‍රොබෙරි වර්ග භාවිතා කල යුතුවේ. එම වර්ගයේ ස්ට්‍රොබෙරි ක්ලෝන වල කොළය වටේ කහ පාට පටියක් ලෙස මෙය දැක ගත හැකිය. රෝගය හඳුනා ගැනීමට අදාල වෛරසයේ ප්‍රතිමස්තුව හෝ ඉහත සඳහන් වල් ස්ට්‍රොබෙරි දර්ශකය භාවිතා කල යුතුය.

* Strawberry shock වෛරස හඳුනා ගැනීම

මෙය tobacco streak වෛරසයෙන් ඇති වේ. උඩරට ප්‍රදේශ වල වැවෙන වල් පැලෑටියක් ලෙස සැලකෙන වල් දුම්කොළ වලත් මෙම වෛරසය ඇති බව සොයා ගන්නා ලදී. කෙසේ නමුත් මෙම වෛරසය ස්ට්‍රොබෙරි වගාවට වැළඳුන විට රෝග ලක්ෂණ පෙන්නන්නේ නැත. එලෙස වුවද අස්වැන්න සහ වර්ධනයේ අඩු වීම් මේ මගින් ඇති වේ.

මෙම වෛරසය ඇති බව තහවුරු කර ගැනීමට වල් ස්ට්‍රොබෙරි සුවක පැළ හෝ එම වෛරසයේ ප්‍රතිමස්තුව භාවිතා කිරීමට සිදු වේ. ලංකාවේ ස්ට්‍රොබෙරි වගාවේ ද මෙම වෛරසය ඇති බව සොයා ගන්නා ලදී.

❖ ඔකිඩි වගාවේ වෛරස හදුනා ගැනීම

මල් අතුරින් ඔකිඩි වගාවට හිමි වන්නේ ඉතා සුවිශේෂී ස්ථානයකි. ඔකිඩි වගාවතට වැළඳෙන දිලීර සහ බැක්ටීරියා රෝග වලට අමතරව වෛරස රෝග ද වැදගත්වේ. ඔකිඩි වගාවේ වෛරස ලෙස වෛරස් රෝග දෙකක් දැනට හදුනා ගෙන ඇත. ඒවා නම් Cymbidium mosaic වෛරසය සහ Odontoglossum ring spot වෛරසයයි. (රූපය 03) මෙම වෛරස් රෝග නිසා ඔකිඩි පත්‍රයෙහි කහ ලප හෝ මුදු ආකාර ලප ඇතිවේ. ඔකිඩි වගාකරුවන්ට මෙම රෝග ලක්ෂණ තම වගාවේ දක්නට ලැබෙන විට මවුත් සිතන්නේ මෙවැනි රෝග ලක්ෂණ දිලීරයක් නිසා ඇති වන බවයි. එයට අමතරව එය මර්ධනයට දිලීරනාශක භාවිතා කිරීම ද ඵලදායී නොවන ක්‍රියාවලියකි. මේ පිළිබඳව වගාකරුවන් දැනුවත් කිරීම ඉතා වැදගත් ක්‍රියාවලියකි.

❖ අන්තාසි පිටි මකුණු මැලවීමේ තත්වය, බැසිලාකාර සහ කෙදි හැඩති වෛරස මගින් ඇති වන බව සොයා ගැනීම

අන්තාසි පලතුරු අතුරින් ජනප්‍රිය ගෝගයකි. වගාකරුවන්ට මෙම වගාවේ බලවත් තර්ජනයක් ව පවතින්නේ අන්තාසි පිටි මකුණු වෛරස් රෝගයයි. පත්‍ර රෝස හෝ රතු පැහැති වීම, පත්‍ර අගිස්සේ මැලවීම සහ ඇඹරීම, රෝගය වැළඳුන මුල් අවස්ථාවේ දැක ගත හැකිවේ. පසුව මුළු ගසම මැලවීමේ ලක්ෂණ පෙන්නුම් කරයි.

මෙම තත්වය ඇතිවීම බොහෝ වේලාවට වෛරසයකින් සිදු වන බව ලෝකයේ අන්තාසි වගා කෙරෙන අනෙකුත් රට වලින් වාර්තා වී ඇත. ලංකාවේ මෙම වෛරස් රෝගය වැළඳීම බැසිලාකාර සහ කෙදිති ආකාර හැඩති වෛරස් දෙකකින් ඇති වන බව සොයා ගන්නා ලදී මෙම වෛරස ආකාර දෙකම පිටි මකුණන් මගින් බෝවේ.

වෛරසයේ දරුණු රෝග ලක්ෂණ බොහෝ විට ඇති වන්නේ වැසි නැති ඉදොර කාලයකදීය. ලංකාවේ අන්තාසි වගාව මෙම වෛරස රෝගයට බෙහෙවින් පාත්‍රී වී ඇති බැවින් වගාව නිසි ලෙස පොහොර යොදා තඩත්තු කිරීමෙන් සහ වගාවේ තෙතමනය පාලනය කිරීමෙන් තරමක් දුරට වගාව පවත්නා ගෙන යාමට ඉවහල්වේ. රෝග පාලනයට පිටි මකුණන් මර්ධනය ඉතා වැදගත්වේ. එබැවින් පැළ සිටුවීමේ සිටම ඒ සඳහා සුදුසු මර්ධන ක්‍රම යෙදීම වැදගත්වේ.

❖ ලංකාවෙහි කෙසෙල් ඉරි වෛරසයේ මාදිලි 3 හදුනා ගැනීම

කෙසෙල් වගාවේ කහ ඉරි වෛරසය වැළඳුන විට කෙසෙල් කොළ මත සියුම් කහ ඉරි දක්නට ලැබේ. මෙම ඉරි පසු කලෙක කළු හෝ දුඹුරු පැහැ ඉරි ලෙස දිස්වේ (රූපය 04). මෙම රෝග ලක්ෂණ වලට අමතරව වර්ධනයේ අඩු වීම් සහ කෙසෙල් කැනෙහි ගුණාත්මය කෙරෙහි ද වෛරසය මගින් බලපායි.

රූපය 3

මිනිඬු වගාවේ වෛරස් රෝගය

රූපය 4

කෙසෙල් කහ ඉරි වෛරස් රෝගය

වෙනත් වෛරස වලට වඩා අමුතු ආකාරයේ වෛරසයක් ලෙස මෙය හඳුනා ගෙන ඇත. එයට හේතු වී ඇත්තේ රෝගය වැළඳුන විට රෝග ලක්ෂණ ඇති වීම සමාකාරව සිදු නොවීමයි. එනම් එක් කොළයක හෝ කොළයකින් භාගයක ඉවත් රෝග ලක්ෂණ දිස්විය හැකි වීමයි.

රෝගය. මාදිලි ගණනාවකින් සමන්විත වන බව වෙනත් රටවලින් වාර්තා වී ඇත. ලංකාවේ පවතින මාදිලි ලෙස Mysore, BSV- GF සහ BSV - RD යන මාදිලි හඳුනා ගන්නා ලදී. මෙම සොයා ගැනීම් කහ ඉටි වෛරස් රෝග පරීක්ෂා ක්‍රියා වලියේදී වැදගත්වේ.

* කෙසෙල් වද පිදීමේ වෛරස් මාදිලි හඳුනා ගැනීම

කෙසෙල් වෛරස අතුරින් දරුණුම වෛරසය මෙය වේ. වෛරසය, මුල් අවධියේ වැළඳුන විට වර්ධනය ඉතා බාල වන අතර කෙසෙල් කැනක් ලබා ගත නොහැකි වේ. වර්ධනයේ පසු කාලයේ වැළඳුනේ නම් ඉතා දුර්වල කැන් ඇතිවේ. මෙම වෛරසය නිසා පත්‍ර ලා කොළ පැහැයට දිස්වන අතර පැහැදිලිම රෝග ලක්ෂණය වනුයේ සෙව්වන්දියක් ආකාරයට පත්‍ර පිහිටීමයි.

වෙනත් රටවල මෙම වෛරස් රෝග ලක්ෂණ වල තීව්‍රතාවය අනුව වෛරස මාදිලි වෙන් කර හඳුනා ගෙන ඇත. කොතරම් දරුණු වෛරසයක් ඉතා දුර්වල ලෙස රෝග ලක්ෂණ පෙන්වුම් කෙරෙන මාදිලි ද මවුන් හඳුනා ගෙන ඇත. එනමුත් අප රටේ කරන ලද පර්යේෂණ වලින් අප හට සොයා ගැනීමට හැකි වනුයේ ඉතා දරුණු රෝග ලක්ෂණ ඇති කරන වෛරස මාදිලි දෙකක් පමණි.

* ගොටුකොළ වෛරසය පිපිඤ්ඤා විවිත්‍ර වෛරසයකින් සහ අර්තාපල් Y වෛරස ගණයට අයත් වෛරස මගින් ඇති වන බව සොයා ගැනීම

ගොටුකොළ වගාවේ වෛරස රෝග නිසා එහි පත්‍ර වල කහ කොළ විවිත්‍ර ලක්ෂණ දක්නට ලැබේ. වර්ධනය දුර්වල වීම පැහැදිලි ලක්ෂණයක් ලෙස නම් කල හැකිය. මෙම තත්වය ඇති වීම වෛරස රෝග දෙකක් නිසා සිදු වන බව සොයා ගන්නා ලදී. එනම් පිපිඤ්ඤා විවිත්‍ර වෛරසයකින් සහ අර්තාපල් Y ගණයට අයත් වෛරසයක් නිසා මෙම රෝගය ඇති වන බවයි. මෙම වෛරස දෙකම කුඩිත්තන් මගින් ඉතා සීඝ්‍රයෙන් බෝවේ. එබැවින් යම් වගාවක මෙම රෝගය පාලනයට ඉතාම සුදුසු ක්‍රමය වන්නේ රෝගය වැළඳුන මුල් අවස්ථාවේදීම ගොටුකොළ පඳුරු වගාවෙන් උදුරා විනාශ කර දැමීමයි. මෙලෙස කිරීමෙන් වගාවේ රෝගය පැතිරීම තරමක් දුරට පාලනය කලහැකිය.

* වැල් දොඩම් වගාවේ වෛරස් රෝග හඳුනා ගැනීම

පහතරට තෙත් කලාපයේ වවන. වැවිලි පලතුරු වර්ගයක් ලෙස වැල් දොඩම් වගාව හැදින්විය හැකිය. මෙයට අමතරව වාටි මාර්ග පහසුකම් සහිතව වියලි කලාපයේ සහ අතරමැදි කලාපයෙන් වැල් දොඩම් වගා කරයි.

මුල් කුණු වීම සහ පාදස්ථ කුණු වීම හැරුණු විට මෙම වගාවට බලවත් තර්ජනයක් ව

පවතින්නේ මෙම ගෝගය වෛරස් රෝග ගණනාවකටම පාත්‍රවීමයි. සමහර අවස්ථා වලදී වෛරස ගණනාවක්ම එකම ගෝගයේ හටගන්නා විට ඉතා දරුණු රෝග ලක්ෂණ ඇති වී අස්වැන්න බෙහෙවින්ම අඩුවේ.

වැල් දොඩම් වගාවට වැළඳෙන වෛරස රෝග තුනක් තෙත් කලාපයෙන් හඳුනා ගන්නා ලදී. වැල් දොඩම් විවිත්‍ර වෛරසය, මුදු පුල්ලි වෛරසය සහ සිරුලියා fleck වෛරස මේ තුන් ආකාරයයි. මෙම වෛරස් වර්ග තුනම තුඩින්තත් මගින් බෝවේ. මෙම සොයා ගැනීමෙන් අනතුරුව වෛරස රෝග කේෂ්ත්‍රයේ පැතිරීම පාලනය සඳහා සුදුසු ක්‍රම ගොවි මහතන්ට හඳුන්වා දී ඇත.

*** පැපොල් වගාවේ වෛරස් රෝග හඳුනා ගැනීම**

පැපොල් වගාවේ වෛරස් රෝග හඳුනා ගැනීමට 2005 වර්ෂයේ සමීක්ෂණයක් පවත්වන ලදී. විවිධ වෛරස රෝග හඳුනා ගැනීමට පැපොල් මුදු පුල්ලි වෛරසයේත් පැපොල් විවිත්‍ර වෛරසයේත් Tomato spotted wilt වෛරසයේත් ප්‍රතිමස්තු භාවිතා කරන ලදී. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පෙන්නුම් කරනුයේ ලංකාවෙහි පැපොල් වගාවෙහි ඇත්තේ පැපොල් මුදු පුල්ලි වෛරසය බවය. (රූපය 05)

2) පහත සඳහන් වෛරස සඳහා දේශීයව ප්‍රතිමස්තු නිපදවා වෛරස හඳුනා ගැනීමේ පර්යේෂණ වැඩ සටහනට උපයෝගී කරගන්නා ලදී.

වෛරස හඳුනාගැනීමේදී අපගේ රසායනාගාරයේදී යොදා ගන්නා ක්‍රම දෙක අතරින් මස්තු තාක්ෂණය (Serology) ඉතා වැදගත් වේ. මේ සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිමස්තු (Antiserum) වෙන් වෙන් වශයෙන් විවිධ වෛරස සඳහා අවශ්‍ය වේ. වෛරස හඳුනා ගැනීමට මෙලෙස අවශ්‍ය වන ප්‍රතිමස්තුව මිලයට ගන්නේ නම් ඒ සඳහා අති විශාල මුදලක් ගෙවීමට සිදුවේ. පිටරටින් ගෙන්වන්නේ නම් සාම්පල 1000ක කට්ටලයක් සඳහා රු. 70000.00 ක් පමණ වියදම් කිරීමට සිදුවේ.

එබැවින් දේශීයව ප්‍රතිමස්තු නිපදවීමේ වැඩ සටහන මෙම රසායනාගාරයේ ආරම්භ කරන ලදී. මෙම ක්‍රියාවලියේ මූලික අදියරය වනුයේ වෛරස වෙන් කර ඉවතට නිස්සාරණය කර ගැනීමයි. මෙම ක්‍රියාවලිය සඳහා ඉතා වැදගත් උපකරණය වනුයේ Ultra Centrifuge යන්ත්‍රයයි. මෙලෙස වෛරස පිරිසිදු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය එතරම්ම පහසු ක්‍රමයක් නොවේ. එක් එක් වෛරස සඳහා මෙම ක්‍රියාවලිය වෙනස් වන නිසා ඒ පිලිබඳව පුළුල් අවබෝධයක් තිබීම ඉතා වැදගත්වේ.

මෙලෙස පිරිසිදු කර ලබා ගන්නා වෛරසය ඉන් පසුව සුදුසු සහකුගේ ශරීරය තුළට ඇතුළු කළ යුතුය (රූපය 06). මේ සඳහා අප භාවිතා කරන්නේ හාචුන්ය. මෙම ක්‍රියාවලිය කිරීමට ගන්නෝරුවේ පිහිටි පශු වෛද්‍ය පර්යේෂණ ආයතනයත්, කොළඹ වෛද්‍ය පර්යේෂණ ආයතනයත් අප හට බෙහෙවින් සහයෝගය ලබා දෙන ආයතන දෙකකි.

එන්නත් ආකාරයෙන් සතියකට වරක් පිරිසිදු කරන ලද වෛරස නිස්සාරණය මෙම භාෂ්මයේ ගර්භය තුළට ඇතුළු කරනු ලැබේ. මෙලෙස එන්නත් 5-6ක් ලබා දීමෙන් අනතුරුව භාෂ්මයේ රුධිරය ලබා ගත යුතුය. ලබා ගන්නා රුධිරය දිනක් පමණ කාමර උෂ්ණත්වයේ තැබීම සිදු කරයි. ඉන් අනතුරුව මස්තු කොටස වෙන් කරනු ලැබේ. මෙලෙස ලබා ගන්නා මස්තුවෙන් භාවිතා කරන ලද වෛරසයේ ප්‍රතිදේහ (Antibodies) ඇත. එම නිසා එය ප්‍රතිමස්තුව ලෙස හඳුන්වයි. ප්‍රතිමස්තුව සෑදීමට යොදා ගන්නා භාෂ්ම පීචිතකෂයට පත් කිරීමක් සිදු නොවේ. පහත සඳහන් වෛරස සඳහා ප්‍රතිමස්තු අප ආයතනයේ සාදන ලදී. එබැවින් බොහෝ දුරට ප්‍රතිපාදන නොලැබුණු කාලයේ වෛරස රෝග හඳුනා ගැනීමට මෙම වැඩසටහන ඉවහල් විය.

- * Passionfruit mottle virus, Papaya ringspot virus, Banana bunchy top virus, Banana streak virus, Banana bract mosaic virus , Strawberry shock virus, Cassava mosaic virus, Potato leafroll virus, Potato virus X, Citrus greening Bacteria, Pineapple wilt virus

වෛරස හඳුනා ගැනීමේ ක්‍රම වේදයන් දියුණු කිරීම.

- 1) දේශීයව නිපදවන ලද ප්‍රතිමස්තු උපයෝගී කරගෙන රෝගී සහ නිරෝගී පැල වෙන් කර ගැනීමට එලයිසා (ELISA) ක්‍රම වේදයන් යොදා ගැනීම.

දේශීයව නිපදවූ ප්‍රතිමස්තු උපයෝගී කර ගෙන වෛරස හඳුනා ගැනීමට වෙන වෙනම වෛරස සඳහා ප්‍රශස්ත තත්ව ගැන අධ්‍යයනය කළ යුතුය. මෙහිදී බෙහෙවින් වැදගත් වනුයේ වෛරස නිස්සාරණය කිරීමට උපයෝගී කර ගන්නා ස්චාරකෂක ද්‍රව්‍යයන්ය (Buffer solution) එබැවින් මෙම පර්යේෂණ ආයතනයේ නිපදවන ලද සියළුම ප්‍රතිමස්තු සඳහා වෙන වෙනම ප්‍රශස්ත තත්ව යොදා ගෙන ඇත. එම පර්යේෂණ තොරතුරු අනුසාරයෙන් වෛරස හඳුනා ගැනීම ඉතා පහසුවෙන් කළ හැකිවේ. (රූපය 07)

- 2) නියුක්ලික් අම්ලය උපයෝගී කර ගෙන වෛරසයන් හඳුනා ගැනීම

වෛරසයක මූලික කොටසක් ලෙස එහි වූ නියුක්ලික් අම්ලය ආරම්භයේ දී හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙය පදනම් කර ගෙන ද වෛරස හඳුනා ගත හැකිය. මෙහිදී වඩා වැදගත් වනුයේ එම නියුක්ලික් අම්ලය නිස්සාරණය කරන ක්‍රියාදාමයයි. විශේෂයෙන් RNA නියුක්ලික් අම්ලය ඉතා අස්ථායී නිසා එය නිස්සාරණය සඳහා වෙනමම පාලිත තත්ව පවත්වා ගෙන යාම අවශ්‍ය වේ. සුදුසු ක්‍රමයකින් නිස්සාරණය කරන DNA හෝ RNA නියුක්ලික් අම්ලය, එන්සයිම භාවිතයෙන් උපකරණයක් මගින් ගුණනය කරනු ලැබේ. අනතුරුව විශේෂිත මාධ්‍යයක් තුළ විදුලි ධාරාවක් ආධාරයෙන් මෙලෙස ගුණනය කරනු ලැබූ නියුක්ලික් අම්ලය ගමන් කිරීමට සලස්වනු ලැබේ. ඉන් අනතුරුව නියුක්ලික් අම්ලය වර්ණ ගන්වා පාරජම්බුල කිරණ වලට පාත්‍රී කිරීමෙන් අදාල නියුක්ලික් අම්ලය හඳුනා ගනු ලැබේ (රූපය 08).

ඉහත ක්‍රමය පදනම් කරගෙන අන්තරායී පීටි මතුණු මැලවීමේ බැසිලාකාර වෛරසයන් කෙහෙල් කහ ඉටි වෛරසයන් කෙසෙල් වද පීදීමේ වෛරසයන් හඳුනා ගැනීමට ප්‍රශස්ත තත්ව යොදාගෙන ඇත. මෙම පර්යේෂණ දත්ත වෛරස හඳුනා ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට බෙහෙවින්ම උපකාරී වේ.

එලයිසා පර්යේෂණ වලට අමතරව වෛරසයක් ඉතා ස්ථිරවම යම් බෝගයක ඇති දැයි සොයා ගැනීමට මෙම පර්යේෂණ ක්‍රියාදාමය උපකාරී වේ. මෙවැනි පර්යේෂණ කිරීමට අවශ්‍ය රසායනික ද්‍රව්‍ය සහ එන්සයිම ඉතා මිල අධිකය. එබැවින් අදාළ අංශ මගින් ප්‍රතිපාදන ආයතන වලට වෙන් කරන අවස්ථාවලදී මේ සම්බන්ධව වැඩි අවධානයක් යොමු කිරීම ඉතා අත්‍යවශ්‍යය.

වෛරස් වාහක සම්බන්ධතා

වෛරස වල පැතිරීම ගැන මා ඉහතදී කෙටියෙන් සඳහන් කරන ලදී. මෙහිදී වැදගත් වනුයේ කෘමි වාහකයන් මගින් වෛරස බෝවීමේ ක්‍රමයයි. කෘමීන් මගින් වෛරස පැතිරීම ප්‍රධාන ලෙස ආකාර 03 කට සිදුවේ.

1. නොපවතින ආකාරය (Non - persistent transmission)

මෙම ක්‍රමයේදී වෛරස කෘමියාගේ ශරීරය තුළ ගුණනය නොවේ. කෘමීන් වෛරස රෝග වැළඳුණු පැලෑටියකින් යුෂ උරා බොන විට එම යුෂ කෘමියාගේ මුඛ කොටසේ තැවරේ. මෙම කෘමියා වෙතත් නිරෝගි ගසකට ගොස් නැවත යුෂ උරා බොන විට මුඛ කොටස වල තැවරුණු වෛරස නිරෝගි ගසකට ඇතුළුවීමෙන් එම ගස ද රෝගී තත්වයට පත් වේ.

මෙම ක්‍රමයෙන් වෛරස බෝවීමේ හැකියාව පැය 1-2 පමණ කාලයක් තුළ නැතිවන නිසා එය නොපවතින ආකාරයේ පැතිරීමක් ලෙස නම් කරයි.

2. පවතින ආකාරය (Persistent transmission)

මෙය ක්‍රමයේදී වෛරසය කෘමියා තුළට ඇතුළු වී ශරීරය තුළ ගුණනය වේ. සමහර වෛරස මෙයට අමතරව කෘමියාගේ ඊලඟ පරම්පරාවට ද බිත්තර මගින් ඇතුළු වේ. මෙම ආකාරයේ පැතිරීම තරමක් දරුණු තත්වයකි. එනම් වෛරස එක් වරක් කෘමියාගේ ශරීරයට ඇතුළු වූ විට කෘමියාගේ ශරීරය තුළද පැවතීමයි.

3. අතරමැදි ආකාරයේ වෛරස පැතිරීම (Semi persistent transmission)

මෙය ඉහත ආකාර දෙකෙහිම අතරමැදි තත්වයකි.

මෙහිදී කෘමියාගේ ශරීරය තුළට ඇතුළු වන වෛරසය එම කෘමියාගේ ජීවිත කාලය තුළම නොපවතී. කෙටි කාලයකදී කෘමියා මගින් වෛරසය බෝ වීමේ හැකියාව නැතිව යයි.

ස්භාවයෙන් වෛරස පැතිරෙන ඉහත ක්‍රම රසායනාගාරය තුළ කෘත්‍රීමව කළ හැකිය. මෙලෙස කරන ලද පර්යේෂණ වලින් නොදන්නා වෛරසයක් පැහැදිලිවම බෝ වන ආකාරය පිළිබඳව හඳුනා ගත හැකිය. එයට අමතරව වෛරසය මර්ධනයට උපයෝගී කර ගන්නා ක්‍රම පිළිබඳව පැහැදිලි අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට මෙලෙස ලබා ගන්නා පර්යේෂණ දත්ත උපකාරීවේ.

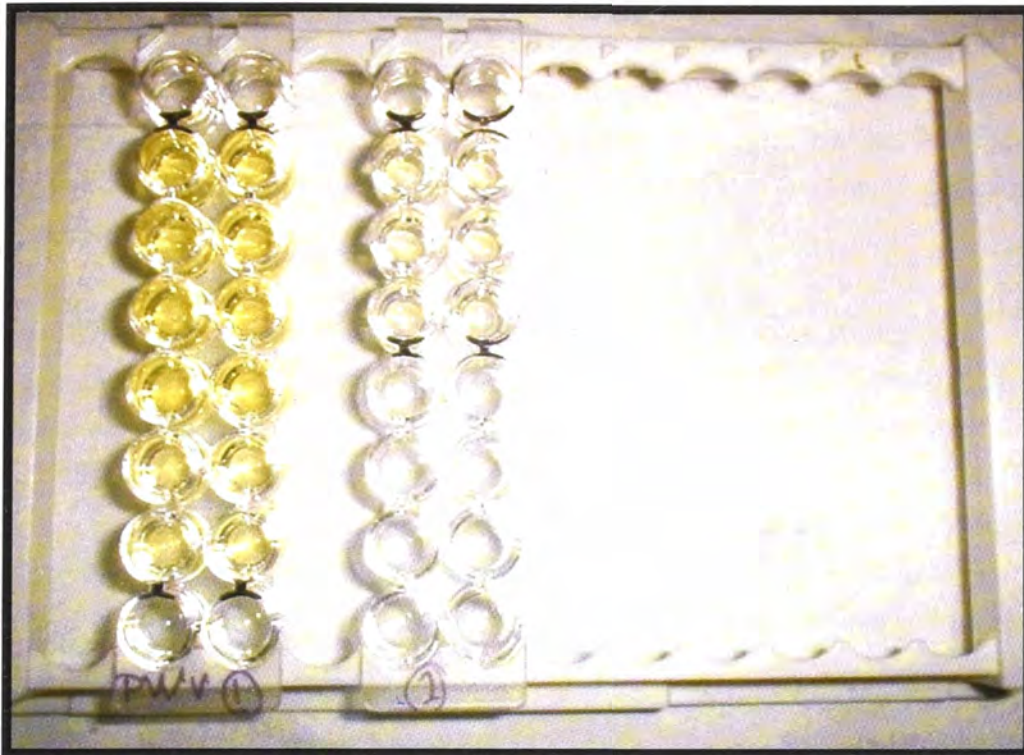
රූපය 5

පැපොල් මුදු පුල්ලි වෛරස් රෝගය

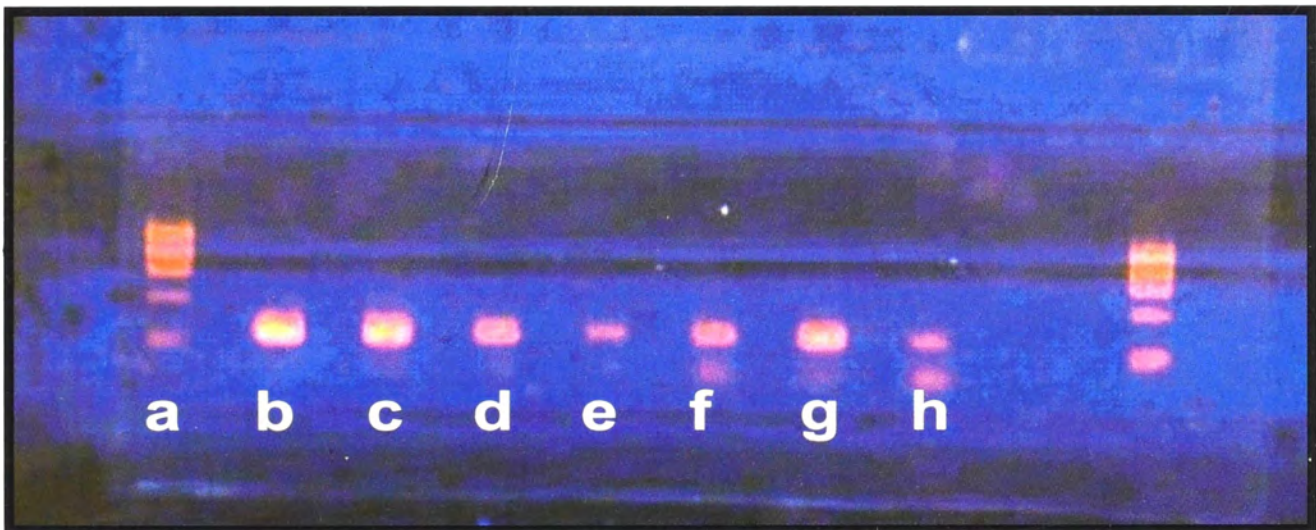
රූපය 6

හාවෙකු උපයෝගී කරගෙන දේශීයව වෛරස් ප්‍රතිමස්තු නිපදවීම

රූපය 7

ELISA ක්‍රමය භාවිතයෙන් වෛරස හඳුනා ගැනීම.
(තද කහ පැහැති වූ සාම්පල වෛරස ඇති බව පෙන්වයි.)

රූපය 8

DNA තාක්ෂණය භාවිතයෙන් වෛරස හඳුනා ගැනීම.

a - Marker

b - h වෛරස ආසාදිත සාම්පල

පර්යේෂණ ප්‍රතිඵල

1) පහතරට තෙත් කලාපයේ වැල් දොඩම් වගාවට බලවත් තර්ජනයක් වන්නේ වැල් දොඩම් වෛරසයයි. එම වෛරස් රෝග පැතිරීම කුඩිත්තන් මගින් සිදු වන බව සොයා ගන්නා ලදී. රතිල බෝග වල සිටින කුඩිත්තන් සහ විශේෂයෙන්ම පොඩ්සික්ස්කේදාමරං සහ වතුපාලු වැනි වල් පැලෑටි වල සිටින ජීවීස් ස්පයිරකෝලා (*Aphis spiraecola*) නැමැති කුඩිත්තන් විශේෂය මගින් මෙම වෛරස රෝගය පැතිරේ.

2) මයිසොක්කා විවිත්‍ර වෛරසය ලංකාවේ මයිසොක්කා වගාවල දක්නට ලැබේ. මෙහිදී ලංකාවේ ඇති මාදිලිය වනුයේ ඉන්දියානු විවිත්‍ර වෛරසයේ ආකාරයයි. (*Indian cassava mosaic virus*) මෙම රෝගය බෝ වන්නේ සුදු මැස්සාගේ මාර්ගයෙනි. මෙම සුදු මැස් වර්ගය බෙම්සියා ටැබකයි (*Bemisia tabaci*) ලෙස හඳුනා ගෙන ඇත.

මෙයට අමතරව වල් මයිසොක්කා සහ වගා කරන මයිසොක්කා වර්ග වල වෙනත් සුදු මැස් විශේෂයන් බහුලව දක්නට ලැබේ. මෙම ආයතනයේ කෙරෙන ලද පර්යේෂණ වලින් පෙනී ගිය කරුණක් වනුයේ වෙනත් සුදු මැස් විශේෂයක් මගින් ද මයිසොක්කා විවිත්‍ර වෛරසය බෝ වන බවයි.

වෛරස් අත්තර් ධාරක සම්බන්ධතා

වගාවනට වැළඳෙන වෛරස් රෝග බොහෝමයක්ම වගාවන් අවට සහ ඒවාට නුදුරින් ඇති වල් පැලෑටි වල සහ වෙනත් බෝග වල චූවද පැවතිය හැකිය. එම නිසා වෛරසයක් ක්ෂේත්‍රයේ බෝවීම පාලනය සඳහා ක්‍රම වේදයන් හඳුන්වාදෙන කල මෙම තොරතුරුද ඉතා වැදගත්වේ.

වෛරස වාහක පැලෑටි නිසි ලෙස වගා ක්ෂේත්‍රයෙන් ඉවත් නොකර නව වගාවන් ආරම්භ කෙරෙන්නේ නම් ඉතා පහසුවෙන් මෙම නව වගාවට චූවද වෛරසයන් ඇතුළු විය හැකිය.

වෛරස් අත්තර් ධාරක සබඳතා පිළිබඳව පර්යේෂණ පැවැත්වීම ඉතා මෑතකදී මෙම ආයතනයේ ආරම්භ කරන ලදී. එම පර්යේෂණ ප්‍රතිඵල වලට අනුව අප හට පෙනී ගිය කරුණු වනුයේ වල් දුම්කොළ ගස් වල ඇති වෛරසය ස්ට්‍රොබෙට් වගාවනට වැළඳෙන බවත්ය. එලෙස ම මයිසොක්කා විවිත්‍ර වෛරස බහුල ලෙස ප්‍රචාරණය වී ඇති වල් පැලෑටි වන හුලංතලා, වල් රබර් වැනි වල් පැලෑටි වල ගුණනය වන බවත්ය. මෙයට අමතරව අර්තාපල් වගාවල අවට ඇති සොලනේසියේ කුලයට අයත් වල් පැලෑටියක් වන තැම්බේටිය වලටත් අර්තාපල් Y වෛරසය වැළඳෙන බවත්ය. මෙලෙස වෛරස් රෝග වැළඳුන විවිධ වල් පැලෑටි මගින් එක් එක් ආකාරයේ වෛරස කෘෂිකාර්මික හෝග වලට පැතිරීමට ඉවහල්වේ. එබැවින් ඒ පිළිබඳව පුළුල් ලෙස අධ්‍යයනය ඉතා වැදගත්වේ. විශේෂයෙන්ම මෙම තොරතුරු වෛරස පාලනයට අවශ්‍ය වන නිසා ඒ පිළිබඳව පුළුල් ව අධ්‍යයනයට අදාළ අංශය සඳහා CARP ව්‍යාපෘතියක් මගින් ප්‍රතිපාදන ලබා ගෙන ඇත.

වෛරස් පාලන ක්‍රම වේදයන්

වෛරසයක් යම් වගාවකට වැළදුන විට එය සුව කිරීමට බෙහෙක් තැන. වෛරස පාලනය සම්බන්ධව බෙහෙවින් භාවිතා කරන ප්‍රචලිත ක්‍රමය වනුයේ රෝගී ගස් නිවැරදිව හඳුනා ගෙන වගාවෙන් ඉවත්කර විනාශ කර දැමීමයි. මෙයට අමතරව වෛරස වගාව තුළට පැමිණීම පමා කළ හැකි ක්‍රම ද භාවිතා කළ හැකිය. හෝගය අනුව විවිධ ක්‍රම වෛරස පාලනය සඳහා යොදා ගත හැකිවේ.

1. පැපොල් මුදු පුල්ලි වෛරසය සහ වැල් දොඩම් වෛරස පාලනය

මෙම පලතුරු වර්ග දෙකම බහු වාර්ෂික පලතුරු වර්ග දෙකකි. පැපොල් මුදු පුල්ලි වෛරසය සහ වැල් දොඩම් වෛරසයන් කුඩිත්තන් මගින් නොපවතින ආකාරයට පැතිරේ. මෙම වෛරස් රෝග ලක්ෂණ. පැල සිටුවා පළමු මාස 3-4 ඇතුළත හඳුනා ගැනීම ඉතා වැදගත්වේ. එලෙස හඳුනා ගන්නා ලද රෝගී පැල වගාවෙන් ඉවත් කර විනාශ කර දැමීමෙන් තවදුරටත් වෛරස ක්ෂේත්‍රයේ බෝවීම පාලනය කළ හැකිය. මෙලෙස පළමු මාස කිහිපය තුළ රෝගී ගස් වගාවෙන් ඉවත් කිරීම නිර්දේශ කෙරේ. මාස 06 ක පමණ කාලයක් වන විට වැල් දොඩම් වැල් සහ පැපොල් ගස් හොඳින් වර්ධනය වී ඉතා හොඳ කොලදාවක් ඇති කරයි. මෙසේ ගසක් වයසින් වැඩි අවස්ථාවකදී වෛරස් රෝගයකට ගොදුරු වන්නේ නම් එම රෝගයට යම්තාක් දුරට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාවක් පවතී. එබැවින් මෙම වගාවලින් ආර්ථික අස්වැන්නක් ලබා ගැනීමට ඉඩ ප්‍රස්තාව සැලසේ. පැපොල් වගාවේ මුදු පුල්ලි වෛරසය පාලනය සඳහා අත් පත්‍රිකාවක් සකස් කර ගොවි මහතුන් අතර බෙදා දෙන ලදී.

2. අන්තාසි පිටි මකුණු මැලවීමේ වෛරසය පාලනය සඳහා ක්‍රමවේදයක් සොයා ගැනීම

පිටි මකුණු මැලවීමේ වෛරසය ඉතා සුලභ රෝගී තත්වයකි. ලංකාවේ වූ බහුතර අන්තාසි වගාවල මෙම රෝගී තත්වය පවතී. රෝග පාලනය සඳහා වගාව ස්ථාපනය කරන අවස්ථාවේ සිටම පහත සඳහන් ක්‍රියා මාර්ග අනුගමනය කළ යුතුය.

- * පැරණි අන්තාසි වගා අතර නව අන්තාසි වගාවන් ස්ථාපනය නොකළ යුතුය.
- * නව වගාවකට අන්තාසි මෙරෙයියන් තෝරන විට අවුරුදු 4- 5 පැරණි වගාවලින් මොරෙයියන් ලබා නොගත යුතුය.
- * පිටි මකුණන් පාලනය සඳහා ප්‍රතිකර්ම අනුගමනය කිරීම
- * වගාවේ අන්තාසි මැලවීමේ රෝග ලක්ෂණය ඉතා දරුණු ලෙස පෙන්වන ගස් තිබේ නම් මෙවැනි රෝගී ගස් ද අවට ගස් කිහිපයක් ද උගුල්ලා විනාශ කළ යුතුය.
- * වගාව තුළ හොඳින් වල් පැල පාලනය කර වගාව පිරිසිදුව තබා ගැනීම. තවද නිසි පරිදි පොහොර යෙදීම සහ වියළි කාලගුණික තත්ව වලදී වගාවේ තෙතමනය ආරක්ෂා කිරීම ද ඉතා වැදගත් වේ.

මෙම රෝගය සම්බන්ධව අත් පත්‍රිකාවක් සකස් කර ගොවි මහතුන් හට බෙදා දෙන ලදී.

3. බාධක වගාවන් ඇති කිරීමෙන් වෛරස් රෝග පාලනය

වෛරස් රෝග බොහෝමයක් පරිසරයට නිරාවරණය වූ ස්ථාන වල හට ගන්නා බව පැහැදිලිවම නිරීක්ෂණය කල හැකි කරුණකි. එනම් එයට ඉතා කදිම උදාහරණය වනුයේ මහා මාර්ගයක් දිගේ ගමන්කරන විට ඒ අවට ඇති පැපොල් වගාවල ඉතා බහුල ලෙස මුදු පුල්ලි චේරසය පැතිර තිබීමයි. නමුත් රට ඇතුලට ගමන් කරන විට මෙලෙස පැපොල් වගාවන් දරුණු ලෙස වෛරසයට ගොදුරු නොවේ. එයට මූලික හේතුව වන්නේ ස්භාවිකව පැතිර අති විශාල ගස් බාධකයක් ලෙස පැවතීමෙන් වෛරස් රෝගය පැතිරීමට ඇති ඉඩ කඩ මද බවය.

මෙම මූලධර්මය අප හට කෘතිම ලෙස වෛරස් රෝග පාලනය සඳහා ද යොදාගත හැකිය. එලෙස පාලනය කර සාර්ථක ප්‍රතිඵල ලබා ගත් රෝග කිහිපයක් ගැන සැකවිත් සඳහන් කිරීමට කැමැත්තෙමි.

* පැපොල් මුදු පුල්ලි වෛරස් රෝගය පාලනය

පැපොල් වගාව ආරම්භ කිරීමට මාස 06 කට පමණ පෙර සුදුසු පරතරයන්හි කෙසෙල් වගාවන් ආරම්භ කල යුතුය. ඉන් පසුව පැපොල් වගා කිරීමෙන් හෝ සිටුවන වගා ක්ෂේත්‍රය වටා කෘතිම බාධක ගස් සිටුවා ගැනීමෙන් පැපොල් වගාවට ආරක්ෂාව සපයා දිය හැකිය. මේ මගින් පැපොල් ගස් වලට පැපොල් මුදු පුල්ලි වෛරසය වැළඳීම පවා කෙරේ.

* පිපිකද්දආ විවිත්‍ර වෛරසය පාලනය

පිපිකද්දආ විවිත්‍ර වෛරසය පලතුරු එළවළු සහ වෙනත් හෝග වලට වැළඳිය හැකි වෛරස් රෝගයකි. මෙම වෛරසය කුකබ්ටෙසියේ කුලයේ හෝග වලට වැළඳුන කල රෝග ලක්ෂණ ඇතිවන තිවුරතාවය වෙනස් වේ. එනම් පතෝල සහ කරවිල හෝග වලට මෙම වෛරසය වැළඳුන විට රෝග ලක්ෂණ එතරම් දරුණු නොවේ. එසේ නමුත් වැටකොළ හෝගයට මෙම වෛරසය වැළඳුන විට රෝග ලක්ෂණ දරුණු වන අතර අස්වැන්න ද සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් අඩුවේ.

ඉහත සංසිද්ධිය පදනම් කරගෙන වෛරස් රෝගය වැටකොළ හෝගයට වැළඳීම පවා කරන ක්‍රම වේදයන් අත් හදා බලන ලදී. එනම් වගා මැස්ස වටේ අඩි 3 - 4 පළලට සිටින ලෙස පතෝල හෝ කරවිල හෝගය ස්ථාපනය කර මැස්සේ මැද කොටසේ වැටකොළ හෝගය ස්ථාපනය කිරීමේ ක්‍රමයයි. එයට අමතරව තිරු ක්‍රමයට මාරුවෙන් මාරුවට වැටකොළ/ පතෝල හෝ වැටකොළ/කරවිල වැවීම තවත් ක්‍රමයකි. මෙම ක්‍රම දෙකින්ම බලාපොරොත්තු වන්නේ වැටකොළ හෝගයට වෛරස පැතිරීම පවා කිරීමයි.

4) පටක රෝපණයෙන් පැල ගුණනය

මෙම මධ්‍යස්ථානයේ පටක රෝපණ පහසුකම ස්ථාපනය කර ගැනීමට හැකි වූයේ 2005 වර්ෂයේ මුල් භාගයේදී බව මා මීට ඉහතදී සඳහන් කරන ලදී. පටක රෝපණයෙන් පැල ගුණනයේදී විශේෂයෙන් කෙසෙල්, අන්නාසි, ස්ට්‍රෙබෙරි සහ අර්තාපල් හෝග

පිළිබඳව අවධානය යොමු කරන ලදී. පටක රෝපණ ක්‍රමයෙන් පැල ගුණනය සඳහා දැනට ශ්‍රී ලංකාවේ පුද්ගලික ආයතන කිහිපයක් ඉදිරිපත් වී ඇත. මවුන් හට මෙම පැල ගුණනයේදී ඉතා වැදගත් වනුයේ නිරෝගී මව් පැලයක් තෝරා ගෙන සිඳු ගුණන ක්‍රමයක් මගින් පැල බෝ කර ගැනීමයි. මෙම ක්‍රමයෙන් කෙසෙල් පැල ගුණනය කරන විට යම් ගැටළු තත්වයක් මතු වීමට ඉඩ ප්‍රස්ථාව වැඩිය. එනම් කෙසෙල් හෝගය සම්භවය වී ඇත්තේ බැල්බිසියානා (B) සහ ඇකියුමිනේටා (A) නැමැති දර්ශ වලිනි. අප වගා කරන කෙසෙල් වර්ග ත්‍රිගුණ (3n) වර්ගවේ. වෙනත් ක්‍රම මගින් වතුර ගුණ (4n) කෙසෙල් වර්ග ද ලෝකයේ වෙනත් රට වල නිපදවා ඇත. ඉහත සඳහන් ජානමය ගතිගුණ අනුව සමහර කෙසෙල් වර්ග වල A සහ B ගති ලක්ෂණ පවතී.

විශේෂයෙන් ඇඹුල් කෙසෙල් වර්ගයේ වූ B ජානමය ලක්ෂණය නිසා නිරෝගී මව් පැලයකින් පටක රෝපණය ආරම්භ කලත් කෙසෙල් කහ ඉරි රෝගය වැළඳුන පැල සමූදායක් ඇති වීමට ඉඩ සැලසේ. පටක රෝපණ ක්‍රියා දාමයෙන් දරුණු අයහපත් තත්ව මෙම පැල වලට ඇතිවේ. මෙවිට කෙසෙල් B ජනයේ ක්‍රියාකාරිත්වයෙන් කහ ඉරි වෛරස් තත්වයක් නිරායාසයෙන්ම ඇතිවේ.

මෙම තත්වය සඳහා පුළුල් අධ්‍යයනයක් අප ආයතනයෙන් පවත්වන ලදී. විශේෂයෙන්ම පුද්ගලික ආයතන වල ගුණනය කර ඇති කෙසෙල් පැල තවත් වල සහ එම තවත් පැල වලින් කෙසෙල් පැල මිලයට ගෙන කරන ලද වගාවන් පිළිබඳව ද අධ්‍යයනය කටයුතු කරන ලදී. මුල් අවස්ථාවලදී මා අවබෝධ කරගත් කරුණක් වනුයේ එකී තවත් වල විශේෂයෙන් ඇඹුල් කෙසෙල් වර්ගයේ කහ ඉරි වෛරසය ඇති බවයි. මෙම තත්වය පිළිබඳ අදාළ පුද්ගලික ආයතන අප අංශය විසින් දැනුවත් කරනලදී. විශේෂයෙන්ම පටක රෝපණය සඳහා භාවිතා කරන හෝමෝන වර්ගත් එය ගුණනය කරන වාර ගණනත් පාලනය කිරීමෙන් මෙම තත්වය මග හරවා ගත හැකිය.

අප ආයතනයේ පටක රෝපණාගාරයේ වැඩි අවධානයක් යොමු කර ඇත්තේ පටක රෝපණයෙන් කෙසෙල් පැල ගුණනය කිරීමේ ක්‍රියාදාමයටය. අප හට දැනට තිබෙන පර්යේෂණාගාර ඉඩ ප්‍රමාණය අනුව වර්ෂයකට කෙසෙල් පැල 5000 පමණ නිපදවා ගත හැකිය.

වෛරස හඳුනා ගැනීමේ ක්‍රියාදාමය (Virus Indexing Programme)

ආයතනයේ සොයා ගන්නා ලද නූතන වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ ක්‍රම මෙම වැඩ සටහන සඳහා උපයෝගී කර ගනී. අප රසායනාගාරයට රැගෙන එන පැලැටි වෛරස සාම්පල ඉතා පහසුවෙන් හඳුනා ගැනීමට හැකි නම් මවුන් හට නොමිලේ ඒ පිළිබඳව කරුණු පැහැදිලි කර දීමක් සිදු කරනු ඇත. එනමුත් සමහර අවස්ථාවලදී රෝගී සාම්පල රසායනාගාර පර්යේෂණ වලට භාජනය කිරීමට සිදුවේ. මෙලෙස කිරීමෙන් නිසි ලෙස එය වෛරසයක් බවට තහවුරු කල හැකිය. පටක රෝපණ ක්‍රමයෙන් පැල ගුණනය කරන විට එම මව්පැල වල රෝගී නිරෝගී භාවය තහවුරු කර ගැනීම සඳහා ද රසායනාගාර පරීක්ෂණ කිරීමට වෙනත් ආයතන මගින් සාම්පල ඉදිරිපත් කෙරේ. භාවිතා කරන රසායනික ද්‍රව්‍ය ඉතා මිලෙන් අධික නිසා රෝග පරීක්ෂාව සඳහා

මුදල් අය කිරීමක් සිදුවේ. මස්තු තාක්ෂණයෙන් එක් වෛරසයක් හඳුනා ගැනීමට රු. 100 ක මුදලක් ද DNA තාක්ෂණය පදනම් කර ගෙන සිදු කරන පර්යේෂණ සඳහා රු. 1000 ක මුදලක් ද අය කෙරේ.

කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය උදෙසා බෝහුවල ප්‍රා. කෘ. ප. ම. (පලතුරු) අංශයේ අංශ ප්‍රධානී ලෙස ම විසින් කරන ලද අනෙකුත් පර්යේෂණ සහ සොයා ගැනීමේ පහත සඳහන්වේ.

1. පැපොල් ගෙඩි වල ගැට වැනි තත්වය සුව කිරීම

මෙය පැපොල් හෝගයට වැළඳෙන වෛරස් රෝගය සහ සමාන වැදගත්කමක් පෙන්වන රෝගී තත්වයකි. මෙහිදී සිදුවන්නේ පැපොල් ගෙඩි වල මතුපිටින් පෙනෙන තද ගැටති වැනි තත්වයත්, ගෙඩි ඉදිම අසමාකාරව සිදුවීමත්, ගුණාත්මය අඩු වීමත්ය. මේ මගින් වෙළඳ පොල අගය 100% කින්ම අඩුවේ.

මෙම රෝගී තත්වය අංශුමාන ශුලද්‍රව්‍ය උාන විමෙන් ඇතිවන බව සොයා ගන්නා ලදී. එය මග හරවා ගැනීමට බෝරැක්ස් ගැරැම් 10ක් එක ගසකට යෙදීමෙන් අළුතින් හටගන්නා ගෙඩි වල මෙම ගැටිති ඇති වීම සිදු නොවේ.

විශේෂයෙන්ම පැපොල් ගස් වල මෙවැනි විරූපි ගෙඩි හට ගැනීම, අධික වර්ෂාවන් ඇති වැලි පසේ වවන් වගා වලත්, කුකුල් පොහොර දමා කෙරෙන පැපොල් වගා වලත් බහුලව දැකිය හැකිය.

2. මැංගුස්ටින් ගස් වලින් කලින් ගෙඩි හට ගැන්වීම.

මැංගුස්ටින් පහතරට තෙත් කලාපයේ වැවෙන ඉතා ජනප්‍රිය මිහිරි පලතුරකි. මෙම වගාව ගෙවතු වගාවක් ලෙස පවතින අතර මහා පරිමාණ වගා ඇත්තේ සීමාසහිත ලෙසටය.

මැංගුස්ටින් වගාවේ ප්‍රධාන ගැටළුව වන්නේ එම ගසේ වූ අඩු වර්ධන වේගය සහ පලමු අස්වැන්න ලබා ගැනීමට ගත වන කාලය අවුරුදු 10 ට වැඩි වීමය. බීජ පැල මගින් බෝ කර ගන්නා මැංගුස්ටින් කෙටි කාලයකදී ගෙඩි ලබා ගැනීමට, බද්ධ කිරීමේ පර්යේෂණ ආරම්භ කරන ලද්දේ 1982 වර්ෂයේ සිටය.

ම විසින් කරන ලද පර්යේෂණ වල ප්‍රතිඵල ලෙස දැක්විය හැක්කේ මැංගුස්ටින් ග්‍රාහකයක් ගෙඩි හටගන්නා මැංගුස්ටින් ගසකින් ලබා ගන්නා අතු කැබැල්ලකින් කුඤ්ඤ බද්ධය සිදු කල විට වසර 03 කදී පමණ ගෙඩි හටගන්නා බවය.

මෙලෙස බද්ධ කරන ලද ගස්වල විශේෂ ලක්ෂණයක් වනුයේ ඒවායේ කුරු බවය. වසර 20 වයසැති මෙවැනි බද්ධ ගසකින් ගෙඩි 100ක් පමණ හටගන්නා අතර සම වයසේ වූ එවැනි බීජ පැලයකින් හට ගත් මැංගුස්ටින් ගසකින් ගෙඩි 250-300 පමණ වේ.

මෙම හේතුව නිසා බද්ධ මැංගුස්ටින් පැල සීමාසහිත ඉඩකඩක් ඇති ගෙවත්තකට ඉතා උචිත වන විසිතුරු පැලයකි. කෙසේ නමුත් සුළු පරිමාණ ගුම් ප්‍රමාණයකට පැල නිර්දේශ කරන්නේ නම් ඝනත්වය වැඩි කිරීමෙන් සාමාන්‍ය අස්වැන්නක් ලබා ගත හැකිය

3. මැංගුස්ටින් ගෙඩි වල කිරි වැස්සීමේ තත්වය (ගැම්බෝපී රෝගය)

මැංගුස්ටින් ගෙඩි වල මදයට කිරි වැස්සීමේ සහ එහි පොත්තේ තැනින් තැන කිරි වැස්සී තිබීම නිතරම දැකිය හැක. මෙවැනි තත්වයක් නිසා ගෙඩි ආහාරයට ගැනීමට නොහැකි තත්වයකට පත්වේ.

වසර 15 ක පමණ කාලයක් තිස්සේ කරන ලද පර්යේෂණ වලින් මෙම තත්වය ඇති වීමට හේතු කිහිපයක් සොයා ගන්නා ලදී. යම්කිසි කන්නයක වැඩි ගෙඩි අස්වැන්නක් ලබා දෙන විට ගෙඩියේ මදයට කිරි වැස්සීමේ තත්වය අඩුය. එසේ නමුත් යම් කන්නයක ආරම්භක අවස්ථාවට වඩා ගෙඩි ඵලදාව අඩුවේ ගෙන යන අවසාන අවස්ථාවේ මදයට කිරි වැස්සීමේ තත්වය වැඩිය. අධික වර්ෂාපතනයක් පවතින ප්‍රදේශ වල වැවෙන මැංගුස්ටින් ගස් වල ගෙඩි වල මෙම තත්වය වැඩිය. මෙයට අමතරව වයසින් අඩු සහ වැඩි ගස් වල වුවත් කිරි වැස්සීමේ තත්වය පවතී.

මෙම ගැමිබෝදි රෝගය කායික උ්‍යානතා රෝගයකි. එයට නිසි ප්‍රතිකර්මයක් නොමැත. කෙසේ නමුත් හොදින් පොහොර දමා ගසට අවශ්‍ය ජල ප්‍රමාණය පාලනය කරන්නේ නම් යම් දුරකට මෙම තත්වය මග හරවා ගත හැකිය.

සමහර ගොවීන්, ගෙඩියේ මදයට කිරි වැස්සීමේ තත්වය මග හරවා ගැනීමට ගසේ අත්තක් කපා දමයි. එවිට ගසේ වූ කිරි ඵලියට ගලා එන නිසා ගෙඩි වලට බයින් කිරි වල ප්‍රමාණය අඩු වන බව අත්හදා බලා ඇත.

4. මැංගුස්ටින් බීජ පැලවල වර්ධනය සිඝ්‍ර කිරීම

මැංගුස්ටින් ඉතා සෙමින් වැවෙන පැලයකි. එනමුත් බද්ධ කිරීමේ කටයුතු වලදීත් තවත් කටයුතු වලදීත් ඉක්මනින් වර්ධනයක් ඇති කිරීම අවශ්‍ය වේ. වැලි, කොහු බත්, කොම්පෝස්ට් 1:1:1 සාදාගත් මිශ්‍රණයකින් සෙ.මී. 45 පමණ ගැඹුරු පොලිතින් මළු වල බීජ පැල සිටුවීමෙන් වසරක් තුළ හොදින් වර්ධනය වූ පැලයක් ලබා ගත හැකිය.

5. පැණි දොඩම්

දොඩම් සුදුසු ග්‍රාහකයකට බද්ධ කිරීමෙන් කලින් අස්වනු ලබා ගත හැකි බව අප දැනුවත් වී ඇත. මේ සඳහා සුදුසු ග්‍රාහක ලෙස රළු ලෙමන් සහ දිවුල් ගාවිතා කෙරිණි. කෙසේ නමුත් වසර 7ට වැඩි කාලයක කෙරුණු පර්යේෂණ වලින් පෙනෙන්නේ තෙත් කලාපයේ වගා කෙරෙන දොඩම් වලට වඩා සුදුසු ග්‍රාහක පැලෑටිය වනුයේ නස් තාරං බවයි. මෙම ග්‍රාහකය මත වැඩෙන දොඩම් පැලයකින් වසර 2 1/2 - 3 කින් ගෙඩි හටගන්නා අතර, ප්‍රශස්ථ කාල වලදී එක් පැලයකින් ගෙඩි 200 පමණ හට ගනී. මෙම ගෙඩි ඒකාකාර වන අතර දිවුල් ග්‍රාහක මත වැවෙන දොඩම් වල වූ සනකම් රළු පොත්තක් මෙම බද්ධ පැල වල නොමැත

6. අවාරයේ දෙහි හට ගැන්වීම

දෙහි කන්නයකට පමණක් සීමා වී වැවෙන පලතුරකි. මේ නිසා අවාරයේ දී දෙහි මිල ඉතා ඉහල නැංවේ. මෙම තත්වය මග හරවා ගැනීමට විවිධ ග්‍රාහක මත දෙහි හෝගය බද්ධ කර වසර 07ක් මුළුල්ලේ කරන ලද පර්යේෂණ වලින් සොයා ගනු ලැබුවේ ලෙමන් ග්‍රාහකය වඩා සාර්ථක බවය. එවැනි ග්‍රාහකයක් මත වැවෙන දෙහි හෝගයෙන් වසර පුරා අස්වනු ලබා ගතහැකිය.

7. වැල් දොඩම් වගාවෙන් ලාභ ලබා ගැනීම

අත් පලතුරු හෝග මෙන් නොව වැල් දොඩම් වගාව සඳහා හෝගය සංස්ථාපනයට මුල් අවස්ථාවේ දී අධික වියදමක් දැරීමට සිදුවේ. විශේෂයෙන් පන්දලම් සඳහා දැරීමට සිදු වන වියදම ඉමහත්ය. එමනිසා ලාභදායී හෝගයක් ලෙස වගා කිරීමට හැකි වන්නේ අඩු වියදම් යන ද්‍රව්‍ය වලින් පන්දලම් සාදා ගැනීමයි. මේ සඳහා ගලිට්සිඩියා කොටත් යොදවා ගැනීම මිල අඩු ක්‍රමයයි. මෙයට

අමතරව නිසි ලෙස වැල් පුහුණු කර අවශ්‍ය පොහොර යොදා රැක බලා ගන්නා වැලකින් පලමු වසරේ කිලෝ ග්රැම් 5 ක ගෙඩි අස්වැන්නක් ලබා ගත හැකිය. ඉතා වැදගත් කරුණක් වනුයේ ආර්ථික අස්වැන්නක් ලබා ගැනීමට අවම ලෙස පැය 08 ක පමණ කාලයක් වත් හිරු එළිය වැටෙන ප්‍රදේශ වල මෙය වගා කල යුතු වීමයි.

8. මානි වැල් දොඩම් වර්ගය

මිස්ට්‍රේලියාවෙන් ගෙන්වන ලද Hawaiian black නැමති වැල් දොඩම් වර්ගය 1994 - 1996 කාලය තුළ බෝවූවල ප්‍රාදේශීය කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථානයේ ඇගයීමකට ලක් කරන ලදී.

මෙම වර්ගය කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවෙන් පහතරට තෙත් කලාපයට නිර්දේශ කරන ලදී. මෙම වර්ගයේ වැල් දොඩම් වල කඳ, දම් පැහැති වන අතර කහ පැහැති වටකුරු ගෙඩි හටගනී. ගෙඩියක සාමාන්‍ය බර ග්රැම් 82 පමණ වන අතර යුෂය කහ පැහැති වේ. එහි Brix අගය 18කි. සාමාන්‍ය වැලක අස්වැන්න කිලෝ ග්රැම් 12-15 පමණ වේ. ගෙඩියේ බරින් 39% ක යුෂ අස්වැන්නක් ඇත. මෙම වර්ගය තෙත් කලාපයට උචිත වර්ගයක් වන අතර එය බෝ කර ගත යුත්තේ වර්ධක ප්‍රචාරණයෙනි.

9. වැල් දොඩම් කඳ මහත්වීම

වැල් දොඩම් වැල් වල ප්‍රධාන කඳ මහත්වීම සහ පාර්ශ්වික අතු මහත්වීම නිසා වැල් මැරීයාමේ තර්ජනයකට ගොදුරු වේ. කල් යත්ම මෙම මහත්වූ කඳන් පිපීරී යාමෙන් වැල් මැරේ.

මෙම තත්වය පිළිබඳව පරීක්ෂාවේදී සොයා ගත් කරුණක් වනුයේ එවැනි වැල් වල කඳන් කපා බැඳූ විට භානි වූ ස්ථානයට අඩි 4-5 නුදුරින් කීටයකුගේ භානියක් දැකිය හැකි වීමයි. මෙම කීටයන්ගේ සුහුඹුල් අවස්ථාව කුරුමිණියෙකි. මෙලෙස භානි වූ වැල් 50 පමණ පලා බැඳූ විට පෙනී යන්නේ එවැනි වැල් 4-5 පමණ මෙම කීට අවස්ථාව ඇති බවයි. එබැවින් වැල් මහත්වීමේ තත්වයට හේතු වන්නේ මෙම කෘමි භානියමදැයි පැහැදිලි ලෙස කිව නොහැකිය. කෙසේ නමුත් සිදු කරන ලද ක්ෂේත්‍ර පර්යේෂණ වලින් පෙනී ගිය කරුණක් වනුයේ එවැනි රෝග තත්වයක් වූ ස්ථානයක වැල් දොඩම් ස්ථාපනය කරන්නේ නම් පැල සිටුවන අවස්ථාවේ ඒක වැලකට කාබොහිසුරාන් ග්රැම් 50 දැමිය යුතුය. ඉන් පසුව මල් හට ගැනීමට පෙර නැවත වරක් කාබොහිසුරාන් ග්රැම් 50 දැමිය යුතුය. මෙම ප්‍රතිකර්මයෙන් තරමක් දුරට මෙම තත්වය මග හරවා ගත හැකිය.

වැල් දොඩම් මහත්වීමේ තත්වය බොහෝ විට හට ගන්නේ පලමු අස්වැන්න ලැබීමෙන් අනතුරුවය

10. වැල් දොඩම් වැල් පාමුල කුණු වීම

දම් පැහැති වැල් දොඩම් වර්ගයක් වන රහංගල දෙමුහුම උඩරට කලාපයට නිර්දේශිත වැල් දොඩම් වර්ගයකි. මෙම වර්ගය බෝ කර ගන්නේ අතු කැබලි මගිනි. මෙම වගාවට තර්ජනයක් වන්නේ පාමුල කුණු වීමයි. රහංගල පර්යේෂණ ආයතනයේ බන්දුල ප්‍රේමවන්දු පර්යේෂණ නිලධාරී මහතා සමග කළ පර්යේෂණ වලින් සොයා ගත් කරුණක් වන්නේ කහ පැහැති වැල් දොඩම් ග්‍රහකයන් ලෙස යොදා ගෙන දම් පැහැති වර්ගයට බද්ධ කර වැවීමෙන් මෙම රෝගී තත්වය මග හරවා ගත හැකි බවයි.

11. රඹුටන් කරටි බද්ධය

වයසින් වැඩි අස්වැන්න අඩු සහ " පිටිමි" රඹුටන් ගස් වලට නව පීචයක් දීමට මුදුන් කරටි බද්ධය (top working) කල හැකිය. මෙය කල හැකි ආකාර දෙකකි. එනම් රඹුටන් ගස මීටර් 1 1/2 - 2 උඩින් අතු කප්පාදු කිරීම හෝ පොලව මට්ටමෙන් ගස කපා දැමීමයි. මෙලෙස කපා දැමූ ගස්වල කැපුම් ස්ථානයේ සිට අළුතින් ඊකිලි දැමීමට පටන් ගනී. උඩින් කැපූ ගසක නම් එක අත්තක ඊකිලි 3 -4 සහ පහතින් කපා දැමූ ගසක ඊකිලි 5-6ට හොඳින් ගෙඩි අස්වැන්නක් ලබා දෙන මව් ගසකින් ලබා ගත් අංකුර බද්ධ කල හැකිය. බද්ධය සර්ථක වූ පසු අනෙක් අතු ඉවත් කර බද්ධ අංකුර වලට පමණක් වැඩිමට ඉඩ සැලැස්විය යුතුය. මෙලෙස බද්ධ කරපු ගසකින් වර්ෂ 2 - 2 1/2 කාලයකදී ගෙඩි හට ගනී. මෙම ක්‍රම දෙකෙන් වඩා උචිත ක්‍රමය වන්නේ පාමුලින් කපා තිටින්න කල ගස්ය. පාමුලට පස් දමා යට කල විට අළුතින් ඇති වන ඊකිලි සුලඟට කඩා වැටීමට තිබෙන ඉඩකඩ අඩුය

12. වෙල් ආන්නා ගසෙන් කටු අනෝදා ලබා ගැනීම.

වෙල් අනෝදා ගොහුරු බිම් වල වැවෙන ආහාරයට ගැනීමට එතරම් නුසුදුසු ගෙඩි හට ගන්නා ශක්තිමත් පැලෑටියකි. මෙවැනි ගස් වලට, කටු අනෝදා ගස් වලින් ලබා ගන්නා අංකුර පැලෑස්තර බද්ධය කර මුළු ගසම කටු අනෝදා ගසකට පරිවර්තනය කල හැකිය. වසර 2 1/2 - 3 දී ගෙඩි හට ගන්නා අතර ගෙඩි වල ගුණාත්මය ඉතා ඉහල මට්ටමක පැවතීණ

13. ටියුබ් සහ කෙදි යොදා බද්ධ කිරීම

බයිසිකල් වැල්වි ටියුබ් සහ ප්ලාස්ටික් කෙදි බද්ධ කිරීම් කටයුතු සඳහා යොදා ගත හැකි ද්‍රව්‍යයන්වේ. මේ සඳහා වැල් දොඩම්, බෙලි, දිවුල් සහ පැණි දොඩම් වැනි ගෝග අත්හදා බලන ලදී. ටියුබ් ක්‍රමය මගින් ග්‍රාහකය සහ අනුජය එකතු කර ගැනීම ඉහත සඳහන් ගෝග හතරෙන්ම සාර්ථක ලෙස බද්ධය සිදු කල හැකිය. වැල් දොඩම් වැනි පලතුරක් බද්ධ කිරීමේ දී ප්ලාස්ටික් කෙදි භාවිතයෙන් ද බද්ධ කටයුතු සිදු කල හැකිය

14. දිවුල් සහ බෙලි බද්ධ කිරීම්

ස්වාභාවිකව ම මෙම පලතුරු, ගස් යට වැටෙන ගෙඩි වලට බීජ මගින් පැල හට ගනී. මෙම පලතුරු වර්ග දෙකෙහිම උසස් ගුණයෙන් යුත් එල දරන ගෙඩි ඇති ගස් සොයා ගෙන ඇත. එනම් පලතුරෙහි ඇති ඇට ප්‍රමාණය අඩු වීම එක් ගුණාංගයක් ලෙස සැලකිය හැකිය. මෙලෙස හොඳ ගුණාත්මක ලක්ෂණයක් දිගටම පවත්වා ගෙන යෑමට සුදුසු වර්ධක ප්‍රචාරණ ක්‍රමයක් අවශ්‍ය වේ.

ම විසින් සිදු කරන ලද පර්යේෂණ වල ප්‍රතිඵල අනුව දිවුල් කුසක්ද බද්ධය කිරීමෙන් 98% පමණ සාර්ථකත්වයක් ලැබිණ. අතු කැබලි මගින් මෙම ගෝග ප්‍රචාරණයේ දී ලැබුණු සාර්ථකත්වය 8%-12% පමණි. බෙලි ගෝගය සඳහා වඩා උචිත බද්ධ ක්‍රමය වනුයේ slant grafting ක්‍රමයයි

15. කෙසෙල් ගෙඩි වල තද කොටස් අති වීම

විශේෂයෙන් කෝලිකුට්ටු සහ සුවදැල් කෙසෙල් වල ගෙඩිය ඉදුණු පසු සමහර ප්‍රදේශ වල තද කොටස් (hard lumps) හට ගනී.

මෙම තත්වය ඇති වීම පිළිබඳව පර්යේෂණ කටයුතු පැවැත්වූ අතර තෙත් කලාපයේ වැඩිපුරම පිදුරු වසුනක් ලෙස යෙදූ ඉහත කෙසෙල් වර්ග වල තද කොටස් හටගත් බව නිරීක්ෂණය කරන ලදී. කෙසෙල් කැන වැටුණු මුල් අවධියේ දී මෙම තදැති කොටස් නෙරුම් ලෙස පිට පොත්තේ දැකිය හැකිය.

මෙම තත්වය ඇති ගොවීන්ගේ වගා වලින් පිදුරු වසුන් ඉවත් කර දෙපාර්තමේන්තු නිර්දේශිත කෙසෙල් පොහොර මිශ්‍රණය නිසි ආකාරයෙන් යෙදූ විට අලුතින් හට ගැනුණු කැන් වල තදැති කොටස් කෙසෙල් ගෙඩි වල ඇති විම බොහෝ දුරට මග හැටි ගොස් ඇති බව අධ්‍යයනය කරන ලදී

16. ජෛව වර්ග අත්හදා බැලීමේ පර්යේෂණ

පිටරටින් ගෙන්වන ලද ජෛව වර්ග පිලිබඳව බෝඹුවල ප්‍රාදේශීය කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ ආයතනයේ පලතුරු අංශයේ වැඩ සටහනට එකතු වූයේ 1983 වර්ෂයේ සිටය. එම කාල වකවානුවෙහි මෙම පර්යේෂණ අත්හදා බැලීම මා විසින් සිදු කර ගෙන යන ලදී. පසුව බෝඹුවල ප්‍රාදේශීය කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ ආයතනයේ පලතුරු අංශයට එකතු වූ මල්කාන්ති තත්තිටිගේ පර්යේෂණ නිලධාරී මෙතෙව්‍ය දීර්ඝ කාලීනව මෙම කටයුතු සිදු කරගෙන යන ලදී. මෙම අත්හදා බැලීම් හොරණ, කනත්විල ගොවිපලේ සහ හෝමාගම උපයෝගිතා පර්යේෂණ ඒකකයේ සිදු විය. පලතුරු අංශයේ වූ එම පර්යේෂණ නිලධාරීන්‍ය දීර්ඝ කාලීනව කරන ලද මෙම අත්හදා බැලීම් වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස හොරණ (සුදු) කාන්ති, පුබුදු සහ හොරණ (රෝස) යන ජෛව වර්ග 4 නිර්දේශ කරන ලදී. එය බෝඹුවල ප්‍රාදේශීය කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ ආයතනයේ පලතුරු අංශය මගින් ලැබූ තවත් ප්‍රතිඵලයකි.

පර්යේෂණ කටයුතු සම්බන්ධයෙන් අපගේ සේවාව ලබා දෙන වෙනත් ආයතන

1. කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ ස්ථානය - සීතා එලිය
2. කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන මධ්‍යස්ථානය - බණ්ඩාරවෙල
3. කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන මධ්‍යස්ථානය - මාකදුර
4. තෙල් හෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන මධ්‍යස්ථානය - අගුණකොල පැලැස්ස
5. පොල් පර්යේෂණ ආයතනය - ලුනුවිල
6. රබර් පර්යේෂණ ආයතනය - අගලවත්ත

වෛරස විද්‍යාව පිලිබඳව තාක්ෂණික තොරතුරු ලබාදුන් විශ්ව විද්‍යාලයන්

බොහෝ විශ්ව විද්‍යාල වල වෛරස පිලිබඳව කටයුතු කිරීමට පුහුණු කපීකාචාර්ය වරුන් සහ පහසුකම් නොමැත. එබැවින් මෙම ආයතනය මගින් එම අඩුපාඩුව සැහෙන දුරට සපුරා දී ඇත.

1. ජෛව විද්‍යා කෘෂි විද්‍යා පීඨයේ ජීව විද්‍යා අංශය (Biology Department)
2. කැලණිය විශ්ව විද්‍යාලයේ උද්භිද විද්‍යා අංශය
3. රුහුණු විශ්ව විද්‍යාලයේ කෘෂි විද්‍යා පීඨය
4. වයඹ විශ්ව විද්‍යාලයේ කෘෂි විද්‍යා හා වැවිලි කලමනාකරණ පීඨය.

කෘෂි විද්‍යාවේ පර්යේෂණ ප්‍රගති පදනම් කරගෙන සිදු කර ඇති විද්‍යාත්මක ලිපි

සිදු කර ඇති පර්යේෂණ ප්‍රතිඵල පදනම් කර ගෙන සෑම විටම එම තොරතුරු විද්‍යාත්මක සඟරා වල පල කිරීමට කටයුතු සිදු කර ඇත.

- * Dassanayake, E.M., 1989. Studies on virus diseases of *passiflora* PhD thesis, University of Bath, England. 322 pp.
- * Dassanayake, E.M. and Hicks, R.G.T .1990. A potyvirus isolated from passion fruit *Passiflora edulis f. flavicarpa*" tropical Agriculturist 146: 105 - 121pp.
- * Dassanayake, E.M. and Hicks, R.G.T .1991. Possible vectors of a potyvirus isolated from passion fruit (*passiflora edulis f. flavicarpa*) in the low country wet zone of Sri Lankan . Sri Lankan J. of Agri. Sci. 28: 63-70 pp.
- * Dassanayake, E.M. and Hicks, R.G.T. 1991. Sources of resistance to virus diseases of *passiflora*." Sri Lankan J. of Agri. Sci. 28: 67 - 70 pp.
- * Dassanayake, E.M. and Hicks, R.G.T. 1992. Indirect enzyme linked immunosorbent assay to study the serological relationship among *passiflora* viruses" Sri Lankan J. of Agri. Sci., 29:98 - 108 pp
- * Dassanayake, E.M. and Hicks, R.G.T. 1992. Sri Lankan passion fruit mottle virus , a potyvirus infecting golden passion fruit in Sri Lanka. Ann. Appl. Biol. 120:459-469 pp.
- * Dassanayake E.M. , Perera W.G.S., and Thantrige M.K. 1993. Top working of pond apple Krushi," vol. 13 : 3-4 Ju/Dec. 23-27 pp.
- * Dassanayake E.M. and Thantrige M.K.1994. Bumpy fruits in papaya. Krushi, vol. 14, No.1. Jan/March 43-45 pp.

- * Dassanayake, E.M., Wickremasingha D. L., and Perera, W.G.S. 1994. Purification and serological detection of papaya ringspot virus in Sri Lanka" Sri Lankan J. of Agri. Sci., 31:38-49 pp.
- * Dassanayake, E.M., Wickremasingha D. L., Perera, W.G.S. 1994. The use of enzyme linked immunosorbent assay (ELISA) for the detection of Pineapple wilt virus in pineapple (*Ananas comosus*)" Sri Lankan J. of Agri. Sci., 31: 50-57 pp.
- * Dassanayake, E.M., Wickremasingha D. L., and Perera, W.G.S. 1995. Compound indirect ELIA method for detecting citrus tristeza virus, Sri Lankan J. of Agri. Sci. 32, 70-79 pp.
- * Dassanayake E.M., Wickremasinha D. L. and Perera W.G.S. 1996. Performance of sweet orange (*Citrus sinensis*) and Lime (*Citrus aurantifolia*) on selected root stocks. Sri Lankan J. of Agri. Sci. 33 : 121 - 140pp
- * E.M.Dassanayake 1997.Production of polyclonal antibodies against banana bunchy top virus and their use in virus detection. The Sri Lanka J. of Agri. Sci. 34. 118 - 125 pp.
- * Dassanayake E.M. and Thantrige M.K. 1997.Vegetative propagation of wood apple (*Feronia limonia*) (L) Swingle and *Aegle marmelos*, correa"Krushu." Vol. 16 :No. 1, Apr.- June 1- 4pp.
- * Dassanayake, E.M. 1998 Cross-protection against severe passion fruit mottle virus in passion fruit Sri Lanka J. of Agir. Sci. 35:59-66 pp.
- * Dassanayake E.M., and Perera, W.G.S., 1998. No true seed: no fertilization wedge grafted mangosteen" Indian Horticulture, 32: 4, 10-11 pp.
- * Perera, M.S.K.K., Dassanayake E.M. and Thantrige M.K. 1999. An application of the of tube and stick method of grafting for fruit crops. Indian Horticulture, 44: (Oct. -Dec.) 23-24 pp.

- * Dassanayake, E.M. 1999. Detection of banana bunchy top virus isolates from Malaysia using polymerase chain reaction." Vidyodaya J. of Sci. 8: 181-187.
- * Dassanayake E.M, 1999. Comparison of nucleic acid extraction method to detect selected viruses of fruit crops using polymerase chain reaction (PCR)" proceedings, Annual symposium of department of. Agri. Sci. 383 -390 pp.
- * Dassanayake E.M, and Perera W. G. S . 2000. Virus prevention in ridge gourd (*Luffa acutangula*) " Krushi", vol. 119 : no. 34, 11-14 pp.
- * Dassanayake E.M., and Perera W.G.S. 2001. Effect of heat therapy to control pineapple wilt virus in pineapple (*Ananas comosus*). Vidyodaya J. of Sci. 10:135 150.
- * Dassanayake EM. 2001. Detection of banana bract mosaic potyvirus by immune-capture polymerase chain reaction" (IC-PCR) proceedings, Annual symposium Dept. of Agri. Sci. 3:19-25 pp.
- * Perera W.G.S and Dassanayake E.M. 2002. Characterization of cassava mosaic virus and detection of same by using locally produced polyclonal antiserum. proceedings, Annual symposium, Dept. of Agri.Sci. 4: 313- 318 pp.
- * Dassanayake E.M. 2003. Application of ELISA /PCR technique for the development of virus free foundation stock for banana .Proceedings, Annual symposium, Dept. of Agri. Sci. 4 : 255-265 pp.
- * Dassanayake E.M, 2003. Observation of the spread of passionfruit mottle virus in yellow passion fruit (*passiflora edulis f. flavicarpa*) in the wet zone of Sri Lanka. proceedings, Annual symposium of department of. Agri.Sci. 5 : 43-55 pp.
- * Dassanayake E.M, Perera W.G.S. and Shirani D.A. 2004. Identification of common viruses in strawberries (*Fragaria ananassa*) and development of suitable detection methods. CARP Proceeding 159 - 177 pp.
- * Dassanayake E.M, Chandrasena R.D.N.P., and Deshapriya N. 2004. Detection of Citrus greening bacteria (*Liberobacter asiaticum*) by serology." Annals of the Sri Lanka Dep. of Agri.Sci. 6. 59-67.

- * Rangana S.H.C.S. , Basanayake B.M.V.S. and Dassanayake E.M. 2005. Production of polyclonal antiserum for potato virus X and development of detection method by ELISA. Proceeding of 5th Agr. Research symposium. Part 01 62-67 pp
- * Jayaweera S. L.D, Basanayake B.M.V. S. and Dassanayake E. M. 2005. Identification of strains of banana bunchy top virus using polymerase chain reaction (PCR) proceeding of 5th Agr. Research symposium. Part 01 68-72 pp
- * Gimhani D.R, , Basanayake B.M.V. S. and Dassanayake E. M. 2005. Identification of different strains of banana streak virus in Sri Lanka. Proceeding of 5th Agr. Research symposium. Part 01 73-77 pp
- * Ranaweera S.R.M. and Dassanayake E. M. 2005. The relationship between the mealy bug wilt disease symptom expression and the presence of pineapple bacilliform virus in pineapple (*Ananas comosus* L) as detected by polymerase chain reaction. Proceeding of 5th Agr. Research symposium. Part 01 78 - 81 pp.
- * Dassanayake E.M. and Perera W.G.S .2006. Cultivation grafted mangosteen. J. Indian Horticulture 51: 1, 5 pp.

පුවත්පත් වල පල කර ඇති ලිපි පිළිබඳ විස්තර

කෘෂිකර්මාන්ත දියුණුව වෙනුවෙන් කරන ලද පර්යේෂණ පිළිබඳ තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් ජනතාව දැනුවත් කිරීමට බොහෝ විට එම තොරතුරු පුවත්පත් වල පල කරන ලදී. මෙම ආයතනයෙන් පුවත්පත් වල පල කරන ලද තොරතුරු පහත සඳහන්වේ.

1992. 04. 24 (දිනමිණ) වෙල් අනෝදා ගස හිලෑ කර ගනිමු	ආචාර්ය ඊ. මානෙල් දසනායක මල්කාන්ති තත්තිටිගේ ඩබ්. ජී. එස්. පෙරේරා
1994. 12. 30 (දිවයින) පැපොල් වගාවේ ප්‍රධාන ගැටලුව	ආචාර්ය ඊ. මානෙල් දසනායක
2002. 04. 26 (දිනමිණ) පැපොල් වගාවේ වෛරස් රෝග	ආචාර්ය ඊ. මානෙල් දසනායක
2004. 05. 27 (දිවයින) පැපොල් ගෙඩි විරූප වන්නේ ඇයි	ආචාර්ය ඊ. මානෙල් දසනායක
2004. 09. 20 (ලංකාදීප) බෝංචි වගාවට අපල කාලයක්	බී. එම්. ඩී. එස්. බස්නායක
2004. 10. 19 (දිවයින) පැපොල් වෛරසයට මරොන්තු දෙන පැපොල් වර්ග හඳුනා ගන්න.	ආචාර්ය ඊ. මානෙල් දසනායක
2004. 10. 26 (දිවයින) මයිසොක්කා විවිභ්‍ර වෛරස් රෝගයට පිලියම් යොදමු.	එම්. බුලත්කන්දගේ
2004. 10. 29 (ලක්බිම) වැල් දොඩම් කඳ මහත්වීමට තාවකාලික විසඳුමක්	ආචාර්ය ඊ. මානෙල් දසනායක
2004. 11. 23 (දිවයින) බණ්ඩක්කා කහඉරි භාරටි විවිභ්‍ර වෛරසය පාලනයට උපාය මාර්ග	ආචාර්ය ඊ. මානෙල් දසනායක

2004. 12. 14 (දිවයින)

වැල් දොඩම් වගාවෙහි වෛරස් රෝග

ප්‍රියන්ති ජයසිංහ

2005. 01. 18 (දිවයින)

කෘෂිකර්ම ආයතනයක් තනා ගන්නේ මෙහෙමයි.

ආචාර්ය ඊ. මානෙල් දසනායක

2005. 03. 24 (දිනමිණ)

අඩු ඉඩමක අන්තාසි වගාව

ටිසුඩර් අගම්පොඩි

2005. 08. 17 (විදුසර)

වෛරස වලින් ලෙඩ වන ගහ කොළ

ආචාර්ය ඊ. මානෙල් දසනායක

ගැන සොයන දේශීය ආයතනය

කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවෙහි පහත සඳහන් ප්‍රකාශනයන් සඳහා විෂය උපදේශක මුදල්ලෙහි දායකත්වය

1. වැල් දොඩම් වගාව
2. මැංගුස්ටින් වගාව
3. අන්තාසි වගාව
4. කෙසෙල් වගාව
5. බෝග යෝග්‍යතා අත් පොත - බස්නාහිර පළාත
6. Dept' of Agricultural at the turn of the century

ආයතනයේ පහසුකම් උපයෝගී කරගෙන කරන ලද විශ්ව විද්‍යාල සිසුන්ගේ පර්යේෂණ ව්‍යාපෘති වල විස්තර

පැලෑටි වෛරස් හඳුනා ගැනීමේ පර්යේෂණ ආරම්භ කිරීමෙන් අනතුරුව එම පහසුකම් සපයා දී විශ්ව විද්‍යාල සිසුන් ඔවුන්ගේ ව්‍යාපෘති මෙම ආයතනයේ සිදු කරන ලදී. එලෙස සිදු කරන ලද ව්‍යාපෘති පිළිබඳ විස්තර පහත සඳහන් කර ඇත.

මාතෘකාව	නම	විශ්ව විද්‍යාලය	වර්ෂය
1. පටක රෝපණ ක්‍රමයෙන් දෙහි ප්‍රචාරණය සඳහා මූලික පර්යේෂණ කටයුතු සිදු කිරීම	කේ. එම්. ජී. එන්. ඩී. ඩයස් මෙනවිය	කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලය	1995 වර්ෂය
2. පැපොල් මුදු පුළුල් වෛරසය ගැන වැඩි දුර හැදෑරීම	ඩබ්. ඒ. එස්. විජේන්ද්‍ර මෙනවිය	ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්ව විද්‍යාලය	1997 වර්ෂය
3. දේශීයව නිපදවන ලද කෙසෙල් වද පිදීමේ වෛරසයේ ප්‍රතිමස්තුව උපයෝගී කරගෙන එලයිසා පර්යේෂණ මගින් එම වෛරසය හඳුනා ගැනීම	බී.එම්. රත්නභාරති මෙනවිය	ඇන්වයිනාස් විද්‍යාලය	1999 වර්ෂය
4. පහතරට තෙත් කලාපයට සුදුසු වැල් දොඩම් (<i>Passiflora edulis f. flavicarpa</i>) වර්ගයක් තේරීම	එස්. එස්. කොළඹගේ මෙනවිය	රුහුණු විශ්ව විද්‍යාලය	1999 වර්ෂය
5. දුම්කොළ බැහැර කිරීම වලින් කෘමිනාශකයක් නිපදවීමේ හැකියාව නිර්ණය කිරීම	වරුණ රත්නභාරති මයා	ලංකා විද්‍යාත්මක සහ කාර්මික පර්යේෂණ ආයතනය	1999 වර්ෂය

මාතෘකාව	නම	විශ්ව විද්‍යාලය	වර්ෂය
6. උද්‍යාන හෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනයෙන් නිපදවන ලද වෛරසයට ප්‍රතිරෝධී පැපොල් වර්ගය ඇගයීම	ඉතෝකා දමයන්ති රුබසිංහ මෙනවිය	රුහුණු විශ්ව විද්‍යාලය	2000 වර්ෂය
7. වෛරස් වලින් තොර කෙසෙල් මූලික මව් පැල තෝරා ගැනීම	කේ. එච්. එම්. ගුණරත්න මයා	රුහුණු විශ්ව විද්‍යාලය	2001 වර්ෂය
8. කෙසෙල් කහ ඉරි වෛරසය හඳුනා ගැනීමට එහි ප්‍රතිමස්තු නිෂ්පාදනය	ඩබ්. එම්. ශිරෝමාලා ගුණසේකර මෙනවිය	රුහුණු විශ්ව විද්‍යාලය	2001 වර්ෂය
9. දේශීයව නිපද වූ මයිසොක්කා විචිත්‍ර වෛරසය උපයෝගී කරගෙන එම වෛරසය ඵලධියා ක්‍රම වලින් හඳුනා ගැනීම	කේ. සුසන්තා ශිරෝමි ජයසේන මෙනවිය	රුහුණු විශ්ව විද්‍යාලය	2001 වර්ෂය
10. දෙහි ග්‍රීනිත් බැක්ටීරියාවේ ප්‍රතිමස්තුව නිපදවීම	චාරක ප්‍රනාන්දු මයා	කැලණිය විශ්ව විද්‍යාලය	2002 වර්ෂය
11. පැපොල් මුදු පුළුලි වෛරසය සඳහා දේශීයව ප්‍රතිමස්තු නිපදවීම	දිලිනි පතිරණ මෙනවිය	පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය	2002 වර්ෂය
12. ඵලධියා ක්‍රම මගින් අන්තාසී හෝගය සඳහා වෛරස් වලින් තොර මව් පැල තේරීම	වමරි පල්ලගේ මෙනවිය	රුහුණු විශ්ව විද්‍යාලය	2003 වර්ෂය

මාතෘකාව	නම	විශ්ව විද්‍යාලය	වර්ෂය
13. සිටරස් ශ්‍රිතින් බැක්ටීරියාව ප්‍රතිමස්තු භාවිතා කර ඵලයීයා ක්‍රමයකින් හඳුනා ගැනීම	ආර්. ඩී. එම්. පී. චන්ද්‍රසේන මෙනවිය	කැලණිය විශ්ව විද්‍යාලය	2003 වර්ෂය
14. DNA තාක්ෂණයෙන් කෙසෙල් වද පිදීමේ වෛසරයේ මාදිලි හඳුනා ගැනීම	වජිරා අත්තනායක මහත්මිය	කැලණිය විශ්ව විද්‍යාලය	2003 වර්ෂය
15. PCR ක්‍රමය පදනම් කර ගෙන කෙසෙල් කහ ඉරි වෛරසයේ මාදිලි සෙවීම	ඩී. ආර්. ගිම්හානි මෙනවිය	වයඹ විශ්ව විද්‍යාලය	2004 වර්ෂය
16. ලංකාවේ පැපොල් වගාවතට වැළඳී ඇති වෙනත් වෛරස ගැන පරීක්ෂා කිරීම	එම්.ඒ. ඩී. ජී. ගුණසිංහ මෙනවිය	ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්ව විද්‍යාලය	2004 වර්ෂය
17. PCR ක්‍රමය පදනම් කරගෙන කෙසෙල් වද පිදීමේ වෛරසයේ මාදිලි සෙවීම	සුමාලි ලක්මණි ජී. ජයවීර මෙනවිය	වයඹ විශ්ව විද්‍යාලය	2004 වර්ෂය
18. අර්තාපල් X වෛරසය හඳුනා ගැනීමට දේශීයව එහි ප්‍රතිමස්තු නිපදවීම	එස්. එච්. සී. එස්. රංගන මයා	වයඹ විශ්ව විද්‍යාලය	2004 වර්ෂය
19. PCR ක්‍රමය යොදා ගෙන වෛරස් වලින් තොර අත්තාසි මව් පැල තේරීම.	එස්. ආර්. එම්. රේඛා රණවිර මෙනවිය	වයඹ විශ්ව විද්‍යාලය	2004 වර්ෂය
20. ඕකිඩ් වගාවෙහි වෛරස් රෝග හඳුනා ගැනීම	නිලුපුලි වීරසිංහ මෙනවිය	රුහුණු විශ්ව විද්‍යාලය	2004 වර්ෂය

මාතෘකාව	නම	විශ්ව විද්‍යාලය	වර්ෂය
21. කෙසෙල් කහ ඉරි වෛරසය හඳුනා ගැනීමට සුදුසු ක්‍රමයක් සෙවීම	රුසියානු විද්‍යාඥයන් මයා	ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්ව විද්‍යාලය	2005 වර්ෂය
22. දේශීයව නිපදවන ලද කෙසෙල් කහ ඉරි වෛරසයේ ප්‍රතිමස්තුව භාවිතයෙන් එම වෛරසය හඳුනා ගැනීමට ප්‍රශස්ත තත්ව සෙවීම.	වන්දිමා රත්නායක මෙනවිය	වයඹ විශ්ව විද්‍යාලය	2006 වර්ෂය
23. කෙසෙල් වද පිදීමේ වෛරසය, විවිධ කුඩිත්තන් විශේෂ තුළ ඇති නැති භාවය ප්‍රධාන පර්යේෂණ වලින් සෙවීම	හේමමාලී මිහිඳුකුලසූරිය මෙනවිය	වයඹ විශ්ව විද්‍යාලය	2006 වර්ෂය
24. දේශීයව නිපදවන ලද අර්තාපල් Y වෛරසයේ ප්‍රතිමස්තුව භාවිතයෙන් එම වෛරසය හඳුනා ගැනීමට ප්‍රශස්ත තත්ව සෙවීම.	ගමිර අනුරුද්ධ මහවත්තගේ මයා	වයඹ විශ්ව විද්‍යාලය	2006 වර්ෂය

මධ්‍යස්ථානයේ නිලධාරී මඩුල්ල

Dr. (Mrs) E. M. Dassanayake	Research Officer In - charge PhD (Plant Virology) University of Bath, England 1989 B. Sc. (Agric.) Second class Hon. (Upper Division) Faculty of Agriculture University of Peradeniya 1981
Mrs. B.M.V.S. Basnayake	RO (MSc Horticulture) B.Sc. (Agric.) Second class Hon. Faculty of Agriculture University of Peradeniya 1999
Mr. W. G. S. Perara	RO (Diploma in Agriculture)
Mrs. S. R. I. S. D. Dahanayake	AMO (Bsc Agriculture) Second class Hon. (Upper Division) University of Ruhuna 1996
Mrs. S. Vaheesan	AMO (MSc crop Science) B.Sc. (Agric.) second class Hon. University of Jaffna 1996
Mrs. M. Bulathkandage	AMO (MSc Entomology) B.Sc. (Agric.) second class Hon. University of Peradeniya 1996
Mrs. L. G. I. Samanmalee	AMO (B.Sc Agriculture) Second class Hon. University of Ruhuna 1995

Mrs. C.Ranasingha	AMO Msc (Agr. Natural resource Management) B.Sc. (Agric.) University of Peradeniya 1996
Mr. I. G. L. Perera	PA B. Sc. (Bio.) University of Sri Jayawardenapura 2000
Mr. T. P. Pahalege	PA B. Sc. (Agric.) University of Ruhuna 2001
Mr. M. N. C. Videha	PA B. Sc. (Agric.) University of Ruhuna 2001
Mr. W.A.O.S.K. Gunasingha	PA B. Sc. (Agric.) University of Peradeniya 2001
Miss. S. R. Amarasinghe	PA B. Sc. (Agric.) second class Hon. (Upper Division) University of Ruhuna 2004
Mrs. G. L.S.P. Liyanage	PA B. Sc. (Agric.) second class Hon. University of Peradeniya 2004
Miss. W. M. R. Kumari	PA B. Sc. (Agric.) second class Hon. (Upper Division) University of Peradeniya 2004

Mrs. N. M. Ubeysekera	PA B. Sc. (Agric.) second class Hon. University of Peradeniya 2002
Mrs. T. M. N. D. Tennakoon	PA B. Sc. (Agric.) second class Hon. Univercity of Peradeniya 2003
Mr. P. J.A. Dassanayake	AI (Dip. in Agriculture)
Mrs. B. M. Rathnabherathie	AI (Dip. in Agriculture)
Mrs. G. S.P. Jayasinha	AI (NDT Agriculture)
Mr. T. Agampody	AI (NDT Agriculture)
Mr. P. Kumarage	AI (Dip. in Agriculture)
Mrs. P. Jayarathna	AI (Dip. in Agriculture)

ROIC - ස්ථානභාර පර්යේෂණ නිලධාරී

RO - පර්යේෂණ නිලධාරී

AMO - කෘෂි මෙහෙයුම් නිලධාරී

PA - වැඩ සටහන් සහකාර

AI - කෘෂි උපදේශක

ප්‍රණාමය

අවසාන ලෙස මා හට අවධාරණය කළ යුතුව ඇත්තේ කෘෂිකර්ම දොපර්තමේන්තුවක් වැනි රජයේ දෙපාර්තමේන්තුවක පර්යේෂණ නිලධාරීන්ගේ ලෙස කටයුතු කරමින් වසර 15 වැනි කාලයක් තුළ පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථානයක් ගොඩනගා ගැනීමට හැකි වීම ඉතා විරල අවස්ථාවක් බවය. මෙයට අමතරව කෘෂිකර්ම දොපර්තමේන්තුව විසින් ලබා ගන්නා ලද ඉතා සීමා සහිත විදේශ ශිෂ්‍යත්ව පදනම් කර ගෙන මෙවැනි ආයතනයක් ගොඩනගා ගැනීමට හැකි වීම ඉතා භාග්‍යක් ලෙස මා සලකමි. තවද මා යටතේ කටයුතු කරන නවක නිලධාරී මුදල්ල අදාළ විෂයන් පිළිබඳව මා විසින් පුහුණු කරවීම් සහ ඔවුන් කරන ලද පර්යේෂණ කටයුතු අධීක්ෂණය යටතේ සිදු වෙමින් පවතින නිසා මෙම ආයතනයේ කටයුතු අඛණ්ඩව පවත්වා ගෙන යාමට ඉවහල් වන බව මා විශ්වාස කරමි.

පැලෑටි වෛරස හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානය ස්ථාපනය කිරීම සඳහා මා හට අත හිත දුන් සියළු දෙනාම ඉතා ගෞරවයෙන් සිහිපත් කරන අතර මාගේ හෘදයාංගම ප්‍රණාමය ද ඔවුන් හට මෙලෙස පුද කර සිටිමි.

- * ආචාර්ය ජිනදාට් ද සොයිසා මහත්මිය අධ්‍යක්ෂ (උද්‍යාන හෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනය, ගත්තෝරුව)
- * ජී. ඒ. ගුණතිලක මහතා විශ්‍රාම ගිය නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ
ප්‍රා. කෘ. පර්. ම. (බෝහුවල)
- * ඩී. එල්. වික්‍රමසිංහ මහතා විශ්‍රාම ගිය නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ
ප්‍රා. කෘ. පර්. ම. (බෝහුවල)
- * ආචාර්ය ජිනසිරි ප්‍රනාන්දු මහතා විශ්‍රාම ගිය කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්,
කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව
- * ආචාර්ය එම්. පී. ධනපාල මහතා විශ්‍රාම ගිය අධ්‍යක්ෂ, වී පර්යේෂණ සහ
සංවර්ධන ආයතනය, බතලගොඩ
- * ආචාර්ය සරත් අමරසිරි මහතා විශ්‍රාම ගිය අධ්‍යක්ෂ (පර්යේෂණ)
කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව
- * ආචාර්ය දයාන් කීර්තිසිංහ මහතා විශ්‍රාම ගිය අධ්‍යක්ෂ, කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ
ව්‍යාපෘතියේ සහ CARP ආයතනයේ හිටපු
විධායක අධ්‍යක්ෂ
- * ආචාර්ය සී. වෙන්තසිංහ මහතා විශ්‍රාම ගිය විධායක අධ්‍යක්ෂ
CARP ආයතනය

- * ආචාර්ය එච්. පී. එම්. ගුණසේන මහතා වර්තමාන විධායක අධ්‍යක්ෂ
CARP ආයතනය
- * ආචාර්ය තමරි තිලකවර්ධන මහත්මිය ව්‍යාපෘති, සම්බන්ධීකරණ නිලධාරී
CARP ආයතනය.
- * ආචාර්ය ජී. ඒ. ජී. එස් ද සිල්වා මහතා අධ්‍යක්ෂක, බහු වාර්ෂික හෝඟ ව්‍යාපෘතිය
- * ඒ. එම්. ටී. බී. අධිකාරී මහතා ගණකාධිකාරී බහු වාර්ෂික හෝඟ ව්‍යාපෘතිය
එච්. ටී. එස්. ඩී. එස්. අබේසුරිය මහතා ප්‍රධාන ඉංජිනේරු, ඉංජිනේරු අංශය
ජී. ආර්. එස්. බී ගමලත් මහතා සිවිල් ඉංජිනේරු, ඉංජිනේරු අංශය
ආර්. ජී. එස්. කේ. රාජපක්ෂ මහතා සිවිල් ඉංජිනේරු, ඉංජිනේරු අංශය
ඒ. එස්. පී එල් ද සිල්වා මහතා වැඩ පරික්ෂක, ඉංජිනේරු අංශය
- * හේමලතා උබේසේකර මහත්මිය අධ්‍යක්ෂ (පාලන)
කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව
- * කලාණි මැණිකේ මහත්මිය හිටපු නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ (මුදල්)
කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව
- * ආචාර්ය ලකී හේරත් මහතා විශ්‍රම ගිය නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ (උද්‍යාන හෝඟ
පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනය)
- * පී. ජී. විජේතුංග මහතා වර්තමාන අධ්‍යක්ෂ (මුදල්)
- * එච්. එම්. එස්. ෆාසිස් මහතා නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ (මුදල්)
- * ඩී. විත්සන් මහතා (නැයිගිය) කම්කරු, ප්‍රා. කෘ. පර්. ම. (බෝඞුවල)

පැලැටි වෛරස හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානයේ නිලධාරී මඩුල්ල සහ මා හට සහයෝගය දුන් අන් සියළු දෙනා වෙත

කතුවරය ගැන බිඳක්

ආචාර්ය ඊ. මානෙල් දසනායක, නුගේගොඩ අනුලා විද්‍යාලයෙන් අධ්‍යාපනය ලැබුවාය. මෙම විදුහලින් ඇය 1977 වර්ෂයේ පේරාදෙණිය කෘෂි විද්‍යා පීඨයේ කෘෂිකර්ම උපාධිය හැදෑරීමට තේරුණු අතර ඒ වෙනුවෙන් විශේෂ ශිෂ්‍යත්වයක් අනුලා විද්‍යාලයෙන් පිරි තමන ලදී. ඇය 1981 වර්ෂයේ Bsc. කෘෂිකර්ම උපාධියේ 2 වන පංතිය ඉහල සමාර්ථයක් ලබා ගැනීමට සමත්විය. 1982 වර්ෂයේ පර්යේෂණ නිලධාරියක ලෙස කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවට බැඳුණ අතර එතැන් සිට පුරා වසර 17ක් බෝඹුවල ප්‍රාදේශීය කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ ආයතනයේ පලතුරු අංශයේ ප්‍රධාන පර්යේෂණ නිලධාරියක ලෙස කටයුතු කලාය. 1989 වර්ෂයේ එංගලන්තයේ බාත් විශ්ව විද්‍යාලයෙන් වෛරස විද්‍යාව සඳහා ආචාර්ය උපාධියක් වසර 2 1/2 වැනි කෙටි කාලයකින් ලබා ගැනීමට ඇය සමත් විය. 1999 වර්ෂයේ සිට කෘෂිකර්ම දොපර්තමේන්තුව විසින් හෝමාගම ආරම්භ කරන ලද පැලෑටි වෛරස හඳුනා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානයේ ස්ථානභාර පර්යේෂණ නිලධාරියක ලෙස කටයුතු කරමින් එය බොහෝ දුරට සංවර්ධනය කරන ලදී.

කෙටි යෙදුම්

DNA	ඩිමක්සි නියුක්ලික් අම්ලය
RNA	රයිබො නියුක්ලික් අම්ලය
CARP	ශ්‍රී ලංකා කෘෂිකාර්මික පර්යේෂණ ප්‍රතිපත්ති සභාව
DARP	විවිධාංගීකරණ කෘෂිකාර්මික පර්යේෂණ ව්‍යාපෘතිය
ARP	කෘෂිකාර්මික පර්යේෂණ ව්‍යාපෘතිය
ELISA	එන්සයිම් ලින්ක් ඉම්යුනෝ සෝබන්ට් ඇසේ
NAPP	ජාතික කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන ව්‍යාපෘතිය
UV	පාරජම්බුල කිරණ
GMO	ජාන වෙනස් කිරීමෙන් නිපදවන ලද ද්‍රව්‍යයන්
PCR	පොලිමරේස් චේන් ඊඇක්ෂන්

National Digitization Project

National Science Foundation

Institute : Department of Agriculture

1. Place of Scanning : Department of Agriculture, Peradeniya

2. Date Scanned : 2018 / 02 / 01

3. Name of Digitizing Company : Sanje (Private) Ltd, No 435/16, Kottawa Rd,
Hokandara North, Arangala, Hokandara

4. Scanning Officer

Name : N.S. Karunaratna

Signature : Sithara

Certification of Scanning

I hereby certify that the scanning of this document was carried out under my supervision, according to the norms and standards of digital scanning accurately, also keeping with the originality of the original document to be accepted in a court of law.

Certifying Officer

Designation : Chief Librarian

Name : Saumya Upamalika

Signature :

Date : 2018/02/01

"This document/publication was digitized under National Digitization Project of the National Science Foundation, Sri Lanka"